

“ДНДХ” ХХК

УЛААНБААТАР ХОТЫН НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН НУТАГ ДЭВСГЭР ДЭХЬ
ГОРХИ-ТЭРЭЛЖ БЦГ-Т ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛЖ БАЙГАА
“ТЭРЭЛЖ СТАР РЕСОРТ” АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН БААЗ ТӨСЛИЙН
2024 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ
/ААН РД: 5235545/

ГАРЧИГ

<i>НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА</i>	3
1.1 <i>Төслийн ерөнхий мэдээлэл</i>	3
<i>ХОЁР. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ</i>	11
2.1 <i>Цаг уур</i>	11
2.2 <i>Агаарын чанар</i>	11
2.3 <i>Гадаргын болон гүний ус</i>	13
2.4 <i>Хөрсөн бүрхэвч</i>	14
2.5 <i>Ургамлан нөмрөг</i>	17
2.6 <i>Амьтны аймаг</i>	18
2.7 <i>Түүх соёлын дурсгалт газрууд</i>	18
2.8 <i>Тусгай хамгаалалттай газар нутаг</i>	18
2.9 <i>Нийгэм эдийн засаг</i>	20
<i>ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ</i>	22
3.1 <i>Төслийн барилга байгууламжийг өргөтгөн барьж байгуулах үеийн гол нөлөөлөл</i> ..	24
3.2 <i>Барилга байгууламжийг өргөтгөн барьж ашиглалтад оруулснаас хойшхи үйлчилгээнээс байгаль орчинд үзүүлэх гол нөлөөлөл</i>	24
3.3 <i>Төслөөс агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл</i>	25
3.4 <i>Төслөөс газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх нөлөөлөл</i>	26
3.5 <i>Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөлөл</i>	27
3.6 <i>Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл</i>	27
3.7 <i>Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл</i>	28
3.8 <i>Гадаргын болон газрын доорх усанд үзүүлэх нөлөөлөл</i>	28
3.9 <i>Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх нөлөөлөл</i>	29
<i>Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх болзошгүй нөлөөлөл, үнэлгээ</i>	29
3.10 <i>Нийгэм эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл</i>	30
3.11 <i>Хуримтлагдах нөлөөлөл</i>	30
<i>ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ</i>	32
<i>ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ</i>	33
<i>ЗУРГАА.ОРЧНЫ ТОХИЖИЛ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ</i>	36
<i>ДОЛОО.ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ</i> ..	36

<i>НАЙМ.ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ</i>	37
<i>ЕС.ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ</i>	38
<i>АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР</i>	39
<i>АРВАН НЭГ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ</i>	41
<i>АРВАН ХОЁР. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ</i>	41

ТАЙЛАНД ОРСОН ХҮСНЭГТЭН МЭДЭЭЛЛИЙН ЖАГСААЛТ

<i>Хүснэгт 1. Товч танилцуулга</i>	3
<i>Хүснэгт 2. Төслийн 5.5 га талбайн захын цэгүүдийн солбилцол</i>	9
<i>Хүснэгт 3. Агаарын чанарын хяналт шинжилгээ хийсэн цэгийн байршил</i>	11
<i>Хүснэгт 4. Нийт тоос / Нийт жинлэгдэгч бодис / хэмжилтийн үр дүн</i>	12
<i>Хүснэгт 5. Агаарын бохирдуулагч бодисын хэмжилтийн үр дүн</i>	13
<i>Хүснэгт 6. Дуу шуугианы хэмжилтийн үр дүн</i>	13
<i>Хүснэгт 7. Төслийн талбайн 1-р зүсэлт хийсэн цэгийн морфологи бичиглэл</i>	16
<i>Хүснэгт 8. Төслийн талбайн 1-р зүсэлт хийсэн цэгийн химийн үзүүлэлт</i>	16
<i>Хүснэгт 9. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн</i>	16
<i>Хүснэгт 10. Хөрсний механик бүрэлдэхүүний шинж чанар</i>	17
<i>Хүснэгт 11. Хөрсөн дэх хүнд металлын агууламж</i>	17
<i>Хүснэгт 12. Горхи Тэрэлжийн БЦГ-ын бүсийн ангилал</i>	20
<i>Хүснэгт 13. Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын газрын нэгдмэл сангийн ангилал</i>	20
<i>Хүснэгт 14. Гол нөлөөллийн хамрах хүрээ, эрчим хугацаа</i>	22
<i>Хүснэгт 15. Гол нөлөөллийн дүн шинжилгээ</i>	22
<i>Хүснэгт 14. Автомашин асаалттай байх үеийн ялгаруулах хийн хэмжээ</i>	26
<i>Хүснэгт 15. Автомашинны утааны бүрдэл найрлага</i>	26
<i>Хүснэгт 18. Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл</i>	29
<i>Хүснэгт 19. Болзошгүй хуримтлагдах нөлөөлөл</i>	31
<i>Хүснэгт 20. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө</i>	33

ТАЙЛАНД ОРСОН ЗУРГАН МЭДЭЭЛЛИЙН ЖАГСААЛТ

<i>Зураг 1. Тэрэлж Стар Ресортын байршил Тэрэлжийн замаас 1.0км</i>	10
<i>Зураг 2. Төслийн талбайн байршилын зураг</i>	10
<i>Зураг 3. Хур тунадасны үзүүлэлт Зураг 4. Уур амьсгалын үзүүлэлтүүд</i>	11
<i>Зураг 5. Төслийн талбайн усны сав газрын зураг</i>	14
<i>Зураг 6. Төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвчийн хэв шинж</i>	15
<i>Зураг 7. Төсөл хэрэгжих талбайн ургамлан бүрхэвч</i>	17
<i>Зураг 8. Горхи-тэрэлжийн БЦГ-ын бүс</i>	19
<i>Зураг 9. Улаанбаатар хотын газар ашиглалт</i>	21

НЭГ. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 Төслийн ерөнхий мэдээлэл

Хүснэгт 1. Товч танилцуулга

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл		
1.1	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл	“ДНДХ” ХХК
1.2	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн байршил	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 6-р хороо, бага тойруу, 28-4 тоот Утас: 99115376
Хоёр. Төслийн талаарх мэдээлэл		
2.1	Төслийн нэр	“Тэрэлж Стар Резорт” Аялал жуулчлалын бааз
2.2	Төслийн байршил	<p>Налайх дүүргийн нутагт Горхи-Тэрэлж БЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд аялал жуулчлалын зориулалтаар авсан 5.5 га газарт хэрэгждэг.</p>
2.3	Төслийн зорилго	Төсөл хэрэгжих газрын байршил, байгалийн нөхцөлийн давуу талд тулгуурлан үйл ажиллагаа явуулан, үйлчлүүлэгчдийн эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн ая тухтай, тохилог үйлчилгээ бүхий эко аялал жуулчлалын бааз өргөтгөн байгуулна.

<p>2.4</p>	<p>Төслийн ерөнхий төлөвлөгөө</p>	
<p>2.4</p>	<p>Төслийн хүчин чадал</p>	<p>“Тэрэлж Стар Резорт” зочид буудал нь орчин үеийн шийдэл бүхий 80-150 хүний хүчин чадалтай бөгөөд зочдын хэрэгцээнээс гэр амралт сонгох боломжтой. Үүнд 100 хүн хүлээн авах 26 цомцог гэр, 50 хүн хүлээн авах 24 люкс гэр, 60-80 хүний багтаамжтай Мичид ресторан, 120-150 хүний багтаамжтай “Марал” гэр ресторантай үйл ажиллагаагаа явуулж байна.</p> <p>Ажиллах хүч: Зочин угтах-3, Өрөө үйлчилгээ-5, Аж ахуй-3, Ресторан-6, Гал тогоо-6, Удирдлага-4. Нийт 27 хүний бүрэлдэхүүнтэй ажилладаг.</p>
	<p>Төслийн хог хаягдал</p>	<p>Хатуу хог хаягдал:</p> <p>Хатуу хог хаягдлын тооцоогоор хоногт 35.1кг, жилд 5.05 тн орчим хаягдал гарах бөгөөд харьяа дүүргийнхээ холбогдох /ТҮК/-тэй байгууллагатай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэх, ачуулах асуудлыг цаг тухайд нь тогтмол шийдвэрлэдэг байна. /Хавсралтаар хуурай хог хаягдлын гэрээг харуулав/</p> <p>Хог хаягдлыг дараах байдлаар ангилан ялгана.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ <i>Дахин ашиглах боломжтой хог хаягдал:</i> Төрөл бүрийн цаас, картон, цаас, хуванцар сав, сав баглаа боодол, төрөл бүрийн шилэн сав, модон эдлэлийн хаягдал, гялгар уут гэх мэт ✚ <i>Бусад хог хаягдал:</i> Үнс, түргэн муудах хоол хүнсний хаягдал, ариун цэврийн хэрэглэлийн хаягдал, дахин ашиглах хог хаягдлын ангилалд ороогүй бусад хог хаягдлууд ✚ <i>Ахуйн аюултай хог хаягдал:</i> Өөрөө явагч тээврийн хэрэгслээс үүсэх хаягдал /ашигласан тос, масло, үл хөлдөх шингэн, дугуй/ унтраалга-залгуурын төхөөрөмж, өдрийн гэрэл, электрон барааны хаягдал /компьютер, телевизор% гар утас/ цэвэрлэгээний бодис, зарим тусгай батарей зэргүүд хамаарна.

		 <p>Шингэн хог хаягдал:</p> <p>Шингэн хог хаягдлын тооцоогоор хоногт 8.56 м³, жилд нийт хэрэглэх усны хэмжээ 3124.4м³/жил, үүнээс 70%-ийг хаягдал ус гэж үзвэл 2187.08 м³/жил болно.</p> <p>Төслөөс гарсан бохир усыг зөөврийн аргаар 5 тонны багтаамж бүхий зориулалтын машинаар соруулна. “МҮТТ” ХХК-ийн дотоодод үйлдвэрлэж байгаа бохир ус агуулах 2 ширхэг 50м³ ын бохирын танк (бохиороо соруулах худагт таг, агааржуулалтын хоолойтой сэт)–ыг суурилалтын ажлыг мэргэжлийн компаниар хийлгүүлж, газрын хэвлийд хөлдөлтийн түвшингээс доор 4-5 метрт байгуулж ашигладаг.</p> <p>Хийн хаягдал:</p> <p>Баазын хийн хаягдал үүсэх эх үүсвэрүүд гэвэл автомашины утаа, тээврийн хэрэгслийн тоосжилт зэрэг байна.</p>
2.6	Ариун цэврийн байгууламж	<p>Аялал жуулчлалын бааз дотор төвлөрсөн ариун цэврийн байгууламжтай бөгөөд байгаль орчинтой зөв зохистой харьцах тухай санамжуудыг байрлуулж ба экологийн боловсролын хэсэг, буланг бий болгосон.</p>
2.7	Усан хангамж	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Амралтын газрын цэвэр усны хангамжийг гүний худгаас хангадаг. ✚ Төсөл хэрэгжүүлэх компани нь Усны тухай хуулийн 28.6 , 28.11 дэх заалт, 29 дүгээр зүйлд заасны дагуу ус ашиглах зөвшөөрөл, эрхийн бичиг авч, ус ашиглах гэрээ байгуулан ажилладаг. /Хавсарлтаар ус ашиглах гэрээг хавсаргав/

2.8	Цахилгаан хангамж	<p>✚ Цахилгаан хэрэглээгээ нэгдсэн сүлжээ буюу “Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ” ХХК-ний дэд станц байгуулсны үндсэн дээр эрчим хүчний асуудлыг бүрэн шийдвэрлэдэг. <i>/Хавсралтаар цахилгаан эрчим хүчний зураг болон гэрээг хавсаргав/</i></p> <p>✚ Зориулалт бүхий шонгуудыг газарт суулган бэхэлж, цахилгааны утас татах, дэд станц байрлуулах, цахилгааны шугамын гадна ба дотор талын холболтын ажлыг тусгайлсан зураг гаргаж, мэргэжлийн хүмүүсээр өндөр түвшинд гүйцэтгүүлсэн.</p>
2.9	Дулаан хангамж	<p>✚ Тус байгууламж нь халаалтад эрчим хүчний хэмнэлттэй халаалтын систем ашигладаг.</p>
2.8	Төслийн үргэлжлэх хугацаа	5 жил
Гурав. Нарийвчилсан үнэлгээний талаар		
3.1	Төслийн гол болон сөрөг нөлөөлөл	<p>Гол нөлөөлөл: Тус төсөл хэрэгжсэнээр усан болон хөрс ургамлан бүрхэвчинд сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хүмүүс олноор төвлөрөн бөөгнөрөх, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн ихсэх, үүнтэй уялдан хөрс дагтарших, эвдрэх, ургамал нөмрөг алдралд орох,

		<p>улмаар хөрсний үржил шимт хэсэг устаж алга болох, механик бүрэлдэхүүн өөрчлөгдөх</p> <ul style="list-style-type: none"> - Гол бохирдож, урсац нь татарч буйн шалтгаан нь эрэг дагуу газар эзэмшүүлж, ашиглуулах болсонтой холбоотой, түүний эрэг орчмоор ахуйн болон үйлдвэрийн хог хаягдал ихсэх. - Төслийн барилга байгууламжийг барьж байгуулах үед 1.0 га эдэлбэр газар, хөрс эвдрэлд орох, ургамал талхлагдах - Шингэн хаягдал замбараагүй хаявал гадаргын ус болон хөрс, хөрсний ус, ургамал бохирдох - Хийн хаягдал агаар орчин бохирдуулах - Технологи үйл явцаа зөв зохион байгуулахгүй бол байгальд нөлөөлөх магадлалтай байна.
3.2	<p>Сөрөг нөлөөллийг бууруулах зөвлөмж, шийдэл, технологийн хувилбар г.м</p>	<p>Дээрх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг тайлангийн 4 дугаар бүлэг болон байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгав. Үүнд:</p> <p>Агаарын чанар Сөрөг нөлөөллийг бууруулахын тулд тоосжилтын эх үүсвэрүүдийг услах, машины хурдыг хязгаарлах, эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээлт хийх, шатах тослох материал бодисын асгарч алдагдахаас сэргийлэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай. Монгол Улсад мөрдөгдөж буй утаа болон бохирдлын стандартууд болон олон улсын холбогдох стандартуудын шаардлагын дагуу хяналт хийж түүнд нийцүүлэх, үйлчилгээнд ашиглагдах тээврийн хэрэгслүүдэд тогтмол засвар үйлчилгээ хийх, чанартай шатах тос материал, утааны шүүлтүүр ашиглах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх.</p> <p>Гадаргын болон гүний ус Төсөл хэрэгжих талбайн ойрхон Туул гол урсаж байгаа. Гадаргын усан орчинд шатах тослох материал алдагдахаас урьдчилан сэргийлэх, бохир усыг цэвэршүүлэн тоосжилт, ногоон байгууламжийн усалгаа зэрэгт эргүүлэн ашиглах, голын үер болохоос сэргийлж хамгаалалтын нам болон өндөр даланг байгуулах, жалга, суваг шуудуу руу урсахаар засаж тохижуулах, голын ойр орчимд ахуйн болон үйлдвэрийн бохирдлоос сэргийлэх хамгаалалтын төлөвлөгөө, анхааруулга сэрэмжлүүлэг бүхий самбар байгуулах, мөн гүний ус ашиглалтыг хянах, хамгаалах, хэрэглээг багасгах, гүний усны цооног болон гүний худгийн хяналтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх зэрэг орно.</p> <p>Хөрс Энэхүү төслийг нийт 5.5 га талбайд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн ба уг төсөл хэрэгжих талбайн ойр орчмын газар нөлөөлөлд өртөхөөр байна. Иймээс зам талбайг хатуу хучилттай болгож, автомашины тос, бензин хөрсөн бүрхэвчийг бохирдуулахаас хамгаалах шаардлагатай. Төслийн талбайн шимт өнгөн хөрсийг төсөл эхлэхээс өмнө хуулж овоолон дараа нь нөхөн сэргээхэд ашиглах, хөрсний эвдрэлийг аль болох бага байлгах, нөхөн сэргээх үйл ажиллагааг цаг алдалгүй хийх, ахуйн болон үйлдвэрийн хуурай болон шингэн хог хаягдлыг цаг хугацаанд нь</p>

		<p>зайлуулах, төслийн төлөвлөгдсөн талбайгаас гадна машин техник байрлуулахгүй байх тал дээр анхаарах зэрэг орно.</p> <p>Ургамал Эвдэрсэн газрыг зохих стандартын дагуу хэлбэржүүлж, нөхөн сэргээх ажлыг гүйцэтгэх, машин, өөрөө явагч хэрэгслийн хөдөлгөөн, нөлөөллийг тухайн тогтоогдсон зурваст байлгах арга хэмжээ авах, өнгөн хөрсийг тусгайлан хуулан авч тухайн газрын ойролцоо овоолго үүсгэн “Байгал-М” Био бэлдмэл ашиглан хадгалж, сүүлд нь тухайн газрыг нөхөн сэргээхэд ашиглах, нөхөн сэргээх үйл ажиллагаануудыг цаг алдалгүй хийх хэрэгтэй ба хаврын салхи шуурганы үеэр өнгөн хөрсний алдагдал ихэсдэгийг анхаарч ажлаа зохицуулах мөн тоос дарах ажиллагааг тогтмол хийж байх зэрэг болно.</p> <p>Амьтан Төслөөс амьтны аймагт нөлөөлөх шууд нөлөөлөл байхгүй. Төсөл хэрэгжих газар тээврийн хэрэгсэл, хүний хөдөлгөөн ихсэх, дуу чимээний нөлөөлөл зэргээс хөрсний амьтад устаж болзошгүй.</p> <p>Нийгэм эдийн засаг Оршин суугч иргэдэд учрах сөрөг нөлөөллийг бууруулахын тулд тээврийн машинуудад дуу чимээний холбогдох стандартуудыг дагаж мөрдөх шаардлагыг тавьж хэрэгжүүлэх, үйл ажиллагаанаас гарах тоосжилтыг бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх, оршин суугч иргэдийг ажлын байраар хангах, байгаль орчноо хамгаалах сургалт явуулах зэрэг ажлуудад иргэдийг хамрагдах боломж олгох мөн голын болон худгийн усанд тогтмол хяналт шинжилгээ хийх зэрэг болно.</p>
3.3	<p>Эрсдэлийн үнэлгээ, стандарт, урьдчилан сэргийлэх заавар, зөвлөмж</p>	<p>Эрсдэлийн үнэлгээ нь төлөвлөгдөөгүй үйл явдлуудын нөлөөллүүдийг магадлал болон үр дагавруудын эрчмийн хувьд авч үзэхийг зорьдог. Үр дагаврууд нь нөлөөлөлд өртөх хүмүүст ерөнхийдөө амь нас, гэмтэл, өвчлөл зэргээр харин орчинд сөрөг нөлөө хэлбэрээр илэрнэ. Төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой гэнэтийн эрсдэлүүд барилгын ажлын үе шат болон ашиглалттай холбоотой эрсдэлүүд юм. Төлөвлөсөн бүх хяналт менежментийн арга хэмжээнүүд, хөдөлмөр хамгаалалтыг чанд хэрэгжүүлсэн тохиолдолд, хэвийн ажиллагаатай нөхцөлд онцгой сөрөг нөлөө байхгүй.</p>
<p>Дөрөв. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө</p>		
4.1	<p>Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, ОХШХ, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, бусад зардал</p>	<p>Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд 5 жилд нийт 16850.0 мян.төгрөгийг төлөвлөж өглөө.</p>
<p>Тав. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн дүгнэлт</p>		

5.1	Дүгнэлт	<p>Төслийг хэрэгжүүлэхдээ байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланд тусгасан сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, урьдчилан тодорхойлогдоогүй сөрөг нөлөөллийг тухай бүрд нь илрүүлж, бууруулах арга хэмжээг тодорхойлон хэрэгжүүлэх, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ) болон орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ)-т тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллах шаардлагатай.</p> <p>Тус төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн хүрээнд байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл, нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, эрсдэлийн үнэлгээ, түүний менежмент, байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр зэргээр хянагдан зохицуулагдаж, зөвшөөрөгдөхүйц хэм хэмжээнд байж болохыг харгалзан үзэж уг төслийн үйл ажиллагааг үргэлжлүүлэх боломжтой гэж үзэж байна.</p>
-----	---------	--

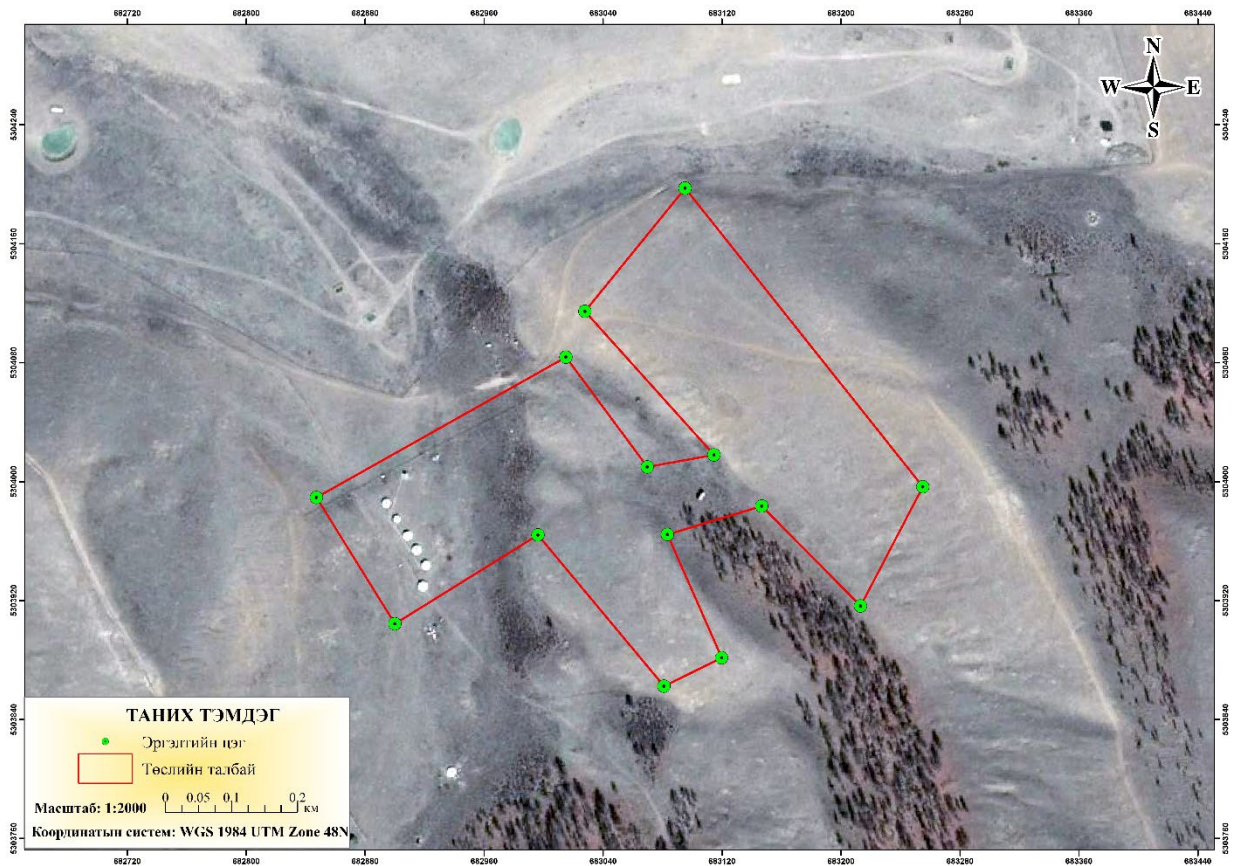
Хүснэгт 2. Төслийн 5.5 га талбайн захын цэгүүдийн солбилцол

Цэгийн дугаар	WGS84 системээр	
	E	N
1	107 26 52.325	47 51 43.173
2	107 26 48.403	47 51 46.552
3	107 26 43.686	47 51 44.718
4	107 26 41.280	47 51 47.520
5	107 26 49.490	47 51 50.403
6	107 26 52.015	47 51 47.957
7	107 26 54.182	47 51 48.173
8	107 26 50.155	47 51 51.389
9	107 26 53.520	47 51 54.000
10	107 26 00.900	47 51 47.337
11	107 26 58.764	47 51 44.784
12	107 26 55.673	47 51 47.028
13	107 26 52.593	47 51 46.474
14	107 26 54.222	47 51 43.752

Зураг 1. Тэрэлж Стар Резортын байршил Тэрэлжийн замаас 1.0км

Зураг 2. Төслийн талбайн байршилын зураг

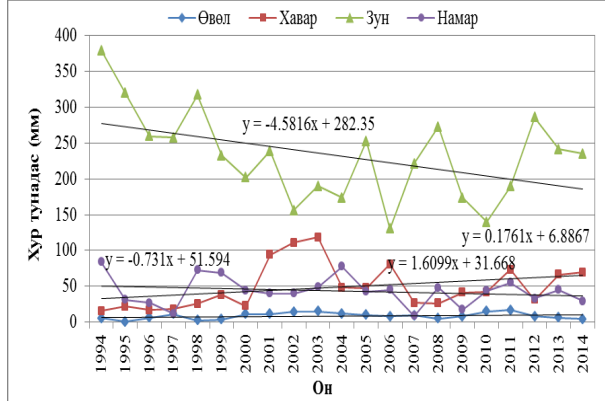

ХОЁР. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

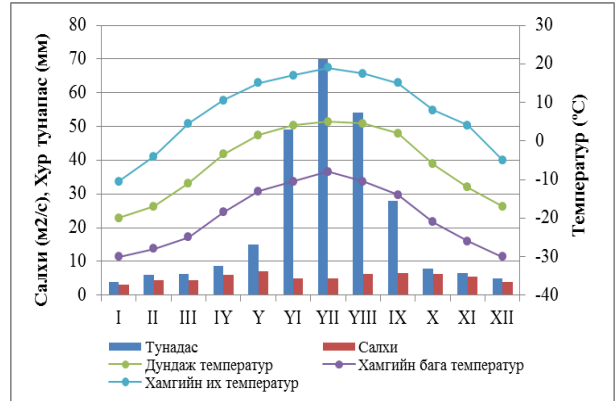
2.1 Цаг уур

Төсөл хэрэгжих орчимд эх газрын уур амьсгалын онцлогоос болоод жилийн хүйтэн улиралд агаарын температур газар өндөрсөх тутам дулаарах, харин дулаан улиралд газар өндөрсөх тутам сэрүүсдэг байдал энд тодорхой харагдаж байгаа бөгөөд “хотын дулаан арал” тод илэрч байдаг онцлогтой.

Зураг 3. Хур тунадасны үзүүлэлт

Зураг 4. Уур амьсгалын үзүүлэлтүүд

Аливаа төслийн төлөвлөлтөд тухайн төсөл хэрэгжих орчны байгаль цаг уурын онцлог, уур амьсгалын хүчин зүйлийг судалж, нарийн сайн тооцоолох хэрэгтэй. Харин тус төслийн хувьд хэрэгжих орчин нь эрс тэс уур амьсгалтай, агаарын болон хөрсний температур сүүлийн жилүүдэд өсөх хандлагатай, тухайн орчны агаарын хуурайшилт эрчимжиж байна. Хавар, намрын улиралд салхины хурд ихэсч, шороон шуургын давтамж нэмэгдэх, салхины нөлөөгөөр ууршилт нэмэгдэж, хуурайшилт эрчимжихийг цаашдын үйл ажиллагааны төлөвлөлтөд харгалзан үзэх шаардлагатай.

2.2 Агаарын чанар

Төслийн хөндлөнгийн мониторинг судалгаагаар агаарын чанарын хяналт шинжилгээ хийж, үнэлэлт, дүгнэлт өгөхийг зорьсон.

Судалгааны байршил, хамрагдсан цэгүүд

Хүснэгт 3. Агаарын чанарын хяналт шинжилгээ хийсэн цэгийн байршил

Агаар		Координат	Цэг сонгосон үндэслэл	Дээж авч буй фото зураг
1	1-р цэг	N 47 51 47.520 E 107 26 41.280	Өмнө хийгдсэн хяналт-шинжилгээний үр дүнтэй харьцуулах	
2	2-р цэг	N 47 51 50.403 E 107 26 49.490		

Судалгааны арга, дээж авалт

Төслийн гадна талбай болон барилгын ажлын талбайгаас агаарын хүхэрлэг хий (SO₂), азотын давхар исэл (NO₂), нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис) болон дуу шуугиан үзүүлэлт тус бүрийг хээрийн судалгаа болон лабораторийн шинжилгээний үр дүнд тодорхойлов. Үүнд:

- **Хүхэрлэг хий болон Азотын давхар исэл:** Хүхэрлэг хий болон азотын давхар ислийг тодорхойлоходоо химийн шинжилгээний аргачлалаар тодорхойлсон.
 - **Хүхэрлэг хий:** Агаараас тетрахлормеркурат натрийн уусмал /ТХМ/-аар норгосон шингээгч гуурсанд 2 л/мин хурдтайгаар 20 минутын турш агаараас сорьц авч шингээгч гуурсны шилэн бөмбөлгийн давхаргад шингэсэн хүхэрлэг хийг лабораторийн нөхцөлд усан уусмалд шилжүүлж тэр уусмал дээрээ формальдегид, парарозаналины уусмал нэмэхэд үүссэн нэгдлийн өнгөний эрчимшлийг спектрофотометрээр хэмжин хүхэрлэг хийн агууламжийг тодорхойлов.
 - **Азотын давхар исэл:** Агаараас азотын давхар ислийг үл хатах мышьяклаг хүчлийн натрийн давс агуулсан кали иодын уусмалаар норгосон шингээгч гуурсаар 0.25 л/мин-ын хурдтайгаар 20 минутын турш соруулан сорьц авч шингээгч гуурсны шилэн бөмбөлгийн давхаргад шингээж лабораторийн нөхцөлд уусмалд шилжүүлж үүссэн нитрит ион сульфанины хүчилтэй харилцан үйлчилж diaзонэгдлийг үүсгэх бөгөөд тэр нь -нафтиламинтай урвалд орж азобудагч бодисыг уусмалын өнгөний эрчимжлээр азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлов.
- **Нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис):** Төслийн талбай орчмын агаарт агуулагдах нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис)-ны агууламжийг DustTrak 8530 зөөврийн багажийн тусламжтай тодорхойлсон.
- **Дуу чимээ:** Шуугианы хэмжилтийг MNS 5003:2000 “Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Шуугиан хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага.” стандарт аргачлалын дагуу EXTECH Noise Dosimeter, Datalogger, and Sound Level Meter SL355) загварын зөөврийн багажаар тодорхойлсон.

Судалгаанд ашигласан багаж хэрэгсэл

Фото зураг 1. DustTrak 8530 загварын зөөврийн багаж

Фото зураг 2. EXTECH Noise Dosimeter, Datalogger, and Sound Level Meter SL355 загварын зөөврийн багаж

Хяналт шинжилгээний үр дүн

Агаарын чанарын хяналтын 2 цэгээс авсан нийт тоосны хэмжээг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад хүлцэх агууламжаас даваагүй, хэвийн хэмжээнд байна.

Хүснэгт 4. Нийт тоос / Нийт жинлэгдэгч бодис / хэмжилтийн үр дүн

№	Сорьц авсан цэг	Нийт тоос /Нийт жинлэгдэгч бодис/
1	Барилгын ажлын талбай	0.101
2	Гадна талбай	0.114
Агаарын чанарын стандарт MNS 4585: 2016		0.500

Агаарын бохирдуулагч бодисын хэмжилт

Агаарын чанарын хяналтын 2 цэгээс авсан хүхэрлэг хий болон азотын давхар ислийн хэмжээг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад хүлцэх агууламжаас давсан үзүүлэлт илрээгүй хэвийн хэмжээнд байна.

Хүснэгт 5. Агаарын бохирдуулагч бодисын хэмжилтийн үр дүн

№	Сорьц авсан цэг	NO ₂ (Азотын давхар исэл мг/м ³)	SO ₂ (Хүхэрлэг хий мг/м ³)
1	Барилгын ажлын талбай	0.065	0.053
2	Гадна талбай	0.076	0.030
Агаарын чанарын стандарт MNS 4585: 2016		0.200	0.450

Дуу шуугианы хэмжилт

Дуу шуугианы үзүүлэлтийг хяналтын 2 цэгийн ойр орчимд хэмжсэн ба 16 цагийн дундаж үр дүнг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад төслийн барилгын ажлын талбайн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан байна.

Хүснэгт 6. Дуу шуугианы хэмжилтийн үр дүн

№	Сорьц авсан цэг	Дуу чимээ дБ (А)
1	Барилгын ажлын талбай	62
2	Гадна талбай	54
Агаарын чанарын стандарт MNS 4585: 2016 дБ (А), 16 цагийн дундаж		60

Дүгнэлт, зөвлөмж

Төслийн эзэмшил талбай болон гадна талбайгаас агаарын хүхэрлэг хий (SO₂), азотын давхар исэл (NO₂), нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис) болон дуу шуугиан хэмжилт хийж гарсан үр дүн тус бүрийг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад барилгын ажлын талбайд авсан дуу шуугианы хэмжилтийн 16 цагийн дундаж түвшин 62 ДБА байгаа нь зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс 2 ДБА-аар их байна.

Шуугиан гэж янз бүрийн давтамжтай өндөр, нам авианы замбараагүй хослолыг хэлнэ. ДЭМБ-аас гаргасан судалгаагаар шуугианы шалтгаантай сонсгол бууралт нь дэлхийд хамгийн түгээмэл тохиолддог, урьдчилан сэргийлэх боломжтой мэргэжлээс шалтгаалсан өвчний нэг гэж үздэг.

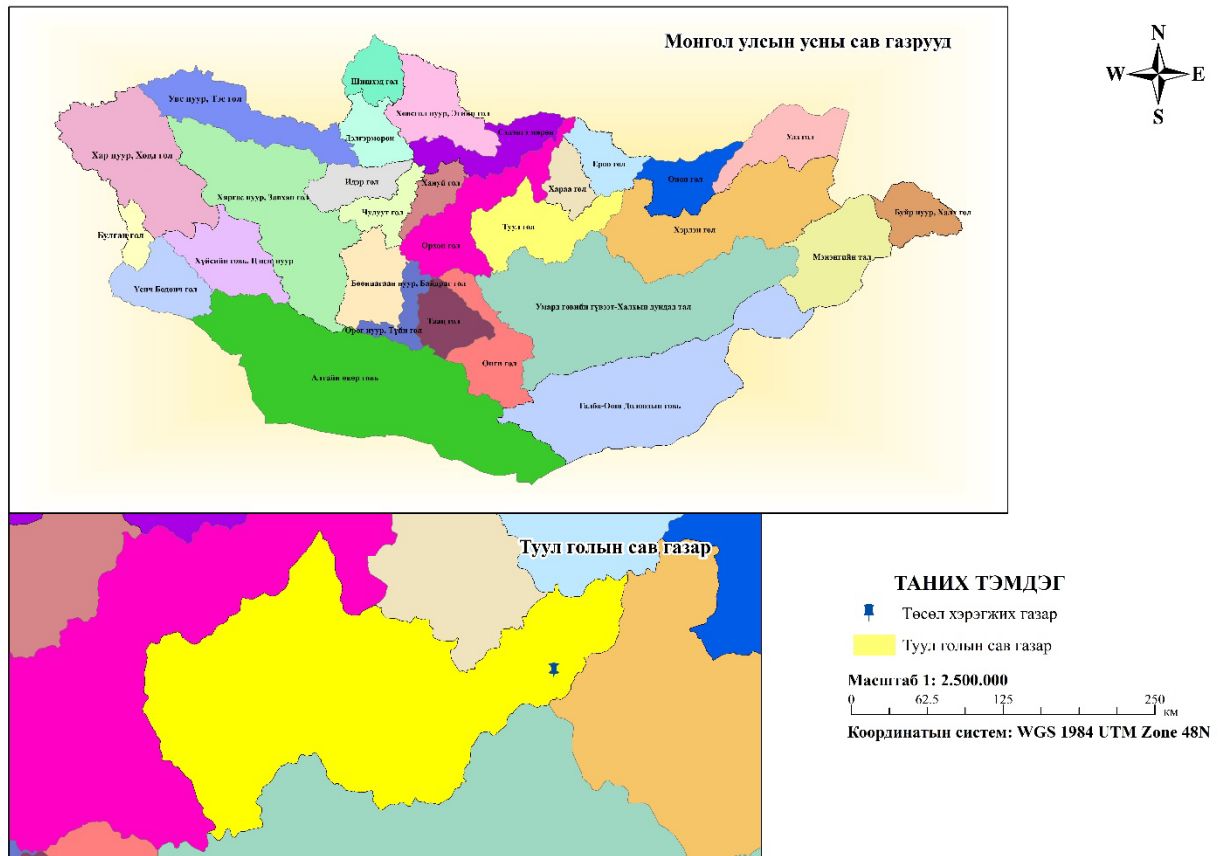
Төсөл хэрэгжүүлэгч нь төслийн талбайд ногоон байгууламж хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх шаардлагатай учир нь модлог ургамал дуу чимээний бохирдлыг бууруулаад зогсохгүй орчны агаарыг цэвэршүүлэх ач холбогдолтой. Зайлшгүй шаардлагатай биш бол машины дуут дохиог хэрэглэхгүй байхыг ажилчдад анхааруулах.

2.3 Гадаргын болон гүний ус

Төслийн талбай нь Дэлхийн ус хагалбарын Хойд мөсөн далайн ай савд, Монгол орны 29 голын сав газрын Туул гол болон Хараа голын сав газарт хамаарагддаг. Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт гадаргын усан сүлжээ нэлээд сайн хөгжсөн байдаг. Тухайлбал, Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт хамгийн том гадаргын усан сүлжээний илэрц нь Туул гол юм.

Туул голын тэжээлийн 25%-ийг ул хөрсний ус, 6%-ийг хайлсан цасны ус, 69%-ийг хур борооны ус эзлэх ба усны горимын хэв шинж нь хаврын шар усны ба зуны хур борооны үеийн горимтой голд хамаарна. Туул голын урсац бүрдүүлэх үндсэн хүчин зүйл бол хур тунадас болно. Туул голын усны үндсэн тэжээл зун, намрын хур бороо болохоор усны

түвшин ихээхэн тогтворгүй байдаг. 4 дүгээр сарын сүүлч, 5 дугаар сарын эхээр хаврын шар усны үер ажиглагдах боловч үргэлжлэх хугацаа, урсцын хэмжээгээр бага юм. Хаврын шар усны үерийн дараагаар нэг хэсэгтээ зуны гачиг үе ажиглагдах бөгөөд 7-9 дүгээр сар хүртэл зун, намрын борооны үер залгаснаар голын усны түвшин эрс дээшилнэ.

Зураг 5. Төслийн талбайн усны сав газрын зураг

Борооны үерийн түвшин шар усны үерийн түвшингээс 1.5-2.0 дахин их байдаг. Хур борооны үер дууссаны дараа мөсний үзэгдэл үүсэх хүртэл усны түвшин аажим буурч өвлийн гачиг үе эхэлнэ.

Туул голын сав газарт хамаарах Түргэний голын усны химийн найрлагын үндсэн эх үүсвэр нь голын сав газрын уулын чулуулаг боловч, цэгийн бохирдлын үүсвэрийн нөлөөгөөр давамгайлах ионууд болон ионы харьцаанд ихээхэн өөрчлөлт орж байна. Түргэний голын усны химийн найрлага, бохирдуулагч үзүүлэлтүүдийн хэлбэлзэл, жилийн доторх хуваарилалт нь голчлон үндсэн урсац, хайлсан цас, мөс, гадаргын угаагдал, хур борооны усны сүлэгдэл холилдлыг харуулж байгаа боловч, голын ихээр бохирдсон хэсэгт урсцын хэмжээ өөрөөр хэлбэл, голын услагаас шууд шалтгаалдаг байна.

Төслийн талбай орчимд Түргэний гол урсаж байгаа учраас төслийн үйл ажиллагааны улмаас гадаргын усанд нөлөөлөх боломжтой. Төслийн зүгээс гүний усанд үзүүлж болзошгүй нөлөөлөлд усыг барилгын ажил, тоос дарах болон ахуйн зориулалтаар ашигласнаас зэргээс гүний усны түвшин тодорхой хэмжээгээр буурах нөлөөлөлд орно. Гүний болон гадаргын ус нь барилгын болон ашиглалтын шатанд шатахуун тослох материалын алдагдал, хог хаягдлаас бохирдож болзошгүй.

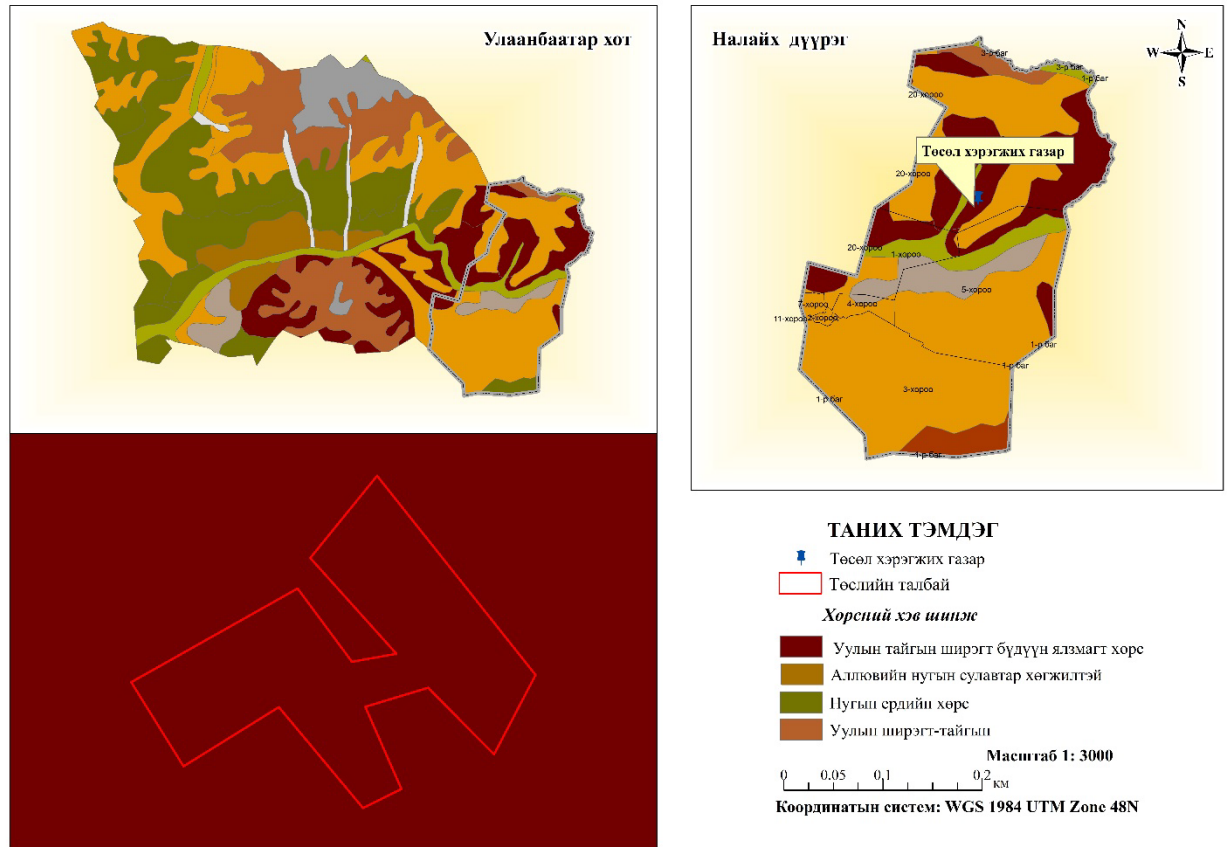
2.4 Хөрсөн бүрхэвч

Энэхүү бүлэгт Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд үйл ажиллагаа явуулж байгаа 5.5 га аялал жуулчлалын

зориулалттай газарт хийсэн хөрсний хээрийн болон лабораторийн шинжилгээний үр дүнг тусгав.

Судалгааны үр дүн

Төсөл хэрэгжих талбай нь газрын нэгдмэл сангийн үндсэн ангиллаар хот, тосгон, бусад суурины газарт буюу Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутаг дэвсгэрт хамаарна. Тус нэгж талбарт уулын уулын тайгын ширэгт бүдүүн ялзмагт хөрс тархсан байна.

Зураг 6. Төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвчийн хэв шинж

Зүсэлт №1

Хүснэгт 7. Төслийн талбайн 1-р зүсэлт хийсэн цэгийн морфологи бичиглэл

Хөрсний морфологи бичиглэл		
Хөрсний зүсэлтийн дугаар		Зүсэлт №1
Байршил		Улаанбаатар хот, Налайх дүүрэг, Горхи-Тэрэлжийн БЦГ
Координат		47° 51' 48.941" N 107° 26' 55.760" E
Өндөр		д.т.д 1520 метр
Газрын гадарга		3.58°
Ургамлын бүрхэвч		20%
Хөрсний нэр		Уулын тайгын ширэгт бүдүүн ялзмагт хөрс
Хөрсний фото	Гүн	Морфологи шинж чанар
	А. 0 -20 20 см	Хар хүрэн өнгөтэй, хуурай, нягт, ургамлын үндэс эзлэхүүний 10%, үйрмэг чулуу эзлэхүүний 20%, шилжилт өнгө байна.

Хүснэгт 8. Төслийн талбайн 1-р зүсэлт хийсэн цэгийн химийн үзүүлэлт

Зүсэлт	Гүн, см	pH H ₂ O	ЦДЧ, dS/m	Давс	Ялмаг г %	CO ₂	Солилцох суурь, мг-экв/100 гр			Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
							Ca+Mg	Ca	Mg	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	0-20	7.8	0.470	0.23	3.87	0.0	28.2	17.1	11.1	3.5	21

Хөрсний үржил шимийн түвшин буюу ургамалд ашигтай хөдөлгөөнт фосфор бага хангамжтай. Ялмагийн хэмжээ 3.87 буюу үржил шимээр их, урвалын орчин (pH) 7.8 буюу сул шүлтлэг шинжтэй, карбонатын хэмжээ илрээгүй, хялбар уусах давсны агууламж бага, цахилгаан дамжуулах чанар бага байна.

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

Хөрсний хатуу хэсгийг бүрдүүлж байгаа жижиг ширхгүүдийн хэмжээгээр нь ангилан тэдгээрийг хувиар илэрхийлснийг механик бүрэлдэхүүн гэнэ. Энгийн ширхгийн хэмжээгээр нь шороо ба чулуу гэсэн хоёр том бүлэгт хуваана. Хөрсний задлан шинжилгээнд бэлтгэхэд 1 мм-ийн шигшүүрээр шигших бөгөөд түүнээс том хэмжээтэйг чулуу, харин шигшигдэж орсон 1 мм-ээс бага ширхэгтэйг шороо гэнэ (Аваадорж бусад 2012).

Хүснэгт 9. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

Дээжний нэр	Дээж авсан гүн, см	Жижиг хэсгийн эзлэх хэмжээ мм, хувиар						
		Элс		Тоос				Шавар
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	
1	0-20	23.0	39.2	18.9	8.7	6.1	4.2	18.9

Хөрсний шинжилгээний дүнгээр физик шаврын хэмжээ элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй. Энэхүү хөнгөн механик бүрэлдэхүүнтэй хөрс нь норж дэвтсэн үедээ хөөж, малын хөлд наалдаж мөр гаргахгүй мөн хуурай үедээ сууж өрөмдөхгүй. Том ширхэгтэй бөгөөд ихэнх тохиолдолд сулхан, тогтворгүй бүтэц үүсгэдэг. Ширхгүүдийн хооронд зай томтой агааржилт сайтай усны хөдөлгөөн ихтэй. Уужим сүвтэй, гадаргадаа бусад биетийг шингээх чадвар султайгаас хур тунадас элбэгтэй жилд ургамлын хооллолтод чухал ач холбогдолтой бодис ба анион, катион хөрсний гүнд угаагдах аюултай. Хөнгөн хөрс шингээлт багатайгаас шим тэжээлийн бодис бага агуулагдах ба байгалийн нөөц үржил шимээр ядуу юм. Хөнгөн хөрс хуурай, агааржилт сайтайгаас хавар эрт бүлээсэж, тэр хэмжээгээрээ эрт ногоо идүүлдэг сайн талтай. Мөн усыг сайн нэвтрүүлдэг (гүндээ дамжуулдаг) учраас гадаргад нь ус тунадаггүй, усаар угаагдаж гуу жалга үүсдэггүй.

Хүснэгт 10. Хөрсний механик бүрэлдэхүүний шинж чанар

Хөрсний шинж чанарын үзүүлэлт	Механик бүрэлдэхүүн		
	Элсэнцэр ба хөнгөн шавранцар	Дунд шавранцар	Хүнд шавранцар, шавар
1 Боловсруулалт	++	+	- -
2 Тэжээлийн бодис агуулалт	- - -	+	++
3 Ургамлын тэжээлийн бодис нийлүүлэлт	-	++	+
4 Хоруу бодисын хуримтлал	-	++	++
5 Ус агуулалт	- -	++	++
6 Ургамал ус нийлүүлэлт	-	+	-
7 Механик шүүлт	+	+	-
8 Физик-химийн шүүлт	- -	++	+
9 Ус шүүлт	++	0	- -

*++маш сайн (дээд зэрэг), + сайн (өндөр), 0 хангалттай (дунд зэрэг), - тааруу, - - нэн хангалтгүй

Дээрх хүснэгтээс үзэхэд элсэнцэр хөрс нь тэжээлийн бодис, ус агуулалт болон физик химийн шүүлт нэн хангалтгүй, ургамлын тэжээлийн бодис нийлүүлэлт, хоруу бодисын хуримтлал, ургамлын ус нийлүүлэлтээр тааруу харин механик шүүлт сайн, хөрсний боловсруулалт, ус шүүлтээр маш сайн гэсэн үзүүлэлттэй байна.

Хүнд металлын агууламж

Хүснэгт 11. Хөрсөн дэх хүнд металлын агууламж

Зүсэлтийн дугаар	Хүнд металлын агууламж мг/кг					
	Ni /Никель/	Cd /Кадми/	Pb /Хар тугалга/	Zn /Цайр/	Cr /Хром/	Cu /Зэс/
1	23.6	ND	18.5	44.1	ND	19.2
Хүлцэх агууламж (MNS 5850 : 2019)	60.0	1.0	50.0	100.0	60.0	60.0
Хортой агууламж (MNS 5850 : 2019)	1000.0	10.0	500.0	600.0	400.0	500.0
Аюултай агууламж (MNS 5850 : 2019)	1800.0	20.0	1200.0	1000.0	1500.0	1000.0

Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламжийг лабораторийн шинжилгээгээр тодорхойлж үзэхэд стандартын хүлцэх агууламж болон хортой, аюултай агууламжаас бага байна.

2.5 Ургамлан нөмрөг

Төслийн талбайн ургамалжилт нь байрлал, зүг зовхисын ялгаа, өндрийн түвшнээс хамааран дэд хэв шинжийн түвшинд босоо бүсчил л үүсгэнэ. Уулсын тавиу бэл, хормой, өргөн хөндийгөөр хуурай хээр, ойн доод захыг эмжсэн чийглэг хажуугаар нугат хээр, салбар уулсын чулуурхаг орой, хяр, товгор энгэр дагуу уулын хээр байрлана.

Уулын хээрт Ленийн ботуул, нугат хээрт том дэгнүүлд хялганууд зонхилж байхад хуурай хээрт дааган сүүл, ерхөг, биелэг өвс, хазаар өвс зэрэг жижиг дэгнүүлд үетэн түгээмэл тохиолдоно.

Зураг 7. Төсөл хэрэгжих талбайн ургамлан бүрхэвч

Төсөл хэрэгжих талбай орчмын ургамал нөмрөг маш эмзэг. Машин техникийн болон хүний нөлөөгөөр ургамал нөмрөг үндсэн төрхөө алдаж, бүрдэл нь цөөрч, бүрхэц нь сийрэгжсэнээс хөрс гэмтэх, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлдэг шарилжны төрлийн хог ургамал давамгайлах магадлал ихтэй.

Эвдэрсэн газрыг зохих стандартын дагуу хэлбэржүүлж, нөхөн сэргээх ажлыг гүйцэтгэх, машин, өөрөө явагч хэрэгслийн хөдөлгөөн, нөлөөллийг тухайн тогтоогдсон зурваст байлгах арга хэмжээ авах, байгалийн унаган төрхөө хадгалсан өнгөн хөрсийг тусгайлан хуулан авч тухайн газрын ойролцоо овоолго үүсгэн хадгалж, сүүлд нь тухайн газрыг нөхөн сэргээхэд ашиглах, нөхөн сэргээх үйл ажиллагаануудыг цаг алдалгүй хийх хэрэгтэй.

Төслийн талбайд олон наст ургамлаар зүлэгжүүлэлт хийх, эвдэгдсэн газрыг зохих стандартын дагуу хэлбэржүүлж, нөхөн сэргээх ажлыг гүйцэтгэхдээ нутгийн унаган ургамлыг сонгох, машин, өөрөө явагч хэрэгслийн зогсоолтой болох, шатах тослох материал ашиглаж байгаа үед шүүрүүлэхгүй байх арга хэмжээ авч байх шаардлагатай.

2.6 Амьтны аймаг

Төслийн талбай орчмын нутаг нь монгол орны амьтны аймгийн газар зүйн мужлалаар Хэнтийн уулын тайгын тойрогт багтана. Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын амьтны газарзүйн хувьд тайга, ойт хээр, хээр тал, ус намаг, хад асга, хот суурин, интродуциал янз бүрийн ландшафт, амьдралын экологийн олон онцлогуудыг агуулснаараа шавж, шувуу, хөхтөн амьтдын өвөрмөц баазтай байсан боловч сүүлийн жилүүдийн аялал жуулчлалын бааз, баазуудын суурьшил, Горхи-Тэрэлжийн БЦГ -ын аялал зугаалга зэргээс ан амьтан үргэн дайжсан байдалтай байна. Зөвхөн хот сууринд амьдардаг цөөн тооны хөхтөн, шувуу, бичил биетэн зэрэг амьтад байгаа болно. Энэ нь Улаанбаатар хотын ойр орчмын хүн амын нягтшил, аж ахуйн хөгжил, замын хөдөлгөөнтэй холбоотой.

Төсөл хэрэгжих үед амьтны аймгийг ажиглаж хяналт явуулах нь тухайн бүс нутгийн амьтны аймгийн талаар шинжлэх ухааны мэдээ баримтыг цуглуулах боломж олгоно. Төслийн талбайн ойролцоо амьдрах амьтдад дуу чимээ, тоосны бохирдлоор шууд нөлөө үзүүлснээр амьдрах орчноо алдах үргэж дайжиж болзошгүй. Төслийн барилгын ажлаас үүсэх нүх, тээврийн хөдөлгөөн ихэссэнээр осол гарч болзошгүй.

2.7 Түүх соёлын дурсгалт газрууд

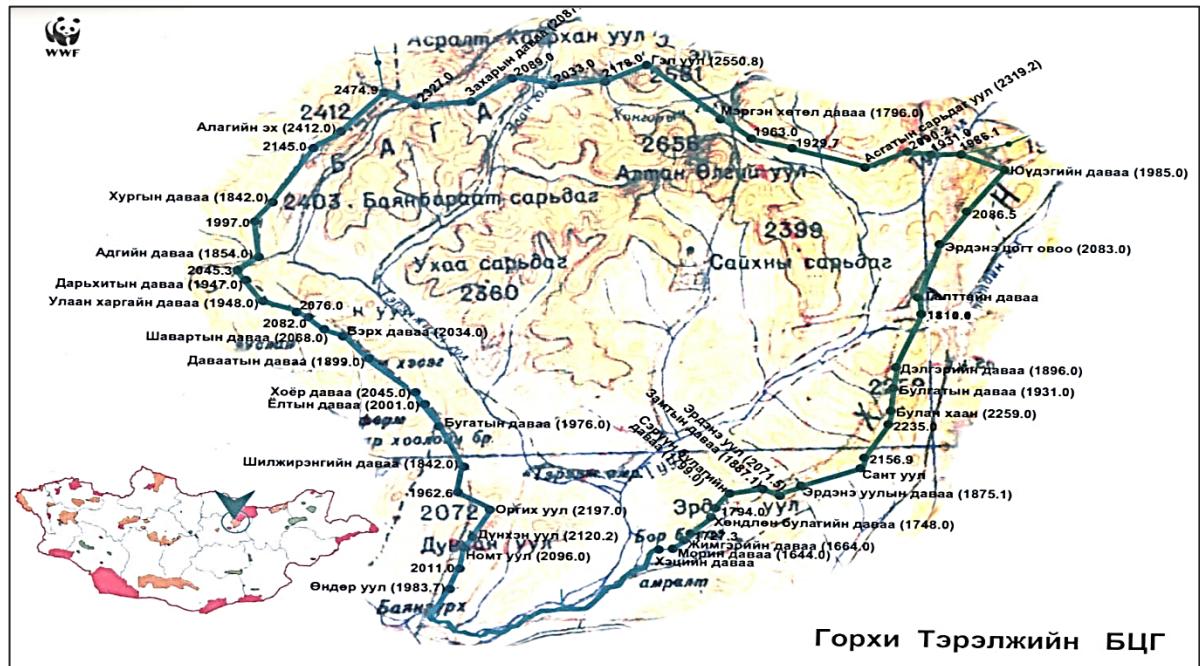
Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-т сүм хийд, эртний бичигт зурагт хад цохионууд, хиргисүүр, хөшөө булш зэрэг түүхийн дурсгалт зүйл олонтой. Мэлхий хад, Гүнжийн сүм, Зуун ламын агуй, Арьяабалын сүм гэх мэт дурсгалт газрууд олон бий.

2.8 Тусгай хамгаалалттай газар нутаг

Уг төсөл нь Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-т хэрэгжинэ. Хэнтийн нурууны зүүн өмнөд хэсэгт Улаанбаатар хотоос зүүн хойш 80 орчим км зайд Төв аймгийн Эрдэнэ сум, Налайх

дүүргийн 6-р хорооны нутагт Хэнтийн тайгын өмнөд хэсэг, ойт хээр бүхий дундаж өндөр уулсыг эзлэн оршино.

Зураг 8. Горхи-тэрэлжийн БЦГ-ын бүс

Хамгийн хойд цэг нь Хан-Хэнтийн Дархан цаазат газар, Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хилийн заагт орших Гэл уул /2250,8м/, ХӨ 48°25'332", ЗУ 107° 38'348', өмнөд цэг нь Гандан уулын ар Туул голын урд эрэгт хүртэл 77 км, баруун захын цэг нь Дархитын даваанаас баруун хойт зүгт орших 2045,6 тоот өндөрлөг, ХӨ 48°12'465', ЗУ107°04'913' солбилцолд, зүүн захын цэг нь Юдэгийн даваа ХӨ48° 17'913", ЗУ 108°06'697' солбилцолд оршино. Баруунаас зүүн тийшээ нийтдээ 70 км болно.

Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хамгийн өндөр цэг нь Алтан-Өлгий /2645,7м/ уул, хамгийн нам цэг нь Туул голын Бүдүүн чулууны гарам д.т.д 1376 м өндөрт байдаг. Газар нутаг нь нийт 298,4 мянган га талбайг эзэлнэ. Далайн түвшнээс дээш 1448-2077 м өндөрт өргөгдсөн. Номт, Оргих, Их Мөст, Бага Мөст, Ёлын цохио, Чингис уулс, тэдгээрийн хоорондох нарийн ам, хөндийнүүд, Шилжирэн, Ар Горхи, Өвөр Горхи, Улиастай, Өлийн булан, Өгөөмөрийн амнаас бүрдэнэ.

Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын зорилго нь байгалийн өвөрмөц тогтоц, онцлог төрх, байгалийн үйл явц, экосистем, нийслэл хотын ундны цэвэр усны нөөцийг хамгаалах, бүх нийтийн экологийн мэдлэгийг дээшлүүлж, байгалийн баялгийн тогтвортой ашиглалт, аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, үйл ажиллагааг нь зохицуулахад оршдог байна. Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хамгаалалтын гурван бүсийг зохих шалгуур үзүүлэлтийн дагуу онцгой бүс хоёр аялал жуулчлал ба хязгаарлалтын бүс тус бүр нэг байхаар тогтоосон.

Байгалийн цогцолбор газрын бүсүүд нь явуулах үйл ажиллагааны хэлбэрүүд болон зорилгоороо ялгагддаг. Үүнд:

Онцгой бүс: - “А”, “Б” хэсэгт өөр хоорондоо 10 гаруй км зайтай орших Сайханы сарьдаг, Баянбараатын сарьдаг төвтэй дундаж уулсын тайга, тагийн ландшафт хосолсон нутаг хамрагдах бөгөөд энэ бүс нь Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын нийт нутгийн 15 орчим

хувийг эзэлнэ. Энэ бүсэд үйл ажиллагаа явуулах талаар ТХГН-ийн тухай хуулинд “Байгалийн унаган төрхийг хадгалах шаардлагад нийцүүлэн хамгаалалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийн зэрэгцээ байгальд нөлөөгүй арга хэлбэрээр шинжилгээний ажил явуулах ургамал амьтан өсч үржих нөхцлийг хангах, байгалийн гамшгаас учирсан хор уршгийг арилгах арга хэмжээ авч болно” гэж заасан байдаг.

Аялал жуулчлалын бүс: - Туул, Тэрэлж голын бэлчрээс хойш орших ойт хээрийн нийтлэг ландшафт голлосон тайга болон Горхийн Их Мөстийн орчмын ойт хээрийн ландшафттай дундаж өндөр уулс гэсэн хоёр хэсэг газар нутаг хамрагдана. Энэ бүсэд ТХГН-ийн тухай хуулинд “Байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй хэлбэрээр зохих зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа явуулна” гэж тусгасан байна.

Хязгаарлалтын бүс: - Хязгаарлалтын бүсэд явуулах арга хэмжээ, үйл ажиллагааг ТХГН-ийн тухай хуулинд доорх байдлаар тодорхойлсон байна.

1. Байгалийн унаган төрхийг хадгалах шаардлагад нийцүүлэн хамгаалалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийн зэрэгцээ байгальд нөлөөгүй арга хэлбэрээр шинжилгээний ажил явуулах, ургамал амьтан өсч үржих нөхцлийг хангах, байгалийн гамшгаас учирсан хор уршгийг арилгах арга хэмжээ авна.
2. Байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй хэлбэрээр зохих зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа явуулна
3. Уламжлалт аргаар мал аж ахуй эрхлэх
4. Зөвшөөрөл бүхий бусад хүн ашиглах барилга байгууламжийн баталгаажсан зураг төслөөр, холбогдох хууль дүрмийн дагуу үйлчилгээний байгууламж барих
5. Баталгаажсан зураг төсөл журмын дагуу зам зогсоол хийх
6. Биеийн тамир, нийтийн арга хэмжээнд зориулсан талбай засах тохижуулах

Хүснэгт 12. Горхи Тэрэлжийн БЦГ-ын бүсийн ангилал

№	Бүсүүд	Хэмжээ (га)	Эзлэх хувь
1	Онцгой бүс	95300.0	32
2	Хамгаалалтын бүс	100000.0	33
3	Хязгаарлалтын бүс	103100.0	35

Хүснэгт 13. Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын газрын нэгдмэл сангийн ангилал

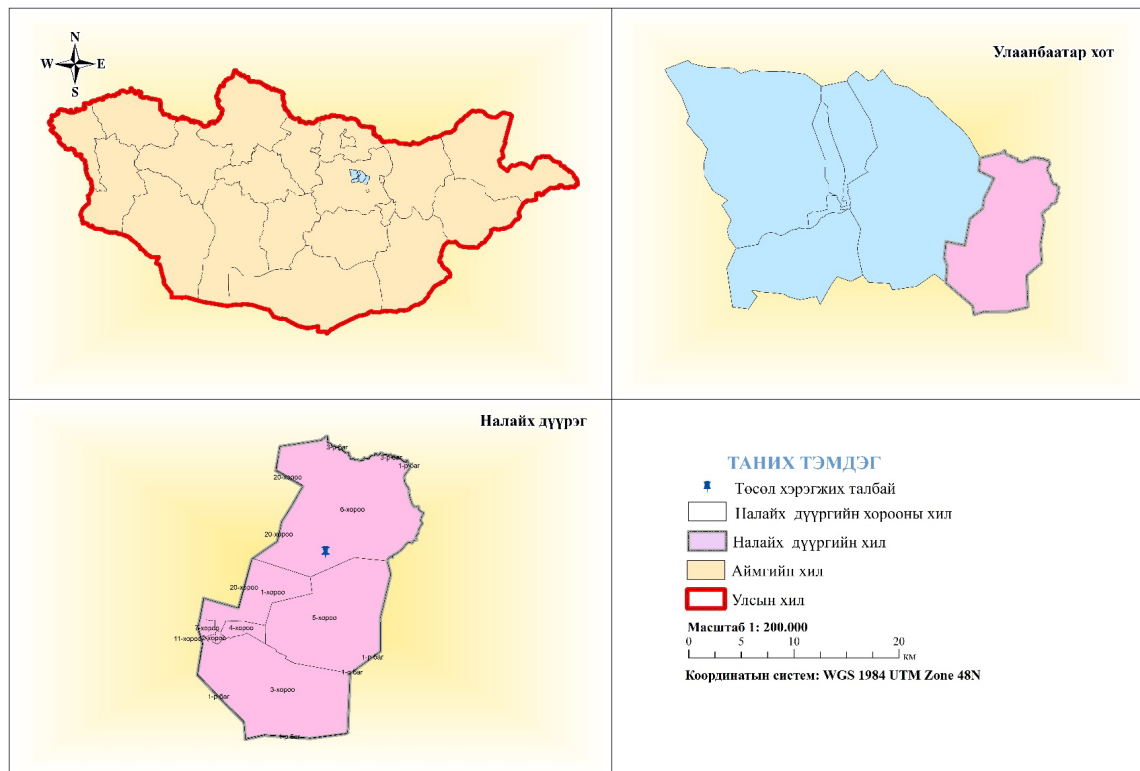
Газрын ангилал	Бэлчээр, уул, голын хөндий татам	Аялал жуулчлал эрхлэхэд тохиромжтой газар	Суурин газар	Зам шугам сүлжээний газар	Ойн сан бүхий газар	Гол горхи намгархаг газар
Газар нутгийн хэмжээ/га/	99631.1	31118	340	70	131430	6513

2.9 Нийгэм эдийн засаг

Налайх дүүрэг засаг захиргааны 7 хороотой. 5 болон 6 дугаар хороод нь жуулчдыг татдаг байгалийн үзэсгэлэнт газар болох Горхи Тэрэлжийн Байгалийн цогцолборт газарт байрладаг. Нийслэлийн есөн дүүргийн нэг бөгөөд нийслэлээс зүүн урагш 36 км-т өвөлдөө - 20с-25 хэм, зундаа +23с+26 хэмийн дундаж температуртай ойт хээрийн бүсэд оршдог. Налайх нь халх, дөрвөд, торгууд, урианхай, захчин, казак, буриад зэрэг Монголын олон үндэстэн, ястны өлгий нутаг бөгөөд 9294 өрхийн 36192 хүн ам амьдран суудаг.

Монгол Улсын авто замын босоо болон хэвтээ тэнхлэгийн огтлолцолд оршдог, авто зам, төмөр зам, агаарын тээвэр хөгжсөн, эрчим хүчний найдвартай эх үүсвэртэй,

нийслэлийг цэвэр усаар хангаж байгаа дээд эх үүсвэртэй шууд холбогдсон, Монгол орны аялал жуулчлалын гол бүс нутаг хамаардаг, хүн амын дийлэнх олонхыг залуучууд болон хөдөлмөрийн насныхан эзэлдэг, түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын олборлолт ихтэй зэрэг давуу тал олон.

Зураг 9. Улаанбаатар хотын газар ашиглалт

Төслийн барилгын ажлын тоос болон дуу чимээний нөлөө нь оршин суугч иргэдийн тайван байдалд нөлөө үзүүлэх болно. Гүний усыг ашигласнаар усны түвшин буурч энэ нь ойролцоох өрхүүдэд шууд нөлөөлж болзошгүй. Төслийн байгууламжийн ойр зорчих машин тэрэгний тоо нэмэгдсэнээр олон салаа зам гарч хөрсний эвдрэл өнгөн давхаргад нөлөөлж болзошгүй.

Оршин суугч иргэдэд учрах сөрөг нөлөөллийг бууруулахын тулд тээврийн машинуудад дуу чимээний холбогдох стандартуудыг дагаж мөрдөх шаардлагыг тавьж, хэрэгжүүлэх, үйл ажиллагааны тоосжилтыг бууруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх, иргэдийг ажлын байраар хангах, байгаль орчноо хамгаалах сургалт явуулах зэрэг ажлуудад иргэдийг хамрагдах боломж олгох мөн голын болон худгийн усанд тогтмол хяналт шинжилгээ хийх зэрэг болно.

ГУРАВ. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Хүснэгт 14. Гол нөлөөллийн хамрах хүрээ, эрчим хугацаа

Төслийн гол нөлөөлөл	Нөлөөлөлд өртөгч	Хамрах хүрээ	Сөрөг Нөлөөллийн эрчим	Үргэлжлэх хугацаа
Нэг. Төслийн үйл ажиллагааны явцад				
Шатах тослох материал, ахуйн бохир ус, хатуу хог хаягдлын угаагдал голын ус болон хөрсөнд шингэх	Гүний ус, голын ус, газрын хөрс, ургамал, амьтан, ус, агаар	Төслийн талбай, туул голын ус	Бага	Төсөл хэрэгжих хугацаанд
Усны нөөц хомсдох	Гүний ус	Төслийн талбай (нөөц хомсдох)	Их	Төсөл хэрэгжих хугацаанд
Ойн Түймэр	Хүн, мал, эд хогшил, ургамал, ой, хөрс	Төслийн талбай эргэн тойронд	Дунд	Тогтоох боломжгүй
Зам, жим харгуй ихсэх	Агаар, хөрс, хүн, амьтан, ургамал	Авто зам түүний ойр орчим	Дунд	Төсөл хэрэгжих хугацаанд
Хоёр. Бүтээн байгуулалтын явцад				
Ногоон байгууламж байгуулах	Газрын хөрс, амьтан	Төслийн талбай	Дунд	Төсөл хэрэгжих хугацаанд
Цементэлсэн ил зогсоол байгуулах	Геологийн тогтоц, газрын хөрс, ургамал, амьтан, агаар	Төслийн талбай	Их	Төсөл хэрэгжих хугацаанд

Хүснэгт 15. Гол нөлөөллийн дүн шинжилгээ

Нөлөөллийн ангилал	Гол нөлөөлөл	Нөлөөллийн цар хүрээ	Нөлөөллийн эрчим	Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацаа
1. Хөрсөнд үзүүлэх нөлөөлөл • Бохирдуулах • Эвдэх	<ul style="list-style-type: none"> Санамсаргүй алдаа гарсан тохиолдолд автомашины тос алдаж хөрс, шороо бохирддог. Хөрс эвдэх нөлөөлөлд амрагчид газрын хөрсийг дураараа сэндийчих, 	Төслийн эдэлбэр газрын хэмжээ (5.5 га)	<p>Хөрс бохирдуулах нөлөөллийн эрчим их хэмжээтэй байна.</p> <p>Хөрс эвдэх нөлөөллийн эрчим их</p>	Төсөл хэрэгжих хугацаанд

<ul style="list-style-type: none"> • Доройтуулах 	<p>барилга өргөтгөн барих ажлууд хамаарагдаж байна.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Доройтуулах нөлөөлөлд автомашины хүн тээврийн маршрут, хог хаягдлын төвлөрсөн цэгийг хашаалаагүй зэрэг хамаарагдаж байна. 		<p>хэмжээтэй байна.</p> <p>Хөрс доройтуулах нөлөөллийн эрчим дунд зэрэг эрчимтэй байна.</p>	
<p>2. Гадаргын болон гүний усанд үзүүлэх нөлөөлөл</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бохирдуулах • Нөөцийг бууруулах 	<p>Үйл ажиллагааны явцад гүний усыг бохирдуулах нөлөөлөл нь ШТМ асгарах, бохирын шугам алдах зэрэг орно.</p> <p>Газрын гүний ус ашигладаг учраас нөөцөд бага зэрэг нөлөөлнө.</p>		<p>Газрын гүний усны нөөцийг бууруулах нөлөөллийн эрчим их байна.</p>	<p>Төсөл хэрэгжих хугацаанд</p>
<p>3. Амьтан, ургамалд үзүүлэх нөлөөлөл</p> <ul style="list-style-type: none"> • Амьдрах орчинг хуваах • Амьдрах орчинг доройтуулах • Амьдрах орчинг хомсдуулах • Нөөцийг бууруулах 	<p>Амрагчдын хөл хөдөлгөөн, чөлөөт аялал, барилга өргөтгөх, хашаалах ажлууд нь тэдгээрийн амьдрах орчныг хуваах, доройтуулах, хомсдуулах нөлөөллийг үзүүлж байна.</p>	<p>Төслийн эдэлбэр газрын хэмжээ (8500 км²)</p>	<p>Амьтан, ургамалд үзүүлэх нөлөөллийн эрчим их хэмжээтэй байна.</p>	<p>Төсөл хэрэгжих хугацаанд</p>
<p>4. Агаарт үзүүлэх нөлөөлөл</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бохирдуулах • Тоос 	<p>Галлагааны зуухаас угаар, автомашины шатаасан хийн угаар нь агаарыг бохирдуулж түүний чанарыг доройтуулдаг.</p> <p>Замын барилгын ажил нь агаарт тоос дэгдээж сөрөг нөлөө үзүүлдэг.</p>	<p>Төслийн эдэлбэр газрын хэмжээ (8500 км²)</p>	<p>Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл дунд зэргийн эрчимтэй байна.</p>	<p>Төсөл хэрэгжих хугацаанд</p>

5. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлс <ul style="list-style-type: none"> • Хамгаалах • Нүүлгэн шилжүүлэх 	-	-	-	-
--	---	---	---	---

Эндээс үзэхэд тус төслийн эдэлбэр газар төдийгүй орчны газар нутгийг хамгаалалтад авч, авто хөсгийг зөвхөн тогтоосон замаар явуулж, үйлчлүүлэгчдийн тоог тогтоосон норм хэмжээнээс давуулахгүй байхыг үл харгалзваас хөрсний өнгөн хэсгийг дагтаршуулах, талхлах, ургамал нөмрөгийг алдралд оруулах улмаар ургамлын төрөл, зүйл хомсдож, ургацын хэмжээ буурч, экологийн тэнцвэрт байдал алдагдахад дөхөм үзүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ. Дээрх нөлөөллийн хүчин зүйлүүдээс хамгийн их нь үйлчлүүлэгчдийн хөл хөдөлгөөн ихсэх, төслийн орчимд түймэр алдах, тээврийн хэрэгслээр холхиж олон салаа зам гаргаснаас хөрс эвдрэх, ахуйн бохир ус, хатуу хог хаягдал хур борооны усаар угаагдаж хөрсөнд шингэх, шатах тослох материал асгарах нь хөрс, усны бохирдол, ургамлан нөмрөг алдралд орон хомсдож биомассын хэмжээ багасах зэрэг ихээхэн сөрөг нөлөө үзүүлж болох нь харагдаж байна.

Иймд эдгээр нөлөөллийг бууруулах, арилгах талаар дараах бүлэгт өгсөн зөвлөмжүүдийг нэг бүрчлэн хэрэгжүүлж, цаашид байгаль хамгаалах жил бүрийн төлөвлөгөөнд тусган зохих арга хэмжээнүүдийг цаг алдалгүй авч байх шаардлагатай.

3.1 Төслийн барилга байгууламжийг өргөтгөн барьж байгуулах үеийн гол нөлөөлөл

- Барилгын материалыг газар дээр нь зөөвөрлөн байрлуулах, барилгыг барих явцад хөрс, ургамал механик гэмтэлд өртөх
- Овор ихтэй хүнд ачаан (материал) доор удаан байсан хөрс дагтарших, ургамал дахин ургах чадваргүй болох, устах
- Будаг, маажин, цавуу мэтийн химийн бодис асгарснаас хөрс ургамал, хөрсний ус, голын ус бохирдох, амьд организм хордох
- Нунтаг болон цементийн зуурмаг, шохой асгаж, модны зомгол, золтос, үйрдэс, шилний хагархай зэрэг элдэв төрлийн хог хаягдлаар орчныг бохирдуулах
- Төслийн талбайн хөрс, ургамал бүхэлдээ эвдрэл, элэгдэлд орно.

3.2 Барилга байгууламжийг өргөтгөн барьж ашиглалтад оруулснаас хойших үйлчилгээнээс байгаль орчинд үзүүлэх гол нөлөөлөл

- Объектын орчин тойронд хөрс, ургамлан нөмрөг элэгдэл, эвдрэлд орох
- Зам жим, барилга байгууламжийн орчны хөрс талхлагдах, элэгдэх, эвдрэх нөхцөл бүрдэх, үйлчлүүлэгчдийн тоо олширсноор голын эрэг бохирдох
- Автомашины хөдөлгөөн нэмэгдсэнээс агаар орчин бохирдох зэргээр илэрнэ.

Төслийн байгууламжийг барих эхний үе шатанд объектыг байгуулах, газар шорооны ажил гүйцэтгэхэд тухайн орчны хөрс, ургамал нэн түрүүнд өртөж, явган хүний жим зам тавих, суваг шуудуу татах зэрэгт рельефийн зарим хэлбэрийн үндсэн төрх алдагдах, шинээр бичил хэлбэр бий болж, газрын хөрсний механик бүтэц, ургамлын бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт орно. Ийм тохиолдолд тухайн байгууламж барих хэсгийн өнгөн хөрсийг хуулж овоолго хийж нөхөн сэргээлт болон цэцэрлэгжүүлэлтийн ажилд ашиглах нь зүйтэй. Нөхөн сэргээхдээ төсөлд тусгасан зураг төслийн дагуу тухайн орчинд зохицсон ургамал тарих шаардлагатай. Барилга байгууламж барих үеийн нөлөөллийн төрөл нэлээд олон байгаа хэдий ч хамрах хүрээ нь бага, эрчим нь их байна. Иймд байгууламжийг барьж дууссаны дараа нөхөн сэргээх ажлыг яаралтай хийх шаардлагатай. Ашиглалт жигдэрсний дараа орчинд үзүүлэх нөлөөллүүд нь түүний олон талт үйл ажиллагаатай уялдан хүрээгээ тэлэх магадлалтай байгаа нь ажиглагдаж байна.

Тус төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх сөрөг нөлөөллийг бүхий л хүрээнд авч үзвэл:

хөрс дагтарших, элэгдэх, эвдрэх нөхцөл бүрдэх, голын ус болон эрэг бохирдох, хөрсний усаар дамжин гүний ус бохирдох, биомассын хэмжээ багасах, элдэв төрлийн бохирдлоос амьтан, ургамал ялангуяа хөрсөн дэх бичил биетэн, хорхой шавж хордож устах, мөлхөгч, мэрэгчид, жигүүртэн шувууд дайжих, мод бут өвс ургамал механик гэмтэлд өртөх гэж үзэв.

Эдгээр сөрөг нөлөөлөл нь нарийвчилсан үнэлгээний тайлангийн зөвлөмж, байгаль орчныг хамгаалах болон орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан асуудлуудад хайхрамжгүй хандсанаас үүсэж болно. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг дараах бүлэгт дэлгэрэнгүй оруулсан бөгөөд тус зөвлөмжийг төсөл хэрэгжүүлэгч цаашид мөрдлөг болгон ажиллах шаардлагатай.

3.3 Төслөөс агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

Төсөл хэрэгжих орчимд агаарын бохирдол харьцангуй бага байна гэж үзэж байна. Энэ нутгийн агаар, ус, хөрс, ургамал байгалийн унаган төрхөө харьцангуй сайн хадгалсан бөгөөд ялангуяа уг төсөл хэрэгжих талбай нь хүний суурьшлын бүсээс зайтай, тухайн орчимд агаар орчинд хүчтэй нөлөөлж бохирдуулах эх үүсвэр байхгүй учир тухайн төсөл хэрэгжих талбайн агаар нь харьцангуй цэвэр ба төслийн үйл ажиллагаанаас суурьшлын бүсэд үзүүлэх сөрөг нөлөө харьцангуй бага байна.

Төсөл хэрэгжих орчмын агаарын бохирдлын эх үүсвэр нь барилга байгууламж барих явцад үүсэх тоосжилт, барилгажилтад ажиллах машин механизмуудын түлшний шаталтаас гарах хорт хий /азотын давхар исэл, хүхэрлэг хий/, утаа болон цаг агаарын хуурайшилттай үед тэдгээрийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн хөрснөөс тоос босох, дуу чимээ зэрэг болно.

Мөн агаарын бохирдлын гол үүсвэрийн нэг нь байгалийн хүчин зүйл болох шороон шуурга гэж болно. Чухам ийм үед л тоос, шороо ихээр дэгдэж агаар орчныг бохирдуулна.

Цаашид бааз ашиглалтад орж үйлчилгээний явцад амрагч жуулчдын ирж очих машин механизмуудын түлшний шаталтаас үүсэх хорт хий, утаа болон цаг агаарын хуурайшилттай үед тэдгээрийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн хөрснөөс тоос босох, дуу чимээ ихсэх зэргээр агаарын чанарт хими болон физикийн тодорхой нөлөөллийг бага хэмжээгээр үзүүлэх болно.

Дээрх нөлөөллийн хэлбэрийг доор дурдсан байдлаар ялган төсөөлж болох юм. Үүнд:

↳ Ургамалын бүрхүүл, бэлчээр тоос шороонд дарагдах

↳ Агаар дахь тоосны агууламж ихсэн хүмүүсийн эрүүл мэндэд нөлөөлөх

Иймд төсөл хэрэгжих орчин нь Горхи-Тэрэлжийн БЦГ азар гэдгийг харгалзан үзэж хүний үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй тоосны сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга зам, хэтийн болон ойрын зорилтыг тодорхойлох нь нэн чухал юм.

Тээвэрлэлтийн /Барилгажилтын/ үед эвдэрсэн газрыг тухай бүр нөхөн сэргээх, аль болохоор олон салаа зам гаргахгүй байх, амрагч жуулчид ирж очих гол замыг цаашдаа хатуу хучилттай болгох зэрэг бололцоотой бүхий л арга хэмжээг авч ажиллах нь зүйтэй.

Хийн хаягдлаас үүсэх гол сөрөг нөлөөлөл

Автомашин утааны найрлагад нийтдээ 200 гаруй төрлийн хорт бодис, химийн нэгдэл оролцдог. Зарцуулагдах түлшний жингийн 15% нь ашигтай зарцуулагдаж, үлдсэн 85% нь агаарт цацагддаг байна. 1кг түлш шатаахдаа бензиний хөдөлгүүр 300-310г, дизель хөдөлгүүр 80-100г хорт бодис ялгаруулна. 1кг шатахууныг литрт шилжүүлэн (бензин $q=0.725$, дизель $q=0.825$) бодож, түүний шаталтаас ялгаран гарах хорт хийн агуулалт, хэмжээг тооцоолон гаргасан. Автомашин утааны агаарыг бохирдуулах чанарыг тодорхойлохдоо бензин хөдөлгүүрт бол нүүрстөрөгчийн ба азотын ислийн агууламжийг, дизель хөдөлгүүрт бол хөө тортгийн агууламжийг үндсэн үзүүлэлт болгодог.

Хүснэгт 16. Автомашин асаалттай байх үеийн ялгаруулах хийн хэмжээ

Бохирдол	Автомашин асаалттай, сул зогсолттой байх үед	Машин хурдтай явж байх үед (60 км/цагаас дээш)	Машин тойргоор эргэх үед	Машины хурд саарч байх үед (60 км/цагаас доош)
СО (%)	4 – 9	< 1 – 8	1 – 7	2 – 9
НС, С ₆ Н ₁₄ (ppm)	500 – 1000	50 – 80	200 – 800	3000 – 12 000
NO _x (ppm)	10 – 50	1000 - 4000	1000- 3000	5 – 50

Дээрх хоёр төрлийн хөдөлгүүрийн утааны дундаж найрлагыг дараах хүснэгтэд харуулав. Энэ нь байгаль орчинд цацагдаж байгаа утааны техникийн болон мониторингийн хяналтын үзүүлэлт, ашиглагдах ач холбогдол юм.

Хүснэгт 17. Автомашины утааны бүрдэл найрлага

№	Бүрдэл	Хөдөлгүүрийн төрөл		Тайлбар
		Бензин	Дизель	
1	Азот (%)	74-77	76-78	Хоргүй
2	Хүчилтөрөгч (%)	0.3-8	2-18	Хоргүй
3	Усны уур (%)	3-5.5	0.5-4	Хоргүй
4	Нүүрсхүчлийн хий (%)	5-12	1-10	Хоргүй
5	Нүүрстөрөгчийн исэл (%)	1-10	0.01-0.5	Хортой
6	Азотын исэл (%)	0.1-0.5	0.001-0.4	Хортой
7	Альдегид (%)	0.0-0.2	0-0.009	Хортой
8	Нүүрс-устөрөгчид (%)	0.01-0.02	0.01-0.5	Хортой
9	Хүхэрлэг хий (%)	0-0.002	0-0.03	Хортой
10	Хөө тортог (г/м ³)	0-0.44	0.01-1.1	Хортой
11	Бенз (а) пирен (г/м ³)	<0.00002	<0.00001	Хортой

Хүснэгтээс харахад, 1л бензин шатаахад ялгарах хорт бодисын хэмжээ нь дизель түлшнийхээс дунджаар 3.1 дахин их байгаа бөгөөд зөрүүгийн хэмжээ нь 3-4 хооронд хэлбэлзэж байдгийг судалгаагаар тогтоосон байна.

3.4 Төслөөс газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх нөлөөлөл

Уг төсөл хэрэгжих талбай нь байгалийн хүчин зүйлс болох ус, салхины нөлөө, мөн хүний хүчин зүйлсийн нөлөөгөөр газрын гадарга болон хэвлийн бага зэрэг эвдрэлтэй, ихэнх хэсэг харьцангуй унаган төрхөө хадгалсан, хэсэг газар ургамал хөрс талхлагдаж, ухмал нүх үүссэн, одоогийн байдлаар бага зэрэг хог хаягдалтай байна.

Тус төсөл хэрэгжихэд нийт талбайн 18% буюу 1.0 га талбайн гадаргуу өртөгдөж байгаль орчинд сөрөг нөлөө учруулна.

✚ Төслийн өргөтгөл барилгын ажлын үед хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

- Барилга барих явцад барилгын суурь ухах, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн ихсэх, үүнээс үүдэн хөрс дагтарших, эвдрэх, ургамал нөмрөг алдралд орох, улмаар хөрсний үржил шимт хэсэг устаж алга болох, механик бүрэлдэхүүн өөрчлөгдөх, үүний улмаас элсэнцэр хөрс салхинд хийсэх, элсжилт үүсэх
- Техникийн шатах тослох материал асгарах, ахуйн хог хаягдал, бохир усны нөлөөгөөр газрын гадарга, хэвлий бохирдох
- Болзошгүй тохиолдлоор гал алдах, түймэр гарах

Иймд эдгээр нөлөөллийг бууруулах, арилгах талаар шаардлагатай арга хэмжээг тухай бүр авч хэрэгжүүлж байх шаардлагатай.

3.5 Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөлөл

Төсөл хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй газар нь хөрс газарзүйн мужлалаар хөрс-биолог арьсгалын Хангайн мужийн өндрийн бүсшил бүхий Хангай-Хэнтийн өмнөдийн хэв шинж бүхий 52 дугаар тойрогт хамрагдана. Энд уулын бэлээр нугын, уулын хойд хажуугаар уулын ширэгт-тайгын, уулын хар шороон, уулын ойн бараан, уулын хар шороон, уулын хар хүрэн хөрснүүд тус тус тархана.

Төслийн үйл ажиллагааны явцад хөрсөн бүрхэвчинд учруулж болзошгүй нөлөөллүүдийг жагсаан үзүүлбэл:

Төслийн өргөтгөл барилгын ажлын үед хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

- Байгууламжийн материалыг газар дээр нь зөөвөрлөн байрлуулах, төсөл хэрэгжих явцад хөрс, ургамал, мод бут механик гэмтэлд өртөх
- Барилгын суурь ухах, цутгах зэрэг үйл ажиллагаанд газрын хөрс бохирдох
- Овор ихтэй хүнд ачаан (материал) доор удаан байсан хөрс дагтарших, ургамал дахин ургах чадваргүй болох, устах гэх мэт орно.

Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

- Төслийн барилга байгууламжийн үйл ажиллагаа явагдах үед нийт талбайн 31% буюу 1.0 га талбайн хөрс ургамал эвдрэлд орно.
- Төслийн үйл ажиллагааны явцад машин механизмаас мөн хүний санамсаргүй үйл ажиллагаанаас шалтгаалан ямар нэгэн шатах, тослох материал хөрсөнд ил задгай асгарч, хөрсийг бохирдуулах
- Төслийн ойр орчимд хүний үйл ажиллагаатай холбоотойгоор хог хаягдал бий болж ойр орчмын хөрсийг бохирдуулах, хөрс суларч цас борооны усанд норж шавар шалбааг ихтэй, хуурай салхитай үед тоос шороо босож орчныг бохирдуулах зэргээр нөлөөлнө.
- Амрагч жуулчдын тоо олширч түүнийгээ даган тээврийн хэрэгсэл ихэссэнээр зам жим олширч элэгдэл ихсэх, эрэг мөргөцөг нурах, эвдрэх гэх мэт болно.

3.6 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл

Төслийн талбай болон түүний орчмын газар нутаг нь Монгол орны байгалийн мужлалаар ойт хээрийн бүсэд багтана.

Уулын ойт хээрт хамаарах ихэнх нутагт жилдээ 300-400 мм, Хангай, Хэнтий, Монгол-Алтайн нурууны захын салбар уулсаар жилдээ 200-300 мм тунадас унадаг, ургамал ургах хугацааны хувьд тогтмол дулаарсан (+5⁰C-ээс дээш) 132-150 (145) хоног үргэлжилдэг юм. Гэвч уулсаараа ургамал ургах хугацаанд зожир хүйтрэлтэй байдаг. Сүүлчийн цочир хүйтрэлт ихэнхдээ 6-р сарын дундуур, эхний цочир хүйтрэлт 8-р сарын дундуур ажиглагдана. Цаг уурын олон жилийн дунджаас үзэхэд ихэнхдээ хавар, намартаа түр зуурын гандуу үе илэрнэ.

Барилга байгууламж барих болон төслийн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр /Амрагч жуулчдын хөл хөдөлгөөн, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн зэрэг/ зүйлийн бүрдлийн хэвийн байдалд өөрчлөлт гарч, орчмын ургамлан нөмрөгийн тусгагийн бүрхэц сийрэгжин халцгай талбайн хэмжээ ихсэх, бэлчээр талхлагдаж, тус районы үндсэн ургамлууд нь нөхөн сэргэх чадваргүй болж устах аюулд орох ба өөр ургамлын зүйлүүдээр солигдох болно.

Төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

- Төсөл орчмын ургамлан нөмрөгийн тусгагийн бүрхэц сийрэгжин халцгай талбайн хэмжээ ихсэх, бэлчээр талхлагдах,
- Тус районы үндсэн ургамлууд нь нөхөн сэргэх чадваргүй болж устах аюулд орох ба өөр ургамлын зүйлүүдээр солигдох болно. /Хогийн ургамал/
- Төсөл орчмын мод бут механик гэмтэлд өртөх

3.7 Амьтны аймагт үзүүлэх нөлөөлөл

Төслийн талбай орчмын нутаг нь монгол орны амьтны аймгийн газар зүйн мужлалаар Хэнтийн тойрогт багтана. Хэнтийн тайгын голлох элемент болох олон зүйлийн хөхтөн амьтдын тархалттай. Хан Хэнтийн дархлагдсан нутгийн хүрээнд 15 овог, 27 төрөлд хамаарах 50 гаруй хөхтөн, суурин болон нүүдлийн 250 гаруй зүйлийн жигүүртэн шувуу, 3 зүйл могой, 1 зүйл бах, 1 зүйл гүрвэл болон 9 зүйл загас тэмдэглэгдсэн байдаг боловч сүүлийн жилүүдийн аялал жуулчлалын бааз, цогцолборуудын суурьшил, Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын аялал зугаалга зэргээс ан амьтан үргэн дайжсан байдалтай байна. Зөвхөн хот сууринд амьдардаг цөөн тооны хөхтөн, шувуу, бичил биетэн зэрэг амьтад байгаа болно. Энэ нь Улаанбаатар хотын ойр орчмын хүн амын нягтшил, аж ахуйн хөгжил, замын хөдөлгөөнтэй холбоотой.

Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны амьдрах орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

- Техникийн шатах тослох материал асгарах, ахуйн хог хаягдал, бохир усны нөлөөгөөр бичил биетэн устгах, хордох
- Төслийн барилгын ажлын үе болон хэрэгжүүлэх хугацаанд амрагчдын тоо, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн дуу чимээ зэргээс тухайн орчны амьтад үргэн дайжиж амьтны аймагт сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй.

3.8 Гадаргын болон газрын доорх усанд үзүүлэх нөлөөлөл

Төслийн талбай нь Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-т байрладаг мөн намаг, сайр дагаж тогтсон түр урсгалтай горхи, нарийн жалга дагаж хур борооны үед богино хугацаанд үүсдэг түр ширүүн урсгалтай хурын үер зэргээс тогтож байна.

Гадаргын болон гүний усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүдэд, бичил бохир цэвэрлэх байгууламжаас гарсан цэвэршүүлсэн усыг тоосжилт болон ногоон байгууламжийн усалгаа зэрэгт эргүүлэн ашиглах, үер болохоос сэргийлж далан байгуулах, голын ойр орчимд ахуйн болон үйлдвэрийн бохирдлоос сэргийлэх хамгаалалтын төлөвлөгөө, анхааруулга сэрэмжлүүлэг бүхий самбар, мөн гүний ус ашиглалтыг хянах, хэрэглээг багасгах, гүний усны цооног болон гүний худгийн хяналтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх зэрэг багтана.

Төслийн үйл ажиллагаанаас гадаргын болон газар доорх усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

- Төслийн үйл ажиллагааны явцад машин механизмаас мөн хүний санамсаргүй үйл ажиллагаанаас шалтгаалан ямар нэгэн шатах, тослох материал хөрсөнд ил задгай асгарч, хөрсний ус болон борооны усаар дамжуулан гол горхи бохирдуулах
- Төслийн ойр орчимд хүний үйл ажиллагаатай холбоотойгоор хог хаягдал бий болж ойр орчмын гол горхины ус ба түүний эргийг бохирдуулах, хөрс суларч цас борооны усанд норж шавар шалбааг ихтэй, хуурай салхитай үед тоос шороо босож орчныг бохирдуулах зэргээр нөлөөлнө.
- Түргэний голын усны горим хүний үйл ажиллагааны нөлөөгөөр урсцын горимын үйл ажиллагаа алдагдах

Сүүлийн жилүүдэд Түргэний голын усны горим хүний үйл ажиллагааны нөлөөгөөр урсцын горимын үйл ажиллагаа алдагдаж хавар, намрын улирлын урсцын хэмжээ багасах, үргэлжлэх хугацаа ихсэх, харин үерийн хэмжээ ихсэх, үргэлжлэх хугацаа багасах зэргээр өөрчлөгдөж, урсцын хуваарилалт орон зай ба цаг хугацааны хувьд алдагдсан байна. Ус ашиглалтын хэмжээ, хэрэгцээ нэмэгдэж, ашиглалтын горим нь голын горимтой зөрчилдөж байгаа шалтгаанаар улирлын чанартай хомсдол бий болдог байна.

3.9 Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх нөлөөлөл

Горхи-Тэрэлжийн БЦГ нь нийслэл хотын дэргэд байрладаг, дэд бүтэц илүү сайн хөгжсөн, байгалийн иж бүрдлийг төлөөлсөн үзэсгэлэн төгөлдөр олон амуудтайгаас гадна хадны сүг зураг, хөшөө сүм, хийдийн суурь, туурь зэрэг түүх, соёлын дурсгалт газрууд олонтой юм. Энэ байдал нь эх орны төдийгүй гадаадын зочид гийчид, аялагч жуулчдын сонирхлыг их хэмжээгээр татаж байдаг учир Горхи-Тэрэлжийн БЦГ нь аялал жуулчлал хөгжүүлэх боломжтой бүс нутгийн тоонд зүй ёсоор ордог.

Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх болзошгүй нөлөөлөл, үнэлгээ

Тус төслийг ДЦГ-ын хязгаарлалтын бүсийн дэглэм, аюулгүй ажиллагаа, холбогдох хуулийн дагуу, байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй арга хэлбэрээр хэрэгжүүлсэн тохиолдолд сөрөг нөлөөлөл нь харьцангуй бага байх боломжтой.

Хязгаарлалтын бүс: - Хязгаарлалтын бүсэд явуулах арга хэмжээ, үйл ажиллагааг ТХГН-ийн тухай хуульд доорх байдлаар тодорхойлсон байна.

7. Байгалийн унаган төрхийг хадгалах шаардлагад нийцүүлэн хамгаалалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийн зэрэгцээ байгальд нөлөөгүй арга хэлбэрээр шинжилгээний ажил явуулах, ургамал амьтан өсөж үржих нөхцөлийг хангах, байгалийн гамшгаас учирсан хор уршгийг арилгах арга хэмжээ авна.
8. Байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй хэлбэрээр зохих зөвшөөрөлтэй үйл ажиллагаа явуулна
9. Уламжлалт аргаар мал аж ахуй эрхлэх
10. Зөвшөөрөл бүхий бусад хүн ашиглах барилга байгууламжийн баталгаажсан зураг төслөөр, холбогдох хууль дүрмийн дагуу үйлчилгээний байгууламж барих
11. Баталгаажсан зураг төсөл журмын дагуу зам зогсоол хийх
12. Биеийн тамир, нийтийн арга хэмжээнд зориулсан талбай засах тохижуулах

Аялал жуулчлалын бааз төсөл нь Улаанбаатар хот Налайх дүүргийн Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд хэрэгжиж байгаа. Тус төслийг ДЦГ-ын хязгаарлалтын бүсийн дэглэм, аюулгүй ажиллагаа, холбогдох хуулийн дагуу, байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй арга хэлбэрээр хэрэгжүүлсэн тохиолдолд сөрөг нөлөөлөл нь харьцангуй бага байх боломжтой.

Хүснэгт 18. Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

№	Болзошгүй нөлөөлөл	Нөлөөлөл байхгүй	Нөлөөллийн эрчим		
			Бага	Дунд	Их
1	Тусгай хамгаалалттай бүс нутгийн ховор, ховордсон биологийн төрөл зүйлийн амьдрах орчинд нөлөөлөх	0			
2	Түүх соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палеонтологийн олдворт газрыг эвдэхэд хүргэх	0			
3	Ой модыг огтлох, гэмтээх	-			
4	Булаг шандын усны горимд өөрчлөлт орох ба хатаж ширгэх аюултай эсэх	0			
5	Голын голдирол эвдэж өөрчлөх эсэх	-			
6	Төслийн үйл ажиллагаанд сонгосон техник, тоног төхөөрөмжийн шийдэл, түүхий эд нь байгаль орчинд хэр нийцтэй эсэх	+	+		
7	Барилга байгууламж барих хөрсний эвдрэл	-			-
8	Барилга байгууламж баригдаж дууссаны дараах хөрсний эвдрэл	-		-	
9	Төслийн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр хөрс, ургамал талхлагдах эсэх	-	-		
10	Үйлчлүүлэгчдийн тоо ихэссэнээр автомашин олширч агаарын бохирдол үүсгэх эсэх	-		-	

11	Хог хаягдлыг ил задгай хаяснаас орчны бохирдол үүсгэх	-	-		
12	Төслийн байгууламж хооронд хөрсний бохирдол үүсэх эсэх	-	-		

Тайлбар: (0) нөлөөлөлгүй
 (-) сөрөг нөлөөлөлтэй
 (+) эерэг нөлөөлөлтэй

-	6	50 %
+	1	8.3 %
0	3	41.7%

Дээрх нөлөөллийн үнэлгээнээс тооцож үзвэл энэ төсөл тусгай хамгаалалттай бүсэд нөлөөлөх байдлаараа “бага” нөлөөлөлтэй ангилалд багтаж байна.

Төслийг хэрэгжүүлэх явцад хөрсөн бүрхэвчид хамгийн ихээр нөлөөлнө. Мөн барилга байгууламж барих үед гадаргын төрх өөрчлөгдөж, ургамлан нөмрөг талхлагдах, үйлчлүүлэгчдийн тоо ихэссэнээр автомашины тоо олширч агаарт хийн хаягдал үүсгэх, хог хаягдлыг ил задгай хаяснаар орчны бохирдол үүсгэх сөрөг нөлөөтэй.

Нөлөөллийг бууруулахын тулд төслийн барилга байгууламж хооронд явган хүний зам гаргах, машины зогсоолыг хатуу хучилттай хийх, хогийн сав болон хог хаягдлыг түр хадгалах цэгтэй байх, тухай бүрд нь ачуулах шаардлагатай.

3.10 Нийгэм эдийн засагт үзүүлэх нөлөөлөл

Аялал жуулчлалын үйл ажиллагаа нь улс орон нутгийн төсөвт багагүй орлого оруулах, зуны улиралд ажлын цөөнгүй байр гардаг нь ажилгүйдлийг багасгах, хүмүүсийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлэх чухал хүчин зүйл болж байна. Ийнхүү байгалийн үзэсгэлэнт нөхцөл бүрдсэн энэ нутагт амралт сувиллын газар ихээхэн хөгжих таатай нөхцөлийг бүрдүүлж буй боловч тухайн орон нутгийн экологийн чадавхаас хэтэрсэн ажил үйлчилгээ эрхлэх хэт олон том жижиг цогцолбор, бааз байгуулж хүн амын төвлөрөл бий болгох хөл хөдөлгөөн ихэсгэхээс аль болохоор зайлсхийх, тусгай хамгаалалтын бүс нутгийн дүрэм журмын дагуу зохих хязгаарлалт хийх нь зайлшгүй шаардлагатай бөгөөд нэгэнт байгуулагдсан болон байгуулах гэж буй амралтын газрууд нь байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн хамгийн бага хэмжээнд хүртэл нь бууруулах талаар туйлын хариуцлагатай хандаж идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулах нь чухал юм.

Төслийн барилгын ажлын тоос болон дуу чимээний нөлөө нь ойролцоо оршин суугч иргэдэд нөлөөлөл үзүүлэх болно. Оршин суугч иргэдийн ашигладаг худгийн ойролцоо гүний усыг ашигласнаар бага гүний усны түвшин буурч энэ нь ойролцоох өрхүүдэд шууд нөлөөлж болзошгүй. Төслийн байгууламжийн ойр зорчих тээврийн хэрэгслийн тоо нэмэгдсэнээр зам тээврийн осол үүсгэхэд нөлөөлж болзошгүй.

3.11 Хуримтлагдах нөлөөлөл

“ДНДХ” ХХК-ийн аялал жуулчлалын баазын төсөл нь Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд хэрэгжиж байгаа бөгөөд тухайн бүс нутагт аялал жуулчлалын амралтын газруудын үйл ажиллагаа явагддаг ба төслүүдийн зүгээс хүрээлэн буй орчин, нийгэм эдийн засагт эерэг болон сөрөг нөлөөг тодорхой хэмжээгээр үзүүлэх юм. Үүнээс байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл нь энэ төслийн сөрөг нөлөөтэй уялдан газар ашиглалт, хөрсний бохирдол, хөрсний талхагдал, агаарын чанар, ан амьтны дайжилт, ургамлан нөмрөг доройтох зэргээр хуримтлагдах нөлөөллийг үзүүлнэ. Иймд эдгээр хуримтлагдах нөлөөллөөс өөрийн нөлөөллийн байдлыг ялган салгахын тулд нөлөөллийн бүсэд тогтоосон БОМТ-г цаг тухай бүрд нь авч хэрэгжүүлж, тайлагнах нь зүйтэй.

Төсөл хэрэгжих явцад баригдах барилга байгууламжийг барьж байгуулах, төслийн цаашдын үйл ажиллагааны явцад тухайн төслийн үйл ажиллагаа болон ТХГН, орон нутагт хэрэгжиж буй бусад төслийн үйл ажиллагаанаас хам нөлөөлөл үүсэж, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд сөрөг үр дагавар ихтэй, богино болон урт хугацааны нөлөөллийг үүсгэж болзошгүй.

Хүснэгт 19. Болзошгүй хуримтлагдах нөлөөлөл

№	Хуримтлагдах нөлөөлөл	Нөлөөллийн шалтгаан	Хамрах цар хүрээ	Үргэлжлэх хугацаа
1	Газрын гадарга ба хэвлий эвдрэлд өртөх	Бусад төслүүдийн нөлөөлөл	Төслийн талбай, нөлөөллийн бүс, ТХГН-ын хязгаарлалтын бүс	Өнгөрсөн, одоо, ирээдүй
2	Газрын доорх усны нөөц багасах	Бусад төслүүдийн усны хэрэглээ, хэрэглээний давхцал		Одоо, ирээдүй
3	Гадаргын ус бохирдох болон эргийн эвдрэлд өртөх	Бусад төслүүдийн нөлөөлөл		Өнгөрсөн, одоо, ирээдүй
4	Ургамал ой модны нөмрөгийн доройтол	Уур амьсгалын өөрчлөлт, төслийн үйл ажиллагаа		Өнгөрсөн, одоо, ирээдүй
5	Агаарын бохирдол нэмэгдэх	Хуурайшилт, бусад төслүүдийн ба хотын бохирдлын давхцал		Өнгөрсөн, одоо, ирээдүй
6	Хөрсний бохирдол, элэгдэл үүсэх	Уур амьсгалын өөрчлөлт, Бусад төслүүдийн нөлөөллийн давхцал		Өнгөрсөн, одоо, ирээдүй
7	Амьтан дайжих, тоо толгой цөөрөх	Уур амьсгалын өөрчлөлт, Бусад төслүүдийн нөлөөллийн давхцал		Өнгөрсөн, одоо, ирээдүй

Хуримтлагдах нөлөөлөл, түүний үр дагаврыг бодитой тодорхойлох, эрт хугацаанд илрүүлэхийн тулд төслийн үйл ажиллагааны тодорхой үе шат хэрэгжсэний дараа төслийн үйл ажиллагаанд мониторинг хийхийг зөвлөж байна.

**ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ**

“ДНДХ” ХХК нь аялал жуулчлалын бааз амралтын үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага түвшинд байлгах улмаар үүссэн сөрөг нөлөөллийг бууруулах, болзошгүй аюул эрсдэлийг гаргахгүй байх тал дээр зорилт тавин ажиллаж байна.

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2024 он				
			Сар 05	Сар 06	Сар 07		
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Ногоон байгууламж нэмж байгуулах	620.0	захиалга	хүлээлцэх		Менежер	
2	Ус ашиглуулах дүгнэлт сунгуулах	--*--	захиалга	Явцтай танилцах	хүлээлцэх	Менежер	
3	Хогны гэрээ сунгуулах						
4	Усны гэрээ сунгуулах						
	Нийт	620.0					

ТАВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“ДНДХ” ХХК-ийн аялал жуулчлалын баазын амралтын үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага түвшинд байлгах улмаар үүссэн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээнүүдийг төлөвлөлөө.

Хүснэгт 20. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Байгаль орчны бүрдэл хэсгүүд	Болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (мян.төг)	Хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг	
1	Агаар орчин	Төслийн талбай орчмын авто машины хөдөлгөөн ихэссэнээс агаар, агаар дахь тоосны хэмжээ, CO, SO ₂ , NO ₂ ихсэж, орчны хүчилтөрөгчийн (O ₂) хэмжээ багасах, үйлчлүүлэгч, байгууллагын үйлчилгээний автомашины шатах тослох материалын ууршилт, утаа, тортог, хорт хий агаарт дэгдэж агаар орчинг бохирдуулах, ахуйн хог хаягдлын сав, бохир ус дамжуулах хоолой болон бохир ус цуглуулах хэсгийн битүүмжлэл муу байснаас үнэрийн бохирдол үүсэж болно. Барилга байгууламж байгуулах үеийн газар шорооны ажлаас тоосжилт үүсэх	Төслийн барилгажилтын үе шатанд тоосжилт ихээр үүсэх үед усалгаа хийх, салхи ихтэй, хуурайшилттай үед хучиж бүтээх зэргээр тоос багасгах арга хэмжээ авах	Төслийн талбайн авто зогсоол, хаягдал бохирын цооног	1	--*--	1		Төслийн бүх үе шатанд	Агаарын ба агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS 0017-2-3-16:1998 (хүн ам суурьшсан хэсгүүдэд)	
			Агаарын тоосны (TSP, PM ₁₀ , PM _{2.5}) шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх.	Зам дагуу, төв кемпийн талбайн голд	1		1		ОХШХ-т тусгав.	Жилд 1 удаа дууны түвшин хэмжигч NL-04 багажаар хэмжилтийг хийнэ.	Бензин хөдөлгүүрт MNS 5013:2003
			Агаарын бохирдлын (NO ₂ , SO ₂ , CO, Тоос) шинжилгээ хийлгэж байх. БОШТЛ-ын багажаар сард 1 удаа. Дуу шуугианы хэмжилт (1 цэгт дууны түвшин хэмжигч NL-04 багажаар) хийж, дуу, шуугиан бүхий машин механизмын ашиглалтыг оновчтой					30.0			

“ДНДХ” ХХК-ийн Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Тэрэлж Стар Ресорт” аялал жуулчлалын бааз төслийн 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

			төлөвлөх, үр ашиггүй ашиглалтыг багасгах . Уг багажийг хэрэв БОШТЛ, “ОС МТ” ХХК зэргээс түрээсэлбэл түрээсийн зардал нэг удаа 30000 төг								
3	Усны нөөц, чанар	Газрын доорх усыг авч ашигласнаар газрын доорх урсцын горим алдагдах, усны бохирдол, шатах тослох материалыг алдсанаар газрын доорх ус бохирдох, газар доорх устай холбогдон ургадаг ургамжилтад сөргөөр нөлөөлж болзошгүй. Мөн Бохир ус дамжуулах шугам хоолойг зориулалтын бус материалаар хийх, шугам хоолойд гэмтэл үүсэх зэргээс гүний усыг бохирдуулж болзошгүй.	Бохир ус дамжуулах хоолойн холбооснуудаар ус алдагдаж байгаа эсэхийг үе үе хянах, тухай бүр нэн даруй засвар хийх	Ариун цэврийн байгууламж, гал тогоо	1				--*--	Төслийн хэрэгжилтийн үед байнга	Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага. MNS4586-98 (СХЗҮТ, 1998.5.28-ны өдрийн 17 тоот тогтоол.), Усан орчны чанарын хяналт шинжилгээ MNS4047-88 (УСТ-ын даргын 1988 оны 248 тоот тушаал), Усны чанар, хаягдал бохир ус. MNS 4943-2014 Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Усны тухай хууль
			Ус ашиглалтын гэрээг дүүргийн ЗДТГ болон бусад холбогдох байгууллагатай хийж баталгаажуулах, төлбөрийг цаг тухай бүр төсвийн дансанд оруулах		1		1		--*--	Төсөл хэрэгжих хугацаанд	
			Төсөл хэрэгжих эзэмшил болон хариуцан хамгаалах талбайг хаврын шар усны үерийн болон гадаргын усны урсаас хамгаалах зорилгоор шуудуу байгуулах, эвдэрсэн тохиолдолд засварлах	Талбайг тойруулан	1	200.0	1	200.0		Төслийн эхэн болон жил бүр	
			Худгийн эргэн тойрон хамгаалалтын бүс тогтоох, сэргээн засварлах						--*--	2024 онд	

“ДНДХ” ХХК-ийн Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Тэрэлж Стар Ресорт” аялал жуулчлалын бааз төслийн 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

			Усны хэрэглээнд хяналт тавьж үр ашигтай зарцуулалт бий болгож, усны хэрэглээг багасгах талаар анхаарч ажиллах					-*---	Төслийн хэрэгжилтийн үед байнга	ЗГ-ын 2009 оны 351 дүгээр тогтоолын хавсралт –Ус ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээ/
			ТХГН-ийн захиргаатай байгуулсан газар ашиглалтын гэрээний дагуу газрын төлбөрийг цаг тухай бүр төсвийн дансанд оруулах	Газрын талбайн хэмжээнээс хамаарч	4		4	--*--	Жил бүр	
5	Ургамал, амьтны аймаг	Ургамал нөмрөг хүн, мал, техникийн нөлөөгөөр устах, сийрэгжих, улмаар энэ нь ургамал нөмрөг их хэмжээгээр алдралд орох эх үүсвэр болж болно. Хөхтөн, шувууд зэрэг амьтдыг дуу чимээ, гэрэл, машин техникийн ажиллагаа зэрэг газар шорооны үйл ажиллагааны улмаас үргээж, дүрвээх ба айлган цочоож болзошгүй.	Үйл ажиллагаа явагдахаас өөр газруудад машин, техникуудийг замбараагүй явуулахгүй байх, замын нэгдсэн сүлжээг хулдаасан хэвлэл бүхий сэргээн засварлах	Төслийн талбай	1	200.0	2	200.0 х жилд 2 удаа = 400.0	Төсөл хэрэгжих үед байнга Төслийн эхэн үед	
Нөлөөллийг бууруулах нийт зардал								630.0		

ЗУРГАА.ОРЧНЫ ТОХИЖИЛ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Нэгж талбарын зөвшөөрөлтэй хилийн дотор ногоон байгууламжийг тарих	Ерөнхийлөгчийн 1 тэрбум мод тарих төслийн хүрээнд мод тарих	Төслийн талбайд	ширхэг	20	6000	20ш x 6000₮ =120.0	2024 онд	
	Нийт						620.0		

ДОЛОО.ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн талбай болон түүний нөлөөллийн бүсэд ямар нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл ба археологийн олдвортой газар байхгүй. Төслийн хэрэгжилтийн явцад ямарваа нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл олдох үед холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу засаг захиргааны байгууллага болон холбогдох байгууллага болох ШУА-ийн Түүхийн хүрээлэнд даруй мэдэгдэж төслийн үйл ажиллагааг түр хугацаагаар зогсооно.

НАЙМ.ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, мян.төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Ажилчид болон үйлчлүүлэгчийн бие өвдөх, халдварт өвчин гарах	Ажилчдын эрүүл мэндийн үзлэг	Нийт ажилчид	25	10.0	250.0	Жилд 1 удаа	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай 2018.06.27 нэмэлт
2.	Гал түймэр, ойн түймэр гарах	Гал унтраах хэрэгслээр баазыг бүрэн хангах арга хэмжээ авах, галыг унтраах талаар тодорхой түвшинд бэлтгэлийг хангуулах арга хэмжээ зохион байгуулах /, утааны мэдрэгч, гал гарсан тохиолдолд ашиглах зориулалттай галын автомат гидрант, аврах шат, хаалга, тэдгээрийн байршлын тойм зураглал, яаралтай мэдээлэл дамжуулах цахилгаан холбоо зэргээр бүрэн тоноглох/	Нийт ажилчид ба үйлчлүүлэгч нар	50	10.0	500.0	Жилд 1 удаа	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль 2015.12.04 нэмэлт
	Нийт					750.0		

ЕС.ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1.	Ахуйн	Хог хаягдал хадгалах зориулалтын цэгт хогийн савыг 3-аас доошгүй төрлөөр ялгаж, тэмдэгжүүлсэн байх, засаж сэргээх, хог хаягдлыг ачлуулах	Хог хаягдлын цэг	-	100.0	18	1800.0	Сар бүр	Хог хаягдлын тухай шинэчилсэн хууль 2017.05.12
2.	Үйлдвэрийн	Нийтийн эзэмшлийн талбай, үйлчилгээний орчинд болон хариуцан хамгаалах талбайн орчинд хогийн сав байрлуулах, Байр сууц бүрт орчинтойгоо зохицсон материал, өнгө үзэмж бүхий хогийн савтай байх		-					
3.	Аюултай	Нэг удаагийн хэрэглээний зүйлээс татгалзаж, дахин ашиглагдах материалаар хийсэн эд зүйлс хэрэглэх		-	184.0	1 удаа	184	2024 оны сүүл	
	Нийт						1984.0		

АРАВ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

№	Хянах үзүүлэлтүүд	Хяналт шинжилгээ хийх байршил	Хяналтын давтамж	Шаардагдах зардал (урьдчилсан мян.төг)	Баримтлах арга, аргачлал, стандарт, шаардлагууд
1	Агаарын чанар: Агаарын тоосны (TSP, PM ₁₀ , PM _{2.5}) шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх Агаарын бохирдлын (NO ₂ , SO ₂ , CO, Тоос) шинжилгээ хийлгэж байх. БОШТЛ-ын багажаар.	Төслийн талбайн авто зогсоол	Тоосны хяналт: Төслийн талбайд 1цэгт жилд 3 удаа /хавар, намар, зун/ 1 удаадаа Өдөрт 2 удаа Агаарын найрлага: улиралд 1 удаа буюу жилд 3 удаа	Шинжилгээний зардал 1 удаагийнх 50.0 х өдөрт 2 удаа х 2 цэг х 3удаа = 600.0 төгрөг зарцуулна. Багажийн түрээсийн зардал: 1 багаж 30.0 х 3 Нийт 90.0 төг	MNS 4585-2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, MNS 3384:1982 Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага, MNS 4048:1988 Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга MNS 0017-2-5-11:1988 Агаар дахь азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлох фотоколориметрийн арга, MNS 5013:2009 Бензин хөдөлгүүртэй автомашин. Утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга, MNS 5014:2009 Дизель хөдөлгүүртэй автомашин. Утааны тортогжилтын зөвшөөрөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга
2	Усны хяналт шинжилгээ: Усны чанар: рН, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), нийт хатуулаг (CaCO ₃), Ca, Mg, Na, K, SO ₄ , NO ₂ , NO ₃ , NH ₄ , As, Cd, Cu, Hg, Pb, Zn, Cr, Fe, Ni, үнэр, өнгө, нүүрсустөрөгчид (нефть бүтээгдэхүүний бохирдол)	Худаг: Унд ахуйн усыг хангаж буй гүний худгаас	Улиралд 1 удаа	25.0 х улиралд 2 = 200.0	MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж MNS 4586:1998 Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага MNS (ISO) 5667-14:2000 Гадаад орчны уснаас сорьц авах болон тээвэрлэх, гарын авлагын зөвлөмж MNS 13.060.50 Усны чанарын стандарт MNS 0900 : 2010 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт
	Усны түвшин (газрын гадаргаас доош, м-ээр)	Унд ахуйн усыг хангаж буй гүний худагт	Ус ашиглахаас өмнө нэг удаа, ус ашиглах явцад сар бүр, ашиглалт дууссаны дараа нэг удаа	--*--	
	Хаягдал усны шинжилгээ хийх	Бохирын септикт	Жилд 2 удаа	--*--	

“ДНДХ” ХХК-ийн Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Тэрэлж Стар Ресорт” аялал жуулчлалын бааз төслийн 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

3	Хөрсний төлөв байдал, бохирдол: Хөрсний морфологи бичиглэл, рН, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент (NO ₃ , P ₂ O ₅ , K ₂ O), хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд, кадми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайр	Төслийн талбайн хог хаягдлын цэг эсвэл бохирын шугамын холболт хэсэг сонгох	Төслийн үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө 1 удаа, Жилд 1 удаа	Нийт 1 цэгт х 3дээж х /15.0 + 25.0/ = 120.0 /Хөрсний химийн шинжилгээ 1дээж-15.0₮, хүнд металлын шинжилгээ 1дээж – 25.0₮/	MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, MNS 3309:1991 Хөрс. Хөрсний хялбар уусдаг давсны химийн найрлагыг тодорхойлох арга, MNS 3675:1984 Хөрсний органик бодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга, MNS 4006:1987 Хөрс. Хөдөлгөөнт фосфор, калийг тодорхойлох Мачигины арга MNS 3298:1991 Хөрс. Шинжилгээнд дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлага MNS ISO 11047:2001 Хөрсний чанар. Хөрсний усан орчны хандмалд кадми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайрыг тодорхойлох. Дөлний болон цахилгаан дулааны атомын шингээлтгийн спектрометрийн арга MNS 3675:1984 Хөрсний органик бодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга
4	Амьтан, ургамлан нөмрөг: Амьтан, ургамлан нөмрөгийн маршрутын судалгааны бичиглэлд заасан үзүүлэлтүүд, амьтан, ургамлуудын мониторинг хийх	Төслийн талбайн хашаанаас дотор болон гаднах 3км зай доторх нөлөөлөл, Хог хаягдлын цэгийн ойролцоо	Төслийн хэрэгжилтийн туршид жилд нэг удаа (7 сард) Төслийн талбайн 5 км зай дотор	БОНБНУ дотор багтана	Амьтан, ургамлан нөмрөгийн маршрутын судалгааны бичиглэл
Төслийн байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлын тухайн жилийн нийт зардлын дүн				1010.0	

**АРВАН НЭГ. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА
ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2024 он				
			Сар 05	Сар 06	Сар 07		
	1	2	3	4	5	6	7
1	Ус ашиглах гэрээ сунгуулах	--*--	захиалга	Явцтай танилцах	хүлээлцэх	Менежер Ч.Сайнбилэг	
2	Хогны гэрээ сунгуулах	--*--	захиалга	Явцтай танилцах	хүлээлцэх	Менежер Ч.Сайнбилэг	
	Нийт	--*--					

**АРВАН ХОЁР. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ
НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

№	БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
	1	2	3	4	5	6	7
1.	2024 оны БОМТөлөвлөгөөг батлуулах	Цаасан	Тухайн онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	2024.06	-	Менежер Ч.Сайнбилэг	БОАЖЯ
2.	2024 оны батлагдсан БОМТөлөвлөгөөг танилцуулан ажлыг эхлүүлэх	Цаасан	Ажлын жагсаалт, хугацаа, зорилтууд	2024.07	-	Менежер Ч.Сайнбилэг	Төслийн талбай
3.	БОМТ-ны хэрэгжилтийн ажлын явцтай танилцах	Цаасан, зургаар	Хаягдал бохир усыг хөрсөнд үл нэвчих	2024.08	-	Менежер Ч.Сайнбилэг	НБОГ

“ДНДХ” ХХК-ийн Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн нутагт Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хязгаарлалтын бүсэд үйл ажиллагаа явуулж байгаа “Тэрэлж Стар Ресорт” аялал жуулчлалын бааз төслийн 2024 онд хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

			материалаар хийсэн байдал				
4.	БОМТ-ний дагуу хийгдсэн ажлыг хүлээлгэн өгөх	Цаасан, зургаар	Тухайн онд хэрэгжүүлсэн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	2024.11	-	Менежер Ч.Сайнбилэг	НБОГ
5.	БОМТ-ны дагуу хийгдсэн ажлыг тайлагнах	Цаасан, зургаар	Тухайн онд хэрэгжүүлсэн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	2024.12	-	Менежер Ч.Сайнбилэг	НБОГ, БОАЖЯ
	Нийт				-		

Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал 4994 мян.төг

**“ДНДХ”ХХК-ИЙН ТЭРЭЛЖ СТАР РЕСОРТ АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЦОГЦОЛБОРЫН
2024 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
ХЯНАЛТЫН ХУУДАС**

Хянасан огноо	Шинжээч бөглөнө
Хянасан мэргэжилтнүүдийн хувийн дугаар	Шинжээч бөглөнө
Дүгнэлт <ul style="list-style-type: none">• Шийдвэрийн төсөл • Ололт, амжилттай тал • Дугагдалтай сул тал • Шаардлага	Шинжээч бөглөнө

**НЭГ. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД,
ТӨСЛИЙН ТУХАЙ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ**

д/д	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
1.1	1. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр	“ДНДХ” ХХК
	2. Аж ахуйн нэгжийн улсын бүртгэлийн дугаар	9019087070
	3. Аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл	Аялал жуулчлал
	4. Аж ахуйн нэгжийн харьяаллын хаяг	Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 6-р хороо, 28-р байр, 4 тоот
	5. Захирлын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	С.Амгаланбат, 9911-5376, amgalanbat@letstravel.mn
	6. Холбогдох мэргэжилтний нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Ч.Сайнбилэг 88034734, office@letstravel.com
1.2	1. Төслийн нэр	“Тэрэлж Стар” аялал жуулчлалын цогцолбор
	2. Төслийн харьяаллын байршил	Налайх дүүрэг дэх Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-г Өвөр хүүшийн аманд
	3. Төслийн ангилал	Аялал жуулчлалын цогцолбор
	4. Төсөл эхэлсэн огноо	2018 он
	5. Ажилчдын тоо	Зочин угтах-4, Өрөө үйлчилгээ-4, Аж ахуй-6, Ресторан-4, Гал тогоо-5, Удирдлага-4. Нийт 27 хүний бүрэлдэхүүнтэй ажилладаг.
	6. Тухайн жилийн ажлын ерөнхий төлөвлөгөө	Үйл ажиллагаагаа жигдрүүлж ажиллах
	7. Тухайн төсөлд хамрах дэд бүтэц • замын урт, эхлэл, төгсгөлийн цэг, чиглэл; • хүчин чадал	Улаанбаатараас 52,7 км, засмал замаас 500м сайжруулсан шороон замтай. Горхи-Тэрэлжийн байгалийн цогцолборт газрын Өвөр Хүүшийн аманд 100 хүн хүлээн авах 26 цомцог гэр, 50 хүн хүлээн авах 24 люкс гэр, 60-80 хүний багтаамжтай Мичид ресторан, 120-150 хүний багтаамжтай “Марал” гэр ресторантай үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

**ХОЁР. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛЭЭР ОЛГОГДДОГ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ,
ДҮГНЭЛТ, ЛАВЛАГААНЫ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ**

д/д	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
2.1	1. Газрын гэрчилгээний мэдээлэл Дугаар Хүчинтэй хугацаа Талбай	2018 оны 05-р сарын 07-нд олгосон гэрчилгээ -№0171062 -5 жил -5,5 га
	2. Галын дүгнэлтийн огноо, дугаар Дугаар Хүчинтэй хугацаа	2020 оны 10-р сарын 28 Дугаар 01910795 - 2022-10-28
	3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд	2022 оны 09-р сарын 20 2022/Б-57 - Б.Батбаяр
	4. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд	2022 оны 10-р сарын 25 №13/6231 Ерөнхий шинжээч Г.Энхмөнх - Шинжээч Б.Батбаяр
	5. Ус ашиглалтын дүгнэлтийн огноо, 6. Хог хаягдлын гэрээний огноо, 7. Цахилгааны гэрээний огноо	2021.10.07 № 2021/39 2022.06.30 №2206076 - -2021.04.20
	8.ТХГН-ын тухай хууль, Хамгаалалтын захиргааны санал, хяналтын хуудас давхцсан эсэхийг тодорхойлсон лавлагааг хавсаргах	- 2022 оны 8 дугаар 29-ны өдрийн №22/580 албан тоот санал хавсаргав.

ГУРАВ. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

д/д	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
3.1.	<p>1. Тухайн жилийн хог хаягдлын жилийн дундаж хэмжээ /хэмжих нэгж/</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ахуйн хог хаягдал /хатуу, шингэн/ • Үйлдвэрийн хог хаягдал /хатуу, шингэн/ • Аюултай хог хаягдал 	<p>Хатуу хог хаягдал:</p> <p>Хатуу хог хаягдлын тооцоогоор хоногт 35.1кг, жилд 5.05 тн орчим хаягдал гарах бөгөөд харьяа дүүргийнхээ холбогдох /ТҮК/-тэй байгууллагатай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр хог хаягдлын нэгдсэн цэгт хүргэх, ачуулах асуудлыг цаг тухайд нь тогтмол шийдвэрлэдэг байна. /Хавсралтаар хуурай хог хаягдлын гэрээг харуулав/</p> <p style="text-align: center;">Хог хаягдлыг дараах байдлаар ангилан ялгана.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Дахин ашиглах боломжтой хог хаягдал: Төрөл бүрийн цаас, картон, цаас, хуванцар сав, сав баглаа боодол, төрөл бүрийн шилэн сав, модон эдлэлийн хаягдал, гялгар уут гэх мэт ✚ Бусад хог хаягдал: Үнс, түргэн муудах хоол хүнсний хаягдал, ариун цэврийн хэрэглэлийн хаягдал, дахин ашиглах хог хаягдлын ангилалд ороогүй бусад хог хаягдлууд ✚ Ахуйн аюултай хог хаягдал: Өөрөө явагч тээврийн хэрэгслээс үүсэх хаягдал /ашигласан тос, масло, үл хөлдөх шингэн, дугуй/ унтраалга-залгуурын төхөөрөмж, өдрийн гэрэл, электрон барааны хаягдал /компьютер, телевизор% гар утас/ цэвэрлэгээний бодис, зарим тусгай батерей зэргүүд хамаарна. <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div> <p>Шингэн хог хаягдал:</p> <p>Шингэн хог хаягдлын тооцоогоор хоногт 8.56 м³, жилд нийт хэрэглэх усны хэмжээ 3 124.4 м³/жил, үүнээс 70%-ийг хаягдал ус гэж үзвэл 2 187.08 м³/жил болно.</p> <p>Төслөөс гарсан бохир усыг зөөврийн аргаар 5 тонны багтаамж бүхий зориулалтын машинаар соруулна. “МҮТТ” ХХК-ийн дотоодод үйлдвэрлэж байгаа бохир ус агуулах 2 ширхэг 50м³ ын бохирын танк (бохироо соруулах худагт таг, агааржуулалтын хоолойтой сэт) –ыг суурилалтын ажлыг мэргэжлийн компаниар хийлгүүлж, газрын хэвлийд хөлдөлтийн түвшингээс доор 4-5 метрт байгуулж ашигладаг.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div> <p>Хийн хаягдал:</p> <p>Баазын хийн хаягдал үүсэх эх үүсвэрүүд гэвэл автомашины утаа, тээврийн хэрэгслийн тоосжилт зэрэг байна.</p>
	2.Хог хаягдлын менежментийн	- Тухайн жилийн төсөв 480,000.0 төг

	<p>төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх тухайн жилийн арга хэмжээний төсөв</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Эко байр сууцны үйлчилгээнд энгийн нүхэн жорлонг ашиглахгүй ба байгальд ээлтэй технологи бүхий био жорлонтой байна. - “Хог хаягдал хадгалах зориулалтын цэг”-ийг байр сууц, хоолны газраас 60 м-с багагүй зайд бие засах газраас тусад нь, зонхилох доод зүгт байрлуулж, салхинд хийсгэхгүй байх нөхцлийг бүрдүүлсэн, хөрсөнд шингээлт үүсэхээс хамгаалсан байх - Хог хаягдал хадгалах зориулалтын цэгт хогийн савыг 3-аас доошгүй төрлөөр ялгаж, тэмдэгжүүлсэн байх - Нийтийн эзэмшлийн талбай, үйлчилгээний орчинд болон хариуцан хамгаалах талбайн орчинд хогийн сав байрлуулах, Байр сууц бүрт орчинтойгоо зохицсон материал, өнгө үзэмж бүхий хогийн савтай байх - Эдэлбэр газар, түүний эргэн тойрны хариуцан хамгаалах талбайг хог хаягдалгүй, цэвэр цэмцгэр байлгах - Нэг удаагийн хэрэглээний зүйлээс татгалзаж, дахин ашиглагдах материалаар хийсэн эд зүйлс хэрэглэх
--	---	--

**ДӨРӨВ. БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨСӨВ**

д/д	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
4.1	1. Тухайн жилийн байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний нийт төсөв	4,994,000.0 төг
	2. Хог хаягдлын менежмент	1,984,000.0 төг
	3. Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төсөв	630,000.0 төг
	4. Нөхөн сэргээх арга хэмжээний төсөв / биологийн/	620,000.0 төг
	5. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төсөв	-
	6. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний төсөв	-
	7. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлийг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төсөв	Төслийн талбай болон түүний нөлөөллийн бүсэд ямар нэгэн түүх соёлын дурсгалт зүйл ба археологийн олдвортой газар байхгүй.
	8. Осол эрсдлийн менежмент	750,000.0 төг
	9. Тухайн жилийн орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрийн нийт төсөв	1,010,000.0 төг

ТАВ. МЕТА МЭДЭЭЛЭЛ

• Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 39.1.7-д заасныг үндэслэн төсөл хэрэгжүүлэгчээс доорх хүснэгтэнд тусгагдсан төслийн дэд бүтэц, нөхөн сэргээх, дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний цар хүрээ, орчны хяналт шинжилгээний цэгэн мэдээллийг тусгасан мета мэдээллийг цаасанд өнгө будаг, таних тэмдэгээр буулгасан хэлбэрээр болон файл хэлбэрээр тайланд хавсаргах.

• Доорх хүснэгтийн мэдээллийг бүрэн тусгасан эсэхийг шалгах баганыг шинжээч бөглөнө.

д/д	Мэдээллийн төрөл	Мэдээллийг бүрэн тусгасан эсэхийг шалгах багана
5.1	Зурган мэдээлэлд тусгах мэдээлэл 1. Тосгон 2. Дэд бүтэц (зам, өндөр хүчдэл, цахилгаан сүлжээ, шугаман хоолой, станцын байршил, хашаа, тусгаарлагч, үерийн хамгаалалтын далан, аянга зайлуулагч гэх мэт) 3. Хог хаягдлын цэгийн байршил 4. Орчны хяналт шинжилгээний дээж авах хяналтын цэгийн байршил 5. Биологийн нөхөн сэргээлтийн талбай 6. Гүний худгийн байршил	

**ЗУРГАА. ТУХАЙН ЖИЛИЙН АРГА ХЭМЖЭЭНЭЭС БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ
НӨЛӨӨЛЛИЙН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХЯНАЛТЫН ХУУДАС**

- Байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан нөлөөллийн дүн шинжилгээний хэсгээс доорх хүснэгтийн А, Б, В, Г дэх баганад “**тодорхойлсон**”, “**тодорхойлоогүй**” “**хамааралгүй**” гэсэн 3 төрлийн хариултаас сонгож бөглөх.
- Дүгнэлт гэсэн багана дахь дүгнэлтийг байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөнийн нөлөөллийн дүн шинжилгээний хэсэгт Байгаль орчин, Аялал жуулчлалын яамны мэргэжилтэн дүгнэлт гаргана.

Нөлөөллийн ангилал	А. Тооцсон эсэх	Б. Нөлөөллийн цар хүрээг тодорхойлсон эсэх	В. Нөлөөллийн эрчмийг тодорхойлсон эсэх	Г. Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацааг тодорхойлсон эсэх	Дүгнэлт
6.1. Хөрсөнд үзүүлэх нөлөөлөл - Бохирдуулах - Эвдэх - Доройтуулах	Тодорхойлсон Тодорхойлсон Тодорхойлсон	Тодорхойлсон Тодорхойлсон Тодорхойлсон	Тодорхойлсон Тодорхойлсон Тодорхойлсон	Тодорхойлсон Тодорхойлсон Тодорхойлсон	
6.2. Гадаргын болон гүний усанд үзүүлэх нөлөөлөл - Бохирдуулах - Нөөцийг бууруулах	Хамааралгүй Тодорхойлсон	Хамааралгүй Тодорхойлсон	Хамааралгүй Тодорхойлсон	Хамааралгүй Тодорхойлсон	
6.3. Амьтан, ургамалд үзүүлэх нөлөөлөл - амьдрах орчинг хуваах - амьдрах орчинг доройтуулах - амьдрах орчинг хомсдуулах - нөөцийг бууруулах	Тодорхойлсон Тодорхойлсон Тодорхойлсон	Тодорхойлсон Тодорхойлсон Тодорхойлсон	Тодорхойлсон Тодорхойлсон Тодорхойлсон	Тодорхойлсон Тодорхойлсон Тодорхойлсон	
6.4. Агаарт үзүүлэх нөлөөлөл - Бохирдуулах - тоос	Тодорхойлсон Тодорхойлсон	Тодорхойлсон Тодорхойлсон	Тодорхойлсон Тодорхойлсон	Тодорхойлсон Тодорхойлсон	
6.5. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлс					

Нөлөөллийн ангилал	А. Тооцсон эсэх	Б. Нөлөөллийн цар хүрээг тодорхойлсон эсэх	В. Нөлөөллийн эрчмийг тодорхойлсон эсэх	Г. Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацааг тодорхойлсон эсэх	Дүгнэлт
<ul style="list-style-type: none">- Хамгаалах- Нүүлгэн шилжүүлэх	Хамааралгүй	Хамааралгүй	Хамааралгүй	Хамааралгүй	

**ДОЛОО. БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ДҮН
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХЯНАЛТ**

Тухайн жилийн байгаль хамгаалах арга хэмжээний чиглэл	А. Тоо	Б. Шалгуур үзүүлэлтийг тогтоосон эсэх	В. Шалгуур үзүүлэлтийн хэмжих нэгжийг тогтоосон эсэх	Г. Дүгнэлт
7.1. Нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх зайлуулах арга хэмжээ	1	Тийм	Үгүй	
7.2. Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	12	Тийм	Тийм	
7.3. Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ - техникийн/ га эзэлхүүн - биологийн /га	- үгүй - үгүй	Тийм	Тийм	
7.4. Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээ	-	Үгүй	Үгүй	
7.5. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах арга хэмжээ	Гүйцэтгэлээр	Тийм	Тийм	
7.6. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлийг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	-	Үгүй	Үгүй	
7.7. Байгаль орчны менежментийн удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ	5	Тийм	Тийм	

НАЙМ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ

ХЯНАЛТЫН ХУУДАС

Хяналт шинжилгээний дээж	А. Дээж авах цэгийн тоо	Б. Дээж авах цэгийн байршил	В. Давтамж	Г. Төсөв
8.1. Хөрс	2	Төслийн талбайн хог хаягдлын цэг, бохирын шугамын холболтын хэсэг	Жилд 1 удаа	Нийт 1 цэгт х 3дээж /15.0 + 25.0/ = 120.0 /Хөрсний химийн шинжилгээ 1дээж-15.0Т, хүнд металлын шинжилгээ 1дээж – 25.0Т/
8.2. Ус	2	Унд ахуйн усыг хангаж буй гүний худгаас	Улиралд 2 удаа	25.0 х улиралд 2 = 200.0
8.3. Амьтан	-	-	-	-
8.4. Ургамал	1	Хог хаягдлын цэгийн ойролцоо	Жилд 1 удаа	-
8.5. Агаар	1	Автозогсоол	Тоосны хяналт: Төслийн талбайд 1цэгт жилд 3 удаа /хавар, намар, зун/ 1 удаадаа Өдөрт 2 удаа Агаарын найрлага: улиралд 1 удаа буюу жилд 3 удаа	Шинжилгээний зардал 1 удаагийнх 50.0 х өдөрт 2 удаа х 2 цэг х 3удаа = 600.0 төгрөг зарцуулна. Багажийн түрээсийн зардал: 1 багаж 30.0 х 3 Нийт 150.0 төг

Хууль зүйн сайдын 2016 оны
А/204 дүгээр тушаалаар батлав.

МОНГОЛ УЛС
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

000151235

2008.06.11

/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /

9011156057

/ Хувийн хэргийн дугаар /

5235545

/ Регистрийн дугаар /

ДНДХ

Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Дүрэм

/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Шийдвэр

/ шийдвэрийн нэр /

01

/ дугаар /

2008.06.10

/ он, сар, өдөр /

4610

/ код /

Гадаад худалдаа

/ Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

4610

6810

4330

7911

Худалдааны зуучлал

Үл хөдлөх хөрөнгийн зуучлал

Барилгын засвар үйлчилгээ

Аялал жуулчлал

/ код /

Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /

Хугацаагүй

/ хугацаа /

1,000.0

/ гишүүдийн тоо /

/ өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /

Улаанбаатар, Чингэлтэй, 1-р хороо, жуулчин, Урт цагаан, В корпус, Утас1: 99115376, Утас2: , Факс:

/ Хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

Оюуны өмч, улсын бүртгэлийн
ерөнхий газар Хуулийн этгээдийн
бүртгэлийн газар

Бүртгэсэн байгууллагын нэр /

Гэрчилгээ дахин олгосон 2017 он 9 сар 25 өдөр

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Сундуй овогтой Амгаланбат-г Захирал-р томилсныг бүртгэв	2017.09.25	Э.Эрдэнэбилэг
2	Дахин гэрчилгээ олгов.	2017.09.25	Э.Эрдэнэбилэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛИЙН ЭТГЭЭНИЙ ХУУЛЬ ТӨСӨӨ
 Улсын хууль, эрх зүйн гэрчлэл, шийдвэр, баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

* 0 0 0 1 5 1 2 3 5 *

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ

МОНГОЛ УЛСЫН БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ
УЛСЫН ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ НУТАГ
ДЭВСГЭРТ ГАЗАР АШИГЛАХ

ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар 0171062

"Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай" Монгол улсын хуулийн 33 дугаар зүйлийн 1 дэх заалтыг үндэслэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 20 18 оны 05 дугаар сарын 01 өдрийн А/114 дугаар тушаалаар Улаанбаатар аймаг /хот/

Горхи Тэрэлжийн БЦГ тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сум /дүүрэг/-ын нутагт орших

Өвөр хүүшийн ам нэртэй 5.5 га талбайг

Аялал жуулчлал зориулалтаар ашиглахыг "Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай" хуулинд заасан нөхцөл, журмын дагуу зөвшөөрч, энэхүү гэрчилгээг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын 5235545 тоот гэрчилгээ /регистр/-тэй

ДНДХ ХХК -д Таван жилийн хугацаагаар олгов.

Энэхүү гэрчилгээ нь газар ашиглалтанд оруулсан аливаа өөрчлөлт, сунгалтыг тэмдэглэх хавсралттай бөгөөд хавсралтгүй бол хүчин төгөлдөрт тооцогдохгүй.

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ЯАМНЫ ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ НУТГИЙН УДИРДЛАГЫН
ГАЗРЫН ДАРГА Ч.БАТСАНСАР

20 18 оны 05 сарын 07 өдөр

УХА0579 9085084

ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ ГАЗАР НУТАГТ ГАЗАР АШИГЛАХ
0171062 ТООТ ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ ХАВСРАЛТ
/Гэрчилгээгүй бол хүчингүй/

Хоёр. Гэрчилгээгээр олгогдсон талбайн булангийн цэгүүдийн солбицлууд

№	Анхны солбицлууд, үндэслэл	Өөрчлөгдсөн солбицлууд, үндэслэл																																										
1.	<p>Талбайн анхны солбицлууд:</p> <table><tr><td>1</td><td>107° 26' 52,325" E</td><td>47° 51' 43,173" N</td></tr><tr><td>2</td><td>107° 26' 48,403" E</td><td>47° 51' 46,552" N</td></tr><tr><td>3</td><td>107° 26' 43,686" E</td><td>47° 51' 44,718" N</td></tr><tr><td>4</td><td>107° 26' 41,280" E</td><td>47° 51' 47,520" N</td></tr><tr><td>5</td><td>107° 26' 49,490" E</td><td>47° 51' 50,403" N</td></tr><tr><td>6</td><td>107° 26' 52,015" E</td><td>47° 51' 47,957" N</td></tr><tr><td>7</td><td>107° 26' 54,182" E</td><td>47° 51' 48,173" N</td></tr><tr><td>8</td><td>107° 26' 50,155" E</td><td>47° 51' 51,389" N</td></tr><tr><td>9</td><td>107° 26' 53,520" E</td><td>47° 51' 54,000" N</td></tr><tr><td>10</td><td>107° 27' 00,900" E</td><td>47° 51' 47,337" N</td></tr><tr><td>11</td><td>107° 26' 58,764" E</td><td>47° 51' 44,784" N</td></tr><tr><td>12</td><td>107° 26' 55,673" E</td><td>47° 51' 47,028" N</td></tr><tr><td>13</td><td>107° 26' 52,593" E</td><td>47° 51' 46,474" N</td></tr><tr><td>14</td><td>107° 26' 54,222" E</td><td>47° 51' 43,752" N</td></tr></table> <p>55000.5 квадрат метр</p> <p>Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2018 оны 05 дугаар сарын 01-ны өдрийн А/114 дугаар тушаалыг үндэслэн 2.5 га талбайг нэмж олгов.</p> <p>2018 оны 05 сарын 09-ны өдөр Ой, ус, тусгай хамгаалалттай газрын кадастрийн хэлтсийн дарга:</p> <p> Н.БАТЗАЯА</p> <p>2018 оны 05 сарын 09-ны өдөр Ой, ус, тусгай хамгаалалттай газрын кадастрийн хэлтсийн мэргэжилтэн:</p> <p> Ө.АНХБАЯР</p> <p>1117138217 УХА0579 9085084</p>	1	107° 26' 52,325" E	47° 51' 43,173" N	2	107° 26' 48,403" E	47° 51' 46,552" N	3	107° 26' 43,686" E	47° 51' 44,718" N	4	107° 26' 41,280" E	47° 51' 47,520" N	5	107° 26' 49,490" E	47° 51' 50,403" N	6	107° 26' 52,015" E	47° 51' 47,957" N	7	107° 26' 54,182" E	47° 51' 48,173" N	8	107° 26' 50,155" E	47° 51' 51,389" N	9	107° 26' 53,520" E	47° 51' 54,000" N	10	107° 27' 00,900" E	47° 51' 47,337" N	11	107° 26' 58,764" E	47° 51' 44,784" N	12	107° 26' 55,673" E	47° 51' 47,028" N	13	107° 26' 52,593" E	47° 51' 46,474" N	14	107° 26' 54,222" E	47° 51' 43,752" N	
1	107° 26' 52,325" E	47° 51' 43,173" N																																										
2	107° 26' 48,403" E	47° 51' 46,552" N																																										
3	107° 26' 43,686" E	47° 51' 44,718" N																																										
4	107° 26' 41,280" E	47° 51' 47,520" N																																										
5	107° 26' 49,490" E	47° 51' 50,403" N																																										
6	107° 26' 52,015" E	47° 51' 47,957" N																																										
7	107° 26' 54,182" E	47° 51' 48,173" N																																										
8	107° 26' 50,155" E	47° 51' 51,389" N																																										
9	107° 26' 53,520" E	47° 51' 54,000" N																																										
10	107° 27' 00,900" E	47° 51' 47,337" N																																										
11	107° 26' 58,764" E	47° 51' 44,784" N																																										
12	107° 26' 55,673" E	47° 51' 47,028" N																																										
13	107° 26' 52,593" E	47° 51' 46,474" N																																										
14	107° 26' 54,222" E	47° 51' 43,752" N																																										

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын
20... оны... дугаар тушаалын хавсралт

БАТЛАВ

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ЯАМНЫ ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ ГАЗАР
НУТГИЙН БОДЛОГО ЗОХИЦУУЛАЛТЫН
ГАЗРЫН ДАРГА

Н.БААТАРЦОГТ

2024 оны... сарын... өдөр
1119278525 ± 9085084

ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ ГАЗРЫН НУТАГТ ГАЗАР АШИГЛАХ ГЭРЭЭ

2024 оны... сарын... өдөр

Дугаар... 095

Улаанбаатар хот

Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийг үндэслэн нэг талаас **Горхи-Тэрэлжийн байгалийн цогцолборт газрын** тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргааны дарга **Мэндсайхан** овогтой **Эрдэнэбулган**, нөгөө талаас газар ашиглагч **"ДНДХ" ХХК** (хүн, хуулийн этгээд)-ийг төлөөлж ажилтай **Сундуй** овогтой **Амгаланбат** нар Улаанбаатар хотын Налайх дүүргийн **Горхи-Тэрэлжийн байгалийн цогцолборт газрын** нутагт орших **Өвөр хүүшийн ам** хязгаарлалтын бүсийн хилийн зааг дотор газар ашиглах тухай энэхүү гэрээг 2028 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдөр хүртэлх хугацаагаар байгуулав.

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хууль болон бусад хууль, тогтоомжийн дагуу тусгай хамгаалалттай газар нутгийн зөвшөөрөгдсөн бүсэд хүн, хуулийн этгээд газар ашиглуулах, түүнтэй холбоотой харилцааг зохицуулах, талуудын эрх, үүрэг, хариуцлагыг тодорхойлоход оршино.

1.2. Талууд харилцан тохиролцож, гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүрэн биелүүлэх, бие биенээ харилцан хүндэтгэх зарчмыг баримтална.

1.3. Энэхүү гэрээний хавсралтад дараах баримт бичгүүдийг хавсаргах бөгөөд энэ нь гэрээний салшгүй хэсэг болно. Эдгээр баримт бичгүүдийн аль нэг дутуу бол гэрээг хүчингүйд тооцох үндэслэл болно.

1.3.1. Газар ашиглах үндэслэл:

1.3.1.1. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2023 оны А/294 дугаар тушаалын хуулбар

1.3.1.2. Улсын тусгай хамгаалалттай нутаг дэвсгэрт газар ашиглах 0233038 тоот гэрчилгээ, хавсралтын хамт;

1.3.1.3. Газрын байршил, хэмжээ, хил заагийг тодорхой харуулсан кадастрын зураг;

1.3.1.4. Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгааны дүгнэлт;

1.3.1.5. Газрын төлбөр тогтоосон шийдвэр.

ХОЁР. ГЭРЭЭНИЙ ҮНДСЭН НӨХЦӨЛ

2.1. Газар ашиглах зориулалт: **Аялагч, зөвшөөрөл бүхий бусад хүн ашиглах барилга байгууламжийг батлагдсан зураг, төсөл, зөвшөөрлийн дагуу барих**

2.2. Ашиглах газрын талбайн хэмжээ: Бүгд **54,968.1 м²**

2.3. Ашиглах газрын төлөв байдлын тухай мэдээлэл:

2.3.1. Тухайн газрын байрлал, хилийн зааг (захын цэгүүдийн солбицол)

№	X, м	Y, м
1	683095.16	5304197.38
2	683254.73	5303996.63
3	683212.73	5303916.63

4	683146.71	5303983.56
5	683083.26	5303964.42
6	683119.77	5303881.48
7	683080.93	5303862.36
8	682996.14	5303964.09
9	682899.96	5303904.36
10	682847.13	5303989.28
11	683014.96	5304086.69
12	683069.80	5304009.82
13	683114.61	5304017.93
14	683027.80	5304114.55

2.3.2. Ашиглалтын өнөөгийн байдал:

2.3.3. Хөрс, амьтан, ургамал, ой, гол горхи, нуур, булаг шандын хамгаалалт, ашиглалт:

2.4. Газар ашиглах хүн, хуулийн этгээдийн мэдээлэл:

2.4.1. оноосон нэр: **“ДНДХ” ХХК**

2.4.2. хаяг: **Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө-39, Мөнх тауэр-801 тоот**

2.4.3. регистрийн дугаар: **5235545**

2.4.4. харилцах утас, факс, цахим хаяг: **75072255, 75072244, 75072233**

2.5. Газрын төлбөрийн хэмжээ:

2.5.1. Газрын бүсчлэл:

2.5.2. нэгжийн төлбөр 120 төгрөг

2.5.3. бүгд **6,635,880** төгрөг

2.5.4. төлбөр төлөх хугацаа: Газрын төлбөрийг тэнцүү хэмжээгээр улирал бүрийн эхний сарын 25-ны дотор (хугацаандаа төлсөн байх) **Налайх дүүргийн газар зохион байгуулалтын албаны үүсгэсэн нэхэмжлэлийн дагуу** төлнө.

2.5.5. Эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр газрын төлбөрийн хэмжээ өөрчлөгдөх тохиолдолд гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулна. Ийнхүү газрын төлбөрийг шинэчлэн тогтоолгоогүй бол зохих зардлыг газар ашиглагч хүлээнэ.

2.6. Газар ашиглах хугацаа: 5 жил

2.6.1. эхлэх: 2023-05-01

2.6.2. дуусах: 2028-05-01

**ГУРАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АСУУДАЛ ЭРХЭЛСЭН ТӨРИЙН
ЗАХИРГААНЫ ТӨВ БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ**

3.1. Аялал, жуулчлалын зам, чиглэл, журам тогтооно.

3.2. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн зөвшөөрөгдсөн бүс дэх суурин газрын ерөнхий төлөвлөгөө, шинээр байгуулах аялал, жуулчлалын бааз, амралт, сувиллын байршил, төслийг холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагуудтай хамтран хянан батална.

3.3. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн зөвшөөрөгдсөн бүсэд тодорхой зориулалтаар ашиглаж болох газар, түүний хэмжээ, ашиглах журам, уг газарт байлгаж болох малын төрөл, тоог тогтооно.

3.4. Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 1.18-д зааснаар тусгай хамгаалалттай газар нутагт газар ашиглах зөвшөөрлийг мөн хуулийн 5.6 дугаар зүйлийн 1-д заасны дагуу сонгон шалгаруулалтаар олгоно.

3.5. Ашиглуулахаар олгосон газрын байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ, байгаль орчныг хамгаалах тухайн жилийн менежментийн төлөвлөгөөг батална.

3.6. Хуульд заасан бусад эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ.

ДӨРӨВ. ХАМГААЛАЛТЫН ЗАХИРГААНЫ ЭРХ, ҮҮРЭГ

4.1. Хамгаалалтын захиргаа нь Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуульд заасан үйл ажиллагаанаас гадна дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

4.1.1 Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын шийдвэр, газар ашиглуулах тухай гэрээг газар ашиглагчтай байгуулна;

4.1.2. Газар ашиглагчаас тухайн газартай холбоотой шаардлагатай баримт бичгийг гаргуулан авна.

4.1.3. Байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаас гаргасан газар ашиглахтай холбоотой тушаал шийдвэр, холбогдох стандарт, нормын хэрэгжилтэд хяналт тавих, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна;

4.1.4. Хүн, хуулийн этгээдийн ашиглах газрын хэмжээ, байршил, хилийн заагийг тогтоон, газар ашиглагчид актаар хүлээлгэн өгнө.

4.1.5. Газрын ашиглалт, хамгаалалтын байдалд байнгын хяналт тавих, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар хүн, хуулийн этгээдэд чиглэл, даалгавар өгч, биелэлтийг хангуулна.

4.1.6. Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал болон газар ашигласны төлбөрийн зохих хэсгийг газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх, судалгаа шинжилгээ явуулах, зогон татах, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх, бүтээгдэхүүн үйлчилгээг дэмжих, тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулах, хог хаягдлыг цэвэрлэх, ойн түймрээс урьдчилан сэргийлэх ажилд тус тус зарцуулна.

4.1.7. Газар ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг Газрын төлбөрийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.6 дахь хэсгийг үндэслэн ногдуулна.

4.1.8. Газрын төлбөрийн мэдээллийг сар бүр сум, дүүргийн Засаг даргаас гаргуулан авна.

4.1.9. Гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавьж, гэрээг Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран жил бүр дүгнэнэ.

4.1.10. Газар ашиглах гэрээгээр хүлээсэн үүргээ удаа дараа хангалтгүй биелүүлсэн тохиолдолд гэрээ цуцлах саналыг Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

4.1.11. Энэхүү гэрээний баталгаажсан хувийг улсын бүртгэлд бүртгүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

4.1.12. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн дэглэм, горимыг зөрчсөн этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

4.1.13. Хуульд заасан бусад эрх, үүрэг.

4.1.14. Бусад (хамгаалалтын онцлогоос хамааран хүн, хуулийн этгээдтэй нэмж тохиролцсон асуудлын талаар энд бичиж болно)

ТАВ. ГАЗАР АШИГЛАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

5.1. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн дэглэм, горимыг мөрдөх, зөвхөн тогтоосон газарт гэрээнд заасан зориулалтын дагуу үйл ажиллагаа явуулна.

5.2. Ашиглаж байгаа газартаа хууль тогтоомжийг мөрдүүлэх, хэрэгжилтэд байнгын хяналт тавьж ажиллана.

5.3. Үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө эргэлтийн цэгийг тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллагаар үнэн зөв тогтоолгон тэмдэгжүүлж, зураг төсөл, ерөнхий төлөвлөгөөг батлуулж, Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний дүгнэлтийн хэрэгжилтийг хамгаалалтын захиргаанд хянуулан ажил эхлэх зөвшөөрөл авна.

5.4. Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв болон холбогдох төрийн байгууллагуудаас гаргасан захиргааны актын хэрэгжилтийг хангаж, дагаж мөрдөнө.

5.5. Газар ашиглагч нь хэрэгжүүлж байгаа төслийг өргөжүүлэх, шинэчлэх шаардлагатай тохиолдолд Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээнд нэмэлт тодотгол хийлгэж батлуулан, газар ашиглах гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулна. Төсөлд зааснаас өөр барилга байгууламж барих, үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

5.6. Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тавигдсан шаардлагыг бүрэн биелүүлж, тайланг заасан хугацаанд хамгаалалтын захиргаа болон Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

5.7. Газрын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.3.4-д заасны дагуу газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгааг тогтоосон журмын дагуу хийлгэж, зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллана.

5.8. Газрын тухай хуулийн 58 дугаар зүйлийн 58.5-д заасны дагуу газар ашиглах эрх дуусгавар болоход газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгаа хийлгэнэ.

5.9. Газраа ашигласан эсэхээс үл хамааран газрын төлбөрийг заасан хугацаанд бүрэн төлж барагдуулан, холбогдох байгууллагатай тооцоо нийлэх, төлбөрөө хугацаанд нь төлөөгүй тохиолдолд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

5.10. Зориулалтын дагуу үйл ажиллагаа явуулж дууссаны дараа төлөвлөгөөнд заасны дагуу газрыг нөхөн сэргээж, хамгаалалтын захиргаанд хүлээлгэн өгнө.

5.11. Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай, Газрын тухай, Ойн тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай болон бусад холбогдох хууль тогтоомж хүрээнд мод тарих төлөвлөгөөг боловсруулан жил бүр мод тарих ажлыг зохион байгуулж, үр дүнг хамгаалалтын захиргаанд тайлагнана.

5.12. Стандартын бус ариун цэврийн байгууламж барьж, хөрс, ус бохирдуулах, зөвшөөрөгдсөн талбайн хэмжээнээс хэтрүүлэн газар ашиглах, орц, гарц хаах, хашаа барих, стандартын бус хашаа барих, зөвшөөрөлгүй худаг гаргах, шинээр олон салаа шороон зам гаргах, зэрлэг амьтан тэжээх, харь зүйлийн мод, бут, ургамал үрслүүлэх, тарих, ашиглаж байгаа газраа бүхэлд нь буюу зарим хэсгийг бусдад дамжуулан ашиглуулахыг тус тус хориглоно.

5.13. Ус ашиглах гэрээг холбогдох байгууллагатай байгуулан, төлбөрийг заасан хугацаанд бүрэн төлж барагдуулна.

5.14. Хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх эрх бүхий байгууллагатай гэрээ байгуулан, мөрдөн ажиллана.

5.15. Гэрээнд заасан албан ёсны хаяг, утас, цахим хаяг, хувь нийлүүлэгч болон удирдлага өөрчлөгдсөн тохиолдолд хуанлийн 14 хоногийн дотор Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, хамгаалалтын захиргаанд албан бичгээр мэдэгдэнэ.

5.16. Хүрээлэн буй орчны эсрэг гэмт хэрэг, ой хээрийн түймэр, гамшгийн эрсдэлийн нөхцөл байдлыг холбогдох байгууллагад шуурхай мэдээлэх, шаардлагатай тохиолдолд хамгаалалтын захиргаа, холбогдох төрийн эрх бүхий албан тушаалтан, тээврийн хэрэгслийг ашиглалтын талбайд саадгүй нэвтрүүлэх, ашиглуулах, төлөвлөлтийн зам талбай, нийтээр ашиглах орц гарцыг нээлтэй байлгана.

5.17. Тухайн газарт гамшгийн эрсдэлээр урьдчилан сэргийлэх бэлэн байдлыг бүрэн хангаж ажиллах.

5.18. Газар ашиглах гэрээг жил бүр дүгнүүлэхдээ тухайн газрын унаган төрхийг хадгалах, хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар авах арга хэмжээний төлөвлөгөө, түүнд зарцуулах хөрөнгө зэргийг тайлагнана.

5.19. Ашиглах эрхтэй газрыг хамгаалалтын захиргаанаас газар хүлээлцэх актаар хүлээн авснаас хойш үүссэн хууль бус үйлдэл, аливаа зөрчил маргааныг хүн, хуулийн этгээд бүрэн хариуцна.

5.20. Хууль тогтоомжоор олгогдсон бусад эрхийг эдэлж, үүргийг хүлээнэ.

5.21. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн 37-р зүйл, 37.2.1 дэх хэсэгт заасны дагуу тусгай хамгаалалттай газрын унаган төрхийг хадгалах, хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар авах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зардалд жил бүр **2.000.000 (хоёр сая)** төгрөгийг Горхи-Тэрэлжийн байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны Төрийн сан 100900013072 тоот дансанд төвлөрүүлнэ.

5.22. Газар ашиглуулах хоёрлосон гэрээг дүгнүүлэх

5.23. Бусад (хамгаалалтын онцлогоос хамааран хүн, хуулийн этгээдтэй нэмж тохиролцсон асуудлын талаар энд бичиж болно)

ЗУРГАА. ГЭРЭЭ ДУУСГАВАР БОЛОХ

СЭНГЭГ
ТӨР
ХАМГААЛАХ
ТӨВ
БАЙГУУЛЛАГА

6.1. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн 40 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан үндэслэлээр болон энэхүү газар ашиглах гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд газар ашиглах эрх дуусгавар болно.

6.2. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу Төрийн байгууллагын зайлшгүй хэрэгцээнд, хот сууриныг хөгжүүлэх ерөнхий төлөвлөгөө, тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, түүний тодотгол, хөгжлийн чиг хандлагад улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар эсхүл гадаад улс, олон улсын байгууллагын буцалтгүй тусламж, хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөгдсөн төсөл, хөтөлбөр (төрийн өмчит сургууль, цэцэрлэг, зам, цахилгаан, дулааны шугам сүлжээний өргөтгөл, нийтийн эзэмшлийн орц, гарц, газар зохион байгуулалт хийх)-ийг хэрэгжүүлэх зайлшгүй шаардлага гарсан тохиолдолд газар ашиглах эрхийг хэсэгчлэн буюу бүхэлд нь дуусгавар болгох бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд хуульд заасан зориулалтын дагуу ашиглах эрхийг хангах асуудлыг Хамгаалалтын захиргааны саналыг үндэслэн Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага шийдвэрлэнэ.

ДОЛОО. БУСАД ЗҮЙЛ

7.1. Энэхүү гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн бодлого зохицуулалтын газрын дарга гарын үсэг зурж баталсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

7.2. Гэрээний биелэлтийг талууд дараа оны 01 дүгээр сарын 15-ны дотор дүгнэж, шаардлагатай бол гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно.

7.3. Энэхүү гэрээг 3 хувь үйлдэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн бодлого зохицуулалтын газар, **Горхи-Тэрэлжийн байгалийн цогцолборт газрын** хамгаалалтын захиргаа, **"ДНДХ" ХХК** (хүн, хуулийн этгээд)-д тус бүр нэг хувийг хадгална.

7.4. Газар ашиглах эрх хүчингүй болсон, гэрээний хугацаа дуусгавар болоход газар дээрх эд хөрөнгийн эрхийн асуудлыг Газрын тухай хуулийн 47 болон 49 дүгээр зүйлд заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

7.5. Талууд энэхүү гэрээтэй холбогдон үүссэн маргааныг харилцан ойлголцож, эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрмэлзэх бөгөөд шийдвэрлэж чадахгүй бол Монгол Улсын шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

Гэрээ байгуулсан:

Горхи-Тэрэлжийн байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны дарга **Мэндсайхан** овогтой **Эрдэнэбулган**

Хаяг: **Налайх дүүрэг 1 хороо Туулын гүүр**

Утасны дугаар: **70232288**

"ДНДХ" ХХК (хүн, хуулийн этгээд)-ийг төлөөлж захирал **Сундуй** овогтой **Амгаланбат**

Хаяг: **Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө-39, Мөнх тауэр-801 тоот**
Утасны дугаар: **75072255, 75072244, 75072233**

Батласан:

“ДНДХ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал Р. Мөнхнасан Амгаланбат

Ойжуулалтын ажлын төлөвлөгөө

Манай жуулчины бааз нь Тэрэлжийн БЦГазар Өвөр Хүүшийн аманд 2018 оноос үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа бөгөөд энэ хугацаанд байгаль орчныг унаган төрхөөр нь хадгалах, байгаль орчны нөхөн сэргээлт ойжуулах зүлэгжүүлэх тал дээр байнга анхаарч жил бүр төлөвлөгөө гарган ажиллаж ирсэн. Мөн үүний зэрэгцээ Дэлхийн дулааралтай холбоотой агаарын температур 0,8-1,0 хэмээр дулаарч, хуурайшиж, хөрсний элэгдэл эвдрэл ихээр явагдаж байгаа өнөө үед ойн талбайг нэмж, ойг нөхөн сэргээх, ойг хамгаалах модны хулгай болон мод бутыг устгаж сүйтгүүлэхгүй байх тал дээр байгаль орчны байцаагчтай хамтран ажилладаг болно.

Одоогийн байдлаар модны хорхой зэргээс залуу зулзаган ой их хэмжээгээр сүйдсэнийг зориудаар ойжуулж, нөхөн сэргээх шаардлагатай байна. Иймд бид 2024 болон 2025 онд доорхй ажлуудыг хийхээр төлөвлөж байна

1. 2023 онд суулгасан 1500 ширхэг шар хуайс тарисан боловч арчилгаа дутуу байснаас ургалт муу байгааг арчилж ургуулах,
2. 2024 онд 200ш сакура 30 ш шинэс тарьж нутагшуулах, хөрсний нөхөн сэргээлтийг жил бүр хийдэг ба энэ онд ч зүлэг болон цэцгийн олон наст үрээр зүлэгжүүлэх цэцэрлэгжүүлэх ажлыг урьд жилүүдийн адилаар хийнэ.
3. 2025 онд 30ш шинэс болон 30ш гацуур модыг тарина.

Ойжуулах талбайг урьдчилан сонгож, байршлыг харуулсан зургийг үйлдэн, хөрс, ургамал, үндсэн ойн таксацын үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж, ойжуулах талбайн хилийг гаргаж, талбайн өнцгүүдэд шон зоосох

Мод тарих талбайн эгнээ болон мөрийг жигд байрлуулан жижиг талбайг тэмдэглэж хөрсийг сийрүүлэн хог ургамалыг устгаж, талбайн унанги мод, мөчрийг цэвэрлэнэ.

Талбайн хөрсийг гар аргаар боловсруулах бөгөөд 40-50 см диаметртэй 60 см гүнтэй нүх ухаж модыг суулгах

Энэхүү төслийн ажлыг ойн инженер болон ойжуулагчтай хамтран хийх бөгөөд ойжуулсан талбайг ажлын хэсэгт шалгуулан актаар хүлээн авна.

Төлөвлөгөө боловсруулсан:

Тэрэлж Стар Ресортын Ерөнхий менежер..... Р. Мөнхнасан Р. Мөнхнасан

2024 оны 01-р сарын 10

Хавсралт : Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ойжуулалтын ажлын арга технологи

Энэхүү ойжуулалтын ажлыг мэргэжлийн ойн инженерийн удирдлаган дор чанарын шаардлага хангасан тарьц суулгацаар хийнэ.

Ойжуулах талбай нь хожуул багатай тарьц болон ажилчдыг тээвэрлэн хүргэхэд саадгүй байна .

Ойжуулалт хийх талбай нь шим тэжээл сайтай, ойн орчин нөхцөл алдагдаагүй байна.

Ойжуулалтын ажилд эгнээ хооронд 1,5 м тарьц хооронд 3 м зайтай байршуулан нийт 3 га талбайд тарина. Тарьцыг суулгахдаа эгнээ болон тарьц хоорондын зайг нарийн баримтлан суулгана.

Тарьцыг суулгахдаа үндэс бүрэн орох хэмжээний нүхэнд гэмтэхгүйгээр эгц суулгаж, дараа нь хөрсийг сайтар гишгэж нягтруулна. Модыг суулгасаны дараа оройн хэсгээс нь барьж зөөлөн татаж хөдөлгөөнтэй байгаа эсэхийг шалгана.

Ойжуулалтын ажлыг хийхдээ модны нүх ухагч машин, хүрз болон бусад багажийг ашиглан ойн инженерээр удирдуулан баг болон гар аргаар тарьж гүйцэтгэнэ.

Тарьж суулгасан модны эргэн тойронд ургасан хог ургамалыг устгах, өвчин хортон, гал түймэрээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор ойжуулалт хийсэн талбайдаа ажиглалт хийж шаардлагатай тохиолдолд нөхөн тарилт хийсэн.

Ойжуулсан талбайд хийх арчилгаа

Ойжуулалтын ажил нь зөвхөн тарих, суулгах ажлаар хязгаарлагдахгүй бүхэл бүтэн цогц ажиллагааг шаардана. Юуны өмнө суулгасан хөрсийг нь арчилж сийрүүлэх, хог ургамлыг нь түүж устгах шаардлагатай. Олон наст өвслөг ургамал, ялангуяа үет ургамал нь тарьмал мод сөөгний амьдралтад ихээхэн хор хөнөөл учруулдаг. Өвслөг ургамал нь хөрсний шим тэжээлийн бодис, чийгийг ихээр хомстгож таримал мод сөөгийг сүүдэрлэж өсөлт хөгжилтийг нь саатуулдаг. Иймээс хээр ба ойт хээрийн бүсэд ойг тарьж ургуулсан анхны жилийн ургалтын хугацааны эхэнд хог ургамал устгах ажлыг заавал явуулах шаардлагатай.

Ойжуулсан талбайд хийх арчилгааны тоог ой ургалтын бүсээс хамааруулан тогтоосон боловч тухайн ургамалын биологийн онцлог, хөрс элдэншүүлэлтийн чанар, эгнээ хоорондын зай, тарилт суулгалтын шигүүрлийн байдлаас хамаарч тухайн нөхцөлдөө тохируулан хийнэ. Хурдан ургалттай мод сөөгүүдийн титмийн битүүрэл хүртэлх хугацаанд явуулах арчлалтын тоо удаан ургацтайнхаас цөөн байна. Шинээр мод

бэлтгэсэн талбайд хийгдэх арчилгаа ойн нөхцөлөө алдсан талбайд хийгдэх арчилгаанаас цөөн байна. Ойн бүсэд хөрсийг хэсэгчлэн боловсруулдаг учраас арчилгаа хийх талбайн хэмжээ бага байх боловч хог ургамалын өсөлт эрчимтэй байдаг.

Ой ургалтын янз бүрийн бүсэд тарьмал ойд хийх арчилгааны тоо

Тарьмал ойн шинэс	Хог ургамал устгах ба хөрс сийрүүлэх арчилгааны тоо				
	Заримдаг цөл хуурай хээрийн бүсэд	Үетэн алаг өвст хээрийн бүсэд	Ойт хээрийн бүсэд	Холимог ба навчит ойд	Шилмүүст ойд
1	5	5	4	3	1
2	5	4	3	2	2
3	4	3	2	1	1
4	3	2	1	1	-
5	2	1	1	-	-
6	2	1	-	-	-
Дүн	21	16	11	7	4

Ойжуулалт хийсэн талбайд зөвхөн хөрс сийрүүлэх хог ургамал устгах төдийгүй ус чийг тогтоох, зэрлэг амьтан малд идүүлэх, түймэр, хортон шавьж, өвчинд нэрвэгдэхээс хамгаалах арга хэмжээг явуулна. Мөн химийн аргаар хог ургамалтай тэмцэх нь үр дүн сайтай байна.

Нарс, хуш, шинэс, гацуураар ойжуулсан талбайд атрациныг 1 га-д 4-6 кг-аар бодож ургалтын хугацааны эхэнд хөрсөнд хийнэ. Шинэсээр нэлэнхүйд нь ойжуулсан талбайд 2,4Д, буюу 2,45-т эфирийг 1 га-д 1,5-2,5 кг хэмжээгээр хэрэглэж болно.

Таримал ойд хийх арчилгааны нэгэн хэлбэр бол нөхөн тарилт юм. Ямар нэг шалтгааны улмаас таримал ой бүхэлдээ буюу зарим хэсэг нь үхэж сөнөх явдал гардаг. Иймээс жил бүр ойжуулсан талбайд тооллого явуулж амьдралтын хувийг тогтоон үхэж хорогдсон ургамлын оронд шинээр мод сөөгийг нөхөн суулгадаг. Хэрэв тарьцын хорогдол бүх талбайд жигд тархалттай, амьдралтын хувь 90% байвал нөхөн тарилт хийхгүй байж болно. Хорогдол нийт талбайн 25 хувиас дээш бол нөхөн тарилтыг, 90 хувиас дээш бол дахин тарилтыг хийнэ.

Ойжуулалтын ажлыг бүртгэж тооцох, үнэлэх

Ойжуулсан талбайд эхний 2 жил дараалан намрын тооллого явуулна. Ойжуулалтын ажлын үр дүнг тооцоход 10 га хүртэл хэмжээтэй талбайн модны 5%, 10-50 га бол 3%, түүнээс дээш бол 2%-д тооллого явуулна. Ойжуулалтын ажлын үр дүнг дараах хүснэгтээр тооцно.

Ойжуулалтын ажлын үнэлгээний хуваар

Хүснэгт 2

Үнэлгээ	Ойжуулалтын амьдралт, /%/
Сайн	81-100
Хангалттай	51-80
Хангалтгүй	26-50
Муу	25-аас доош

Ойжуулалтын амьдралтын хувийг тооцохдоо анх суулгасан тарьцны тоог амьдарч байгаа модны тоонд харьцуулсан хувиар илэрхийлнэ.

Ойжуулалтын чанарыг илэрхийлэх нөгөө нэг үзүүлэлт нь бүтээмж юм.

**Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-т үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл авсан
“ДНДХ” ХХК-ний байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ, газар
ашиглах гурвалсан гэрээний хэрэгжилт**

2022.08.04

ААН-н УБ дугаар, РД	УБД: 9011156057	РД: 5235545
Сайдын тушаал	2015.04.24 А-188 2018.05.01 А/114	
ААНБ-ын хаяг, шуудангийн хаяг, вэб болон E-мэйл хаяг	СБД 6 хороо Бага тойруу 28-1 тоот	Захирал С.Амгаланбат Утас: 99115376
Ашиглах газрын байршил	Горхи-Тэрэлжийн БЦГ	Өвөр хүүшийн ам
Газрын хэмжээ	5.5	
Гэрчилгээний дугаар	2018.05.07	171062
Гэрчилгээний сунгалт		
Гэрээ байгуулсан он, хугацаа	2018.06.08	2018.05.07 2023.05.07
БОНБЕ болон нарийвчилсан үнэлгээний мэдээлэл	ерөнхий үнэлгээ 2017/E71	Нарийвчилсан үнэлгээ 2017
Төслийн нэр	Аялал жуулчлал	

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ

	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээнд тусгасан заалт	Хэрэгжилт
1	Аялал жуулчлалын зориулалтаар	Газар дээрээ 50 гэр, 7 байшин объектой.
2	Цахилгаан төвлөрсөн төвийн, дулаан цахилгаанаар, цэвэр усны хангамж гүний худаг.	Цахилгаан, холбоо сүлжээ, техникийн нөхцөл бүрэн хийгдсэн.

Гурвалсан гэрээ дүгнэсэн акт

№	Гурвалсан гэрээнд тусгагдсан хүлээх үүрэг	Хэрэгжилт
1	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн горимыг мөрдөх, зөвхөн тогтоосон газарт гэрээнд заасан зориулалтын дагуу үйл ажиллагаа явуулна	Тогтоосон газартаа аялал жуулчлалын үйл ажиллагаа явуулахаар зөвшөөрөл авч үйл ажиллагаа явуулдаг.
2	Газар ашиглалтын гэрээг холбогдох байгууллагатай хийж албажуулан хэрэгжүүлэх	Гурвалсан гэрээг батлуулж мөрдөж ажиллаж байна.
3	Газар ашиглалтын төлбөрийг Налайх дүүргийн төсвийн дансанд оруулах	2021 оны 12 дугаар сарын 31-ны байдлаар төлбөрийн тооцоогүй.
4	Байгалийн унаган төрхийг хадгалан хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар Хамгаалалтын захиргаанаас өгсөн үүрэг даалгаврыг биелүүлэх	Байгалийн унаган төрхийг хадгалах, Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-ын хамгаалалтыг сайжруулах, нөхөн сэргээх ажилд тогтмол идэвхитэй оролцсон.

Дүгнэлт гаргасан:

Хамгаалалтын захиргааны ахлах мэргэжилтэн

С.Бэлэгсайхан

УСНЫ АШИГЛАХ БОЛОМЖИТ НӨӨЦИЙН ДҮГНЭЛТ

2022 оны 11 дүгээр
сарын 15-ны өдөр

Дугаар - 295

Улаанбаатар
хот

1. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага:

"ДНДХ" ХХК, Улсын бүртгэлийн гэрчилгээний дугаар: 9011156057 регистрийн дугаар: 5235545, утасны дугаар: 99115376.

2. Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ боловсруулсан аж ахуйн нэгж, байгууллага:

"Төгрөг баян хангай" ХХК, утасны дугаар: 88803643, 88103741.

3. Төслийн нэр, байршил:

"Тэрэлж стар ресорт" аялал жуулчлалын бааз төсөл нь Улаанбаатар хотын Налайх нутаг дэвсгэр Горхи-Тэрэлжийн байгалийн цогцолбор газарт хэрэгжих бөгөөд Туул голын сав газарт хамаарна.

4. Тусгай зөвшөөрлийн дугаар, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр, төрөл, зориулалт:

Улсын тусгай хамгаалалттай нутаг дэвсгэрт газар ашиглах гэрчилгээний дугаар: 0171062.

5. Төслийн хүчин чадал, ажиллах горим:

"Тэрэлж стар ресорт" аялал жуулчлалын бааз нь нэг ээлждээ 276 хүн хүлээн авах хүчин чадалтай бөгөөд 104 хүн хүлээн авах 26 цомцог гэр, 120 хүн хүлээн авах 24 люкс гэр, 52 хүн хүлээн авах 13 амралтын модон шовгор, 60-80 болон 120-150 хүний багтаамжтай 2 ресторан, спорт тоглоомын байр, авто машины зогсоол, ногоон байгууламжуудтай. Төсөл жилийн 365 хоног нийт 23 ажилтан ажиллана.

6. Усны эх үүсвэр, байршил:

Төслийн усны хэрэглээг 2021 онд гаргасан 6 л/сек ундаргатай гүний худгаас хангана. Худгийн байршил: 107° 24' 18.73", 47° 54' 33.63".

7. Ашиглах усны хэмжээ:

Төслийн жилийн усны хэрэглээг БОНХАЖ-ын Сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар баталсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-оор тооцоход:

Амрагч, ажилчдын унд-ахуйд усны хэрэглээ:

$276 \times 180 \text{ л/хон} = 53,820 \text{ л/хон}$ буюу $53.82 \text{ м}^3/\text{хон}$ ($19,644.3 \text{ м}^3/\text{жил}$);

Ногоон байгууламжийн усалгаа:

$150 \text{ ш суулгац} \times 40 \text{ л} = 6000 \text{ л/хон}$ буюу $6 \text{ м}^3/\text{хон}$ х 24 (жилд усалгаа хийх хоног) = $144 \text{ м}^3/\text{жил}$;

Төслийн жилийн усны нийт хэрэглээ: $19,788.3 \text{ м}^3/\text{жил}$ ($54.21 \text{ м}^3/\text{хон}$).

8. Дүгнэлт:

Төсөл хэрэгжүүлэхэд шаардагдах $54.21 \text{ м}^3/\text{хон}$ усны хэрэглээг 2 л/сек ($172.8 \text{ м}^3/\text{хон}$) ундаргатай гүний худгаас хангахад усны ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээ хүрэлцээтэй байна.

9. Тавих шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөмж:

"Усны тухай" хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, 24.4, 28 дугаар зүйлийн 28.4, 30 дугаар зүйлийн 30.1, 30.6 дахь хэсгийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах, ногоон байгууламжийн усалгаанд хур тунадасны усыг хуримтлуулан ашиглахыг төсөл хэрэгжүүлэх "ДНДХ" ХХК-д зөвлөж байна.

УСНЫ НӨӨЦИЙН ХЭЛТСИЙН
АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН

Д. ТҮВШИНЖАРГАЛ

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ
ГОРХИ-ТЭРЭЛЖИЙН
БАЙГАЛИЙН ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН
ХАМГААЛАЛТЫН ЗАХИРГАА

12607 Улаанбаатар хот, Налайх дүүрэг,
1 дүгээр хороо, Туулын гүүр, Утас: 9818 3086,
И-мэйл: gorkhiterelj@mpa.gov.mn,
Вэбсайт: www.gorkhiterelj.mpa.gov.mn

2022.08.29 № 22/1580
танай 2022.08.20 ны № 22/45 -Т

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ҮНЭЛГЭЭ, АУДИТЫН
ХЭЛТСИЙН ДАРГА Г.ЭНХМӨНХ ТАНАА

“ДНДХ” ХХК нь Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2018 оны 05 дугаар сарын 07-ны өдрийн 171062 дугаартай газар ашиглах гэрчилгээ авч, Горхи-Тэрэлжийн Байгалийн цогцолборт газрын хязгаарлалтын бүс болох Өвөр хүүшийн аманд 5,5 га газарт газар ашиглах зөвшөөрөл авч үйл ажиллагаа явуулдаг.

Уг төсөлд байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээ хийлгүүлэхээр уламжилж байна.

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ М.ЭРДЭНЭБУЛГАН

Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын
2013 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн
А-157 тоот тушаалын 2 дугаар хавсралт

УС АШИГЛАХ ЭРХИЙН БИЧИГ

Дугаар 014

Нийслэлийн Байгаль орчны газар

-ЫН

/Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, Сав газрын захиргаа, аймаг, нийслэлийн байгаль орчны алба/

гаргасан 20 19 оны 08 р сарын 29 ны өдрийн 60 дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлт,

Нийслэлийн Налайх дүүргийн Засаг дарга

-ЫН

/Сав газрын захиргаа, аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба, сум, дүүргийн Засаг дарга/

олгосон 20 19 оны 11 р сарын 29 ны өдрийн ус ашиглах зөвшөөрөл,

Нийслэлийн Налайх дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар

-ТАЙ

/Сав газрын захиргаа, аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба, сум, дүүргийн Засаг дарга, Ус хангагч байгууллага/

20 19 оны 12 р сарын 02 ны өдөр байгуулсан 2019/22 дугаар бүхий ус
ашиглах гэрээг үндэслэн Улаанбаатар аймаг, нийслэл,

Налайх

сум, дүүрэг 6 дугаар

баг, хорооны

/Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хаяг/

нутагт байршилтай, улсын бүртгэлийн 9019087070 тоот гэрчилгээтэй,

5235545

регистрийн дугаартай "ДНДХ" ХХК

-Г

/Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр/

ус ашиглахад тавигдах шаардлагыг бүрэн хангасан гэж үзэж, Өвөр хүүшийн ам

байршилтай усны нөөцөөс хоногт 40 м³ шоо метр усыг

/гадаргын ус, газрын доорхи ус/

үйлчилгээ, унд, ахуйн

зориулалтаар ашиглах ЭРХИЙН БИЧИГ-ийг гурван

жилийн хугацаагаар олгов.

Эрхийн бичиг олгосон:

Засаг даргын орлогч

С.Тунгалаг

С.Тунгалаг

аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба, сум, дүүргийн Байгаль хамгаалагч

/байгууллага, албан тушаалтны нэр, гарын үсэг/

9105352 1117147549

20 19 оны 12 р сарын 02 ны өдөр

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ГАЗАР
УС АШИГЛУУЛАХ ДҮГНЭЛТ

2021 оны 10 сарын 7 өдөр

Дугаар 2021/59

Улаанбаатар хот

"ДНДХ" ХХК-ИЙН ЕРӨНХИЙ
ЗАХИРАЛ С.АМГАЛАНБАТ ТАНАА

- 1. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр хаяг, утас факс, улсын бүртгэлийн дугаар:** "ДНДХ" ХХК, Ерөнхий захирал С.Амгаланбат, Сүхбаатар дүүрэг, 6 дугаар хороо, бага тойруу, 28, 4 тоот, Утас: 70002223, 94104210, Улсын бүртгэлийн дугаар: 9019087070, Регистрийн дугаар 5235545.
- 2. Төслийн байршил /ХӨ;ЗУ/:** Налайх дүүрэг, 6 дугаар хороо, Горхи-Тэрэлжийн Байгалийн цогцолбор газар, Өвөр хүүшийн ам, 47°51'48.69"N, 107°26'47.87"E.
- 3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл зориулалт:** Байгалийн өвөрмөц ландшафт бүхий байгаль, түүх соёлын үзмэр болсон Монгол орны аялал жуулчлалын гол бүс нутаг болох Горхи, Тэрэлжийн байгалийн үзэсгэлэн бүрдсэн газарт гэр бүл, найз нөхөд, хамт олноороо алжаал тайлан чөлөөт цагаа зөв зохистой өнгөрүүлэх орчинг бүрдүүлэх, тэдэнд экологийн хүмүүжил олгох, байгалийн өвөрмөц тогтоц, унаган дүр төрхийг алдагдуулахгүйгээр хамгаалан сурталчлах үйл ажиллагаа явуулах зориулалттай.
- 4. Үйлдвэрийн техник, технологи /ажиллах горим, хүчин чадал/:** Тус бааз нь нэг ээлжиндээ 300 зочин хүлээн авах хүчин чадалтай олон улсын стандартыг хангасан гэр буудалтай эко кемп байхаар төлөвлөсөн. Энгийн карказан таван ханатай 30 гэрт 120 зочин, люкс зэрэглэлийн их таван ханатай 20 гэрт 80, модон сууцанд 100 зочин авна. 23 ажилтан алба хаагчтай. Жилийн дөрвөн улиралд ажиллана.
- 5. Үйлдвэрлэх боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ:** 2019 оны байдлаар люкс гэр 24 /1 гэр нь 3 ортой/, цомцог гэр 26 / 1 гэр нь 4 ортой/ өдөрт дунджаар 176 амрагч хүлээн авч байна. Жилд дунджаар 64240 амрагч хүлээн авна.
- 6. Усны эх үүсвэр, нөөц, чанар, хоногт ашиглах хэмжээ: /шоо.метрээр/:** 80 м өрөмдөж гаргасан 1 худагтай. Ундаргаар нь тооцож үзэхэд хоногт 84.6 м³ ус авч ашиглах боломжтой. Амралтын газар нь хоногт 40.0 м³ ус ашигладаг.
- 7. Усны барилга байгууламжууд /нэр, хүчин чадал, барилга, байгууламжийн хэмжээ хийц/:** Унд ахуйн зориулалтаар гаргасан гүн өрмийн худгаас өөр усны барилга байгууламжгүй. Цэвэр усны нөөцийн сав нь 4 м³,
- 8. Худаг, өргөлтийн станцууд, усны тоолуур /Насосны хүчин чадал, марк/:** Худагт 70 м гүнд QJD маркийн усны насос суурилуулсан. LXLG загварын 32 мм голчтой усны тоолуурыг 2019 оны 5 дугаар сард худгийн гаргалгааны шугам дээр суурилуулж, 2021 оны 9 дүгээр сарын 16-ны өдөр баталгаажуулсан. Тоолуурын заалт 04769 м³;

1150500209

9. **Дамжуулах байгууламж /шугам сүлжээний урт, диаметр, эх үүсвэр/** Худаг, усны нөөцийн сав, ресторан, амралтын гэр, ариун цэврийн байгууламжийг 25 мм голчтой шугам хоолойгоор холбосон.
10. **Хаягдал бохир усны хэмжээ, цэвэрлэгээний арга, түвшин:** 10 м³ багтаамжтай бетон доторлогоотой цооногт бохир усыг хуримтлуулж "Чандмань Налайх" ОНӨААТҮГ-тай гэрээ байгуулсны дагуу бохир усны төвлөрсөн шугамд нийлүүлдэг.
11. **Байгаль орчны үнэлгээ, нөхцөл:** Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг "Экомастер" ХХК-иар хийлгэж, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын ямаар батлуулсан. Үнэлгээнд тусгагдсан зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлж ажиллах шаардалагтай.
12. **Онцгой нөхцөл:** Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайд, Барилга хот байгуулалтын сайдын 2015 оны А-230/127 дугаартай тушаалаар батлагдсан "Усны сан бүхий газар, усны эх үүсвэрийн онцгой болон энгийн хамгаалалтын, эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг мөрдөх журмын 3.18 дах заалтад заасны дагуу эрүүл ахуйн хориглолтын бүсийг байгуулан мөрдөж ажиллах.
13. **Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм стандартын дагуу усны зарцуулалтыг тооцох:** "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм батлах тухай" Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалын 14 дүгээр хавсралтаар тооцоход:
- 1 ажилтан алба хаагч өдөрт 180 л ус хэрэглэнэ гэж үзвэл 23 ажилтан алба хаагч 365 хоногт: $180\text{л} \times 23 \text{ ажилтан} \times 365 \text{ хон} = 1511.1 \text{ м}^3$;
 - 1 амрагч өдөрт 180 л/хон ус хэрэглэнэ гэж үзвэл өдөрт 176 амрагч 365 хоногт: $365 \text{ хоног} \times 176 \text{ амрагч} \times 180 \text{ л/хон} = 11563.2 \text{ м}^3$;
- Нийт: 13074.3 м³**
- 2020 онд тоолуурын заалтаас харахад 1633-3642 м³-ийн хооронд 2009 м³ ус ашигласан байна.
14. **Холбогдох хууль, тогтоол шийдвэрийн дагуу оногдуулах усны нөөцийн төлбөрийн хэмжээ:** "Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах тухай" Монгол Улсын Засгийн Газрын 2011 оны 302, "Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх тухай", "Тогтоолын хавсралтанд өөрчлөлт оруулах тухай" Монгол Улсын Засгийн газрын 326, 327 дугаар тогтоолуудыг үндэслэн төлбөрийг тооцоход:
- 1м^3 усны нөөц ашигласны төлбөр $9440 \text{ төг/м}^3 \times 2 \times 0.07 \times 15\% / 100\% = 198.24 \text{ төг}$
 9440 төг/м^3 – Экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ;
 15% - Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь, хэмжээ;
 0.07- Ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр;
 Улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагт ус ашигласан тохиолдолд экологийн итгэлцүүрийг 2 дахин өсгөж тооцно.
- $13074.3 \text{ м}^3 \times 198.24 \text{ төг} = 2591849.23 \text{ төг}$ /Хоёр сая таван зуун ерөн нэгэн мянга, найман зуун дөчин есөн төгрөг, хорин гурван мөнгө./

2020 оны усны нөөц ашигласны төлбөр 398,264.16 төг төлсөн байна.

15. Тавигдах шаардлага, цаашид авах арга хэмжээний талаархи зөвлөмж:

- Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.6, 28.8, 29.1-д заасны дагуу Налайх дүүргийн Засаг даргын Тамгын газраас ус ашиглах зөвшөөрөл, эрхийн бичиг авч, 2021 оны ус ашиглах гэрээ тоолуурын 3642 м³-ээс тооцож байгуулах.
- 2021 оны 10 дугаар сарын 15-ны дотор гүний худгийн уснаас дээж авч хими болон бактерлогийн шинжилгээ хийлгэн ундны усны стандартын шаардлага хангасан тохиолдолд усыг ашиглах. /**Налайх дүүргийн мэргэжлийн хяналтын хэлтэст хандаж шинжилгээ хийлгэх.** /
- Худгийн гадна талаар нь хамгаалалтын байгууламж барьж, худгийн ойр орчмыг бетондож бохирдол оруулахгүй байх арга хэмжээг авах.
- 2021 оны усны нөөц ашигласны төлбөрийг Налайх дүүргийн Татварын хэлтсийн дансанд 12 дугаар сарын 25-ны дотор төлөх. 1 м³ усны төлбөр 198.24 төг.
- Тоолуурын заалтын баталгаа алдагдсан, шугам хоолойгоос салгасан тохиолдолд усны нөөц ашигласны төлбөрийг Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар батлагдсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-оор тооцож оногдуулахыг анхаарах.
- Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн нөөцийг хэмнэлттэй байдлаар ашиглах шаардлагын хүрээнд ариун цэврийн өрөө, шүршүүрт мэдрэгчтэй төхөөрөмж суурилуулж усыг хэмнэх.
- Бага оврын цэвэрлэх байгууламжтай болох, цэвэрлэгдээд гарсан усыг ногоон байгууламж, зам талбайн усалгаа, ариун цэврийн байгууламжид хэрэглэх боломжийг бүрдүүлж ажиллах.
- Хур бороо цас мөсний усыг хуримтлуулж ногоон байгууламж, зам талбайн усалгаанд хэрэглэх.
- Байгууллагын хашаанд мод тарих, зүлэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах.
- Жил бүрийн 1 дүгээр улиралд багтаан тухай оны ус ашиглуулах дүгнэлтийг гаргуулж байх.

Хувийг: Налайх дүүргийн Засаг даргын Тамгын газар, Татварын хэлтэст

ДАРГЫН ҮҮРЭГ ГҮЙЦЭТГЭГЧ

М.НЯМБАЯР

УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ

2022 оны 10 дугаар сарын 26 өдөр

Дугаар 2022/08

Налайх дүүрэг

Нэг. Ерөнхий зүйл

Нийслэлийн Байгаль орчны газрын даргын олгосон 2021 оны 10 дугаар сарын 07-ний өдрийн 2021/39 дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлт, Налайх дүүргийн Засаг даргын 2019 оны 11 дүгээр сарын 29-ний өдрийн А/328 дугаар захирамжийг үндэслэн: **Ус ашиглуулагчийг төлөөлж:** Налайх дүүргийн Засаг даргын Тамгын газрын Худалдаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний хэлтсийн дарга Ц.Тунгалаг, **Ус ашиглагчийг төлөөлж:** Налайх дүүргийн 6 дугаар хорооны Өвөр хүүшийн аманд байрлах 9019087070 дугаартай улсын бүртгэлийн гэрчилгээтэй, 5235545 регистрийн дугаартай “ДНДХ” ХХК-ийн “Тэрэлж стар” жуулчны баазын захирал С.Амгаланбат нар ус ашиглах талаар тохиролцон энэхүү гэрээг 2022 оны 10 дугаар сарын 20-ны өдрөөс 2023 оны 10 дугаар сарын 20-ны өдрийг дуустал 1 жилийн хугацаатайгаар байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл:

2.1. **Ус ашиглах зориулалт:** Аялал жуулчлалын чиглэлээр иргэдэд үйлчилгээ үзүүлэхэд унд, ахуйн хэрэгцээнд ашиглана.

2.2. **Ашиглах усны хэмжээ:**

- 2.2.1. Унд- ахуй, м³/жил..... 1511.1 м³.....
- 2.2.2. үйлдвэрлэл, үйлчилгээ м³/ жил 11563.2 м³.....
- 2.2.3. Зүлэг талбайн усалгаа м³/ жил м³
- 2.2.4. эмчилгээ, сувилгаа, хүн/ хоног-.....

2.3. **Усны чанар, найрлага:**

2.4. Усны эх үүсвэрийн :

Байршил: Налайх дүүрэг 6 дугаар хороо Өвөр хүүшийн ам

Солбилцол: 47°51'48.69"N, 107°26'47.87"E;

Барилга байгууламж: Унд ахуйн, үйлчилгээний зориулалтаар гаргасан гүний худгаас өөр барилга байгууламж байхгүй. Цэвэр усны нөөцийн сав 4 м³

Тоног төхөөрөмжийн нэр, марк: Худагт 70 м гүнд QJD маркийн усны насос суурилуулсан.

Хүчин чадал: 80м өрөмдөж гаргасан 1 худагтай. Ундаргаар нь тооцоход хоногт 84.6 м³ ус авч ашиглах боломжтой, амралтын газар нь хоногт 40.0 м³ ус ашигладаг.

Хэмжээ:

Стандартын шаардлага:

Хаях цэгийн байршил:

Солбилцол:

2.6. Хаягдал усан дахь бохирдуулах бодисын хэмжээ. Усны биохимийн шинжилгээний дүнг хавсаргана.

Жинлэгдэх бодис, кг

Органик бодис, кг

Эрдэс бодис, кг

Хүнд метал, кг

Аюултай бохирдуулах бодис, бодис, гр

2.7 **Бохир ус цэвэрлэх барилга байгууламжийн байршил, хүчин чадал, технологи, цэвэрлэх арга, цэвэрлэгээний түвшин:** 10 м³ багтаамжтай бетонон доторлогоотой бохирын цооногт бохирыг хуримтлуулж зөөдөг.

2.8. **Усны эх үүсвэрийг хамгаалах, усны нөөц хомсдох, бохирдохоос сэргийлэх арга хэмжээ, түүнд зарцуулах хөрөнгийн хэмжээ:** Зарцуулдаггүй.

2.9. **Усны тоолуурын:** Төрөл, нэр, дугаар:

Загвар: LXLG загварын 32 мм голчтой усны тоолууртай.

Тоолуурын тоо: 2019 оны 5 дугаар сард худгийн гаргалгааны шугам дээр 1 тоолуур суурилуулсан. 2021 оны 09 дүгээр сарын 16-ны өдөр баталгаажуулсан.

Байгаль орчны үнэлгээ, огноо: Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг “Экомастер” ХХК-иар хийлгэсэн.

Тоолуурын заалт: 04769м3.....

2.10. Ус ашигласны нэгж төлбөрийн хэмжээ: 2019 оны ус ашиглах дүгнэлтээр ажилтан албан хаагчдын унд ахуйд 1511.1 м3, Үйлчилгээний зориулалтаар 11563.2 м3, **нийт 13074.3 м3** ус ашиглах тооцоо гарсан бөгөөд усны төлбөрийг “Усны экологи, эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах тухай” Монгол Улсын Засгийн Газрын 2011 оны 302 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт, “Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх тухай” Монгол Улсын Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоол, “Тогтоолын хавсралтанд өөрчлөлт оруулах тухай” Монгол Улсын засгийн газрын 327 дугаар тогтоолын дагуу усны төлбөрийг усны тоолуурын заалтаар 2022 оны 12 дугаар сарын 25-ны дотор Налайх дүүргийн Татварын хэлтсийн **Хаан банкны 5749922224** дугаартай дансанд төвлөрүүлнэ.

2.11. Хаягдал усан дахь нэгж бохирдуулах бодист ногдох төлбөрийн хэмжээ:-.....

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг

Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7.5, 10.1.18, 13.1.1, 13.1.5, 18.1.4, 19.1.2, 19.1.4, 26.1, 30.1, 30.2, 31.1-д заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

Дөрөв. Бусад

4.1. Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

4.2. Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл, хаягдал усны талаарх дүгнэлт, хаягдал ус зайлуулах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.

4.3. Гэрээний биелэлтийг жил бүр дүгнэж, тэмдэглэл үйлдэнэ.

4.4. Талуудын тохиролцооноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба бичгээр үйлдэнэ.

4.5. Гэрээг дор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас нь өмнө цуцалж болно.

4.5.1. ашиглаж байгаа усны эх үүсвэр тусгай хэрэгцээнд шилжсэн;

4.5.2 аль нэг тал татан буугдсан бол.

4.6. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд эс зөвшөөрвөл холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж:

Налайх дүүргийн

Засаг даргын орлогч

 С. Тунгалаг

Ус ашиглагчийг төлөөлж:

“ДНДХ” ХХК-ийн /“Тэрэлж
стар” жуулчны бааз/ захирал

 С.Амгаланбат-Э

**НИЙСЛЭЛИЙН
НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ**

2019 оны 11 сарын 29 өдөр

Дугаар А/Б28

Улаанбаатар хот

Ус ашиглах зөвшөөрөл олгох тухай

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай (шинэчилсэн найруулга) хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.2, Усны тухай (шинэчилсэн найруулга) хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.5, 28 дугаар зүйлийн 28.6, 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх хэсгийг үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Дүүргийн нутаг дэвсгэрт аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг “ДНДХ” ХХК-ийн “Тэрэлж стар” жуулчны бааз (С.Амгаланбат)-д үйлчилгээний зориулалтаар ус ашиглах зөвшөөрлийг олгосугай.

2. Ус ашиглахад тавигдах шаардлагуудыг биелүүлэн, ус авах цэгт тоолуур байрлуулж, гэрээ байгуулж ажиллахыг “ДНДХ” ХХК-ийн “Тэрэлж стар” жуулчны бааз (С.Амгаланбат)-д үүрэг болгосугай.

3. Захирамжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Хот төлөвлөлт, үйлдвэрлэл, ногоон хөгжлийн чиглэлийн төсөл хөтөлбөрийн удирдагч бөгөөд Засаг даргын орлогч С.Тунгалагт даалгасугай.

ЗАСАГ ДАРГА

Ч.РАДНААБАЗАР

ГАЗРЫН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ, ЧАНАРЫН ХЯНАН БАТАЛГААНЫ ДҮГНЭЛТ

Хянан баталгааны төрөл: Захиалгат

Огноо: 2020.01.28

1. Газар ашиглагч: ДНДХ
2. Аймаг (нийслэл): Улаанбаатар Сум (дүүрэг): Налайх
3. Байршил, хаяг: Улаанбаатар хот, Налайх дүүрэг, 6-р хороо
4. Нэгж талбарын дугаар:
5. Хөрсний нэр: 1214, Уулын ойн ширэгт бараан хөрс
6. Ургамалжилт: УХ-II-2-8 Жижиг дэгнүүлт үетэнт- алаг өвст
7. Нийт талбайн хэмжээ: 5.5 га
8. Газар эзэмших зориулалт: Аялал жуулчлал
9. Одоогийн газар ашиглалтын хэлбэр: Жуулчны бааз
10. Газар ашиглах, эзэмших шийдвэр: БОНХЯ-ны Тусгай хамгаалалттай нутгийн удирдлагын газрын 2018 оны тушаал
11. Газар эзэмших эрхийн гэрчилгээний дугаар: 0171062
12. Эзэмшил газрын төлөв байдал, чанарын тодорхойлолт:

Эзэмшил газрын ангилал		Талбай, м ²	Үүнээс эвдэрч бохирдсон, талбайн хэмжээ, м ²		
			Физикийн	Химийн	Биологийн
Нийт эзэмшлийн газар		55000.5	-	-	-
Газар дээрээ ашиглаж байгаа талбай		55000.5	-	-	-
А.Зөвшөөрөлтэй ашиглаж байгаа талбай		55000.5	-	-	-
1. Үйл ажиллагаанд өртөөгүй талбай		47454.19			
2. Үйл ажиллагаанд өртсөн талбай		7546.31	-	-	-
Үүнээс	Хүлээн авах болон дэлгүүр	616	-	-	-
	Гэр ресторан	230	-	-	-
	Гэр бааз байгуулсан талбай	6700	-	-	-
	Авто зам	170	-	-	-
	Явган хүний зам	140	-	-	-

13. Газрын гадарга, төлөв байдал:

Энэхүү нэгж талбарт жуулчны бааз байгуулан улирлын чанартай ажиллаж байгаа бөгөөд одоогийн байдлаар нийт 7546.31 м² талбайг дундаас хүчтэй зэрэг эвдрэлд өртсөн байна.

14. Хөрсний доройтол, бохирдолт, түүний төрөл, зэрэглэл:

Уг нэгж талбарт уулын ойн ширэгт бараан хөрс тархсан байна. Тус нэгж талбарын хөрснөөс авсан хөрсний шинжилгээний дүнг доор үзүүлэв.

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

Дээж №	Дээж авсан гүн, см	Жижиг хэсгийн эзлэх хэмжээ мм, хувиар							
		Элс			Тоос				Шавар
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01	
Дээж-1	-	23.0	39.2	18.9	8.7	6.1	4.2	18.9	

Хөрсний шинжилгээний дүнгээр физик шаврын хэмжээ элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй.

Хөрсний химийн шинж чанар

Зүсэлт	Гүн, см	pH H ₂ O	ЦДЧ, dS/m	Давс	Ялз маг %	CO ₂	Солилцох суурь, мг-экв/100 гр			Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
							Ca+Mg	Ca	Mg	P ₂ O ₅	K ₂ O

Дээж-1	-	7.8	0.470	0.23	3.87	0.0	28.2	17.1	11.1	3.5	21
--------	---	-----	-------	------	------	-----	------	------	------	-----	----

Хөрсний үржил шимийн түвшин буюу ургамалд ашигтай хөдөлгөөнт фосфор болон калийн хангамжтай. Хялбар уусах давсны агууламж маш бага байна. Ялзмагийн агууламж хэвийн, карбонатгүй байна. Шингээгдсэн сууриудын нийлбэр хэмжээ хэвийн, хөрсний урвалын орчин сул шүлтлэг байна.

Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламж

Дээж авсан гүн, см	Хүнд металлын агууламж мг/кг					
	Ni /никель/	Cd /кадмий/	Pb /Хар тугалга/	Zn /цайр/	Cr /хром/	Cu /зэс/
0	23.6	ND	18.5	44.1	ND	19.2
Хүлцэх агууламж /MNS 5850:2008/	60.0	1.0	50.0	100.0	60.0	60.0
Хортой агууламж /MNS 5850:2008/	1000.0	10.0	500.0	600.0	400.0	500.0
Аюултай агууламж /MNS 5850:2008/	1800.0	20.0	1200.0	1000.0	1500.0	1000.0

Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламжийг лабораторийн шинжилгээгээр тодорхойлж үзэхэд стандартын хүлцэх агууламж болон хортой, аюултай агууламжаас бага байна.

15. Ургамлын нөмрөгийн төрх байдал, доройтлын зэрэглэл:

Төслийн талбайн районд жижиг дэгнүүлт үетэнт-алаг өвст бэлчээрийн хэв шинжтэй бүлгэмдэл тархсан байна. Бүлгэмдлийн ноёлогч нь сунагар биелэг (*Poa attenuata*) байна. Үетний зүйлийн бүрхцийн оролцоо өндөр (*Agropyron cristatum*), (*Cleistogenes squarrosa*), (*Stipa krylovii*) дэд зонхилогчоор ургана. Алаг өвснөөс (*Artemisia dracunculus*), (*Astragalus vericolor*), (*Craniospermum canescens*), (*Polygonum angustifolium*), (*Potentilla acaulis*) зэрэг ургадаг байна.

16. Газар ашиглалтын зөрчил, аюулгүй байдал:

Тус төслийн талбай нь орчны бохирдол байхгүй, газар ашиглалтын аюулгүй байдал зөрчигдөөгүй байна.

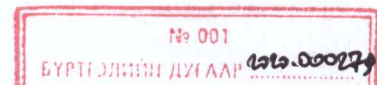
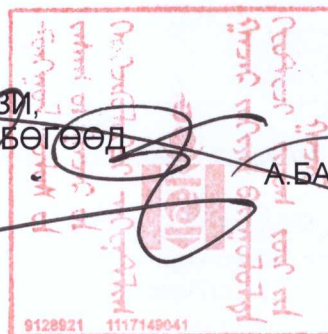
17. Газар ашиглалтын талаар цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөмж:

Тухайн нэгж талбарын хөрс төслийн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр байгалийн унаган төрх бага зэрэг өөрчлөлтөнд орж байгаа гэж дүгнэж болно. Цаашид төсөл хэрэгжүүлэгч нь амралтын бүх төрлийн үйлчилгээг байгаль орчинд ээлтэй байдлаар төлөвлөх, аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг явуулахдаа байгалийн унаган төрхийг хадгалах хамгаалах, хүрээлэн буй орчин, биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг багасгах талаар арга хэмжээний төлөвлөгөөтэй ажиллах шаардлагатай.

MNS 6426:2013 “Тусгай хамгаалалттай газар нутаг дахь эко аялал жуулчлалын зориулалттай байр сууц, Үйлчилгээнд тавих нийтлэг шаардлага” Монгол Улсын стандартын дагуу үйл ажиллагаагаа төлөвлөх хэрэгтэй.

ГАЗАР ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ, ГЕОДЕЗИ,
ЗУРАГ ЗҮЙН ГАЗРЫН ОРЛОГЧ ДАРГА БӨГӨӨД
УЛСЫН ЕРӨНХИЙ ШИНЖЭЭЧ

А.БАТБАЯР

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын
2021 оны 07-дугаар сарын 07-ны өдрийн
А/154 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралт

ГАЛЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ДҮГНЭЛТ

Дугаар **0005920**

Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр: **"ДНДХ" ХХК**

Хаяг: **НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН 6 ДУГААР ХОРОО ӨВӨР ХҮҮШИЙН АМ**

Ажлын байрны зориулалт, үйл ажиллагааны чиглэл:

ЖУУЛЧНЫ БААЗ

Барилга байгууламжид гал унтраах тоног төхөөрөмж, /гал унтраах автомат болон дохиоллын систем, утаа зайлуулах систем, усан хангамж/ анхан шатны багаж хэрэгсэл, бодис материал зэргийг байрлуулан ашиглахад энэхүү дүгнэлтийг олгоно.

Галын аюулгүй байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.3/

Олгосон **2022** он **10** сар **24** өдөр

Хүчинтэй хугацаа **2025** он **10** сар **24** өдөр хүртэл

Дүгнэлт олгосон:

НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН аймаг, нийслэлийн Онцгой байдлын газар /хэлтсийн/
дарга **ХУРАНДАА** цолтой **Л. ЧИНБАТ**

Дүгнэлт гаргасан:

НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН аймаг, нийслэлийн Онцгой байдлын газар /хэлтсийн/
Гал түймрийн улсын хяналтын байцаагч **АХМАД** цолтой **Г. ХАШЧУЛУУН**

/тэмдэг дарна/

“ДНДХ” ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ
С.АМГАЛАНБАТ ТАНАА

**МОНГОЛ УЛСЫН
БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ**

Засгийн газрын II байр, Нэгдсэн Үндэстний гудамж 5/2,
Чингэлтэй дүүрэг, Улаанбаатар хот, 15160
Утас: 26 19 66, Факс: (976-51) 26 61 71,
Цахим шуудан: contact@met.gov.mn,
Цахим хуудас: www.met.gov.mn

2022.10.25 № 13/623Ф
танай _____-ны № _____-т

**Ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт
хүргүүлэх тухай**

Танай байгууллагаас боловсруулж ирүүлсэн Горхи-Тэрэлжийн байгалийн цогцолборт газрын хязгааралтын бүс “Өвөр хүүшийн” аманд хэрэгжүүлж буй аялал жуучлалын баазын нэмэлт тодотголын төсөлд “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3, “Журам батлах тухай” Засгийн газрын 2013 оны 374 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийх журам”-д заасан аргачлалын дагуу байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээ хийлээ.

Ерөнхий үнэлгээний дүнгээр уг төсөлд батлагдсан аргачлалын хүрээнд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийлгэх шаардлагатай гэж үзэв.

Ерөнхий үнэлгээний гүйцэтгэлийн хуудаст заасан нарийвчилсан үнэлгээний явцад тодруулах асуудлууд, онцгойлон анхаарах чиглэлийг харгалзан байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж 2023 оны 1 дүгээр улиралд багтаан тус яаманд ирүүлэхийг үүгээр мэдэгдье.

Ерөнхий үнэлгээний гүйцэтгэлийн хуудсыг хавсаргав.

Хавсралт ... хуудастай.

ЕРӨНХИЙ ШИНЖЭЭЧ

Г.ЭНХМӨНХ

**ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХҮСЭЛТ, БАРИМТ БИЧИГ
ХҮЛЭЭН АВАХ МАЯГТ**

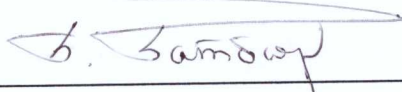
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр, хаяг: ДНДХ ХХК, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хороо, жуулчин Урт цагаан В корпус.

Холбоо барих утас, И-мэйл хаяг: 976-99115376, 86845453

Төслийн нэр: Аялал жуулчлалын бааз

Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр, байршил: Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-н хязгаарлалтын бүс
Өвөр хүүшийн аманд хэрэгжинэ.

Баримт бичгийн нэр	Шаардлагатай эсэх	Шаардлага хангасан эсэх	Тайлбар
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн ерөнхий үнэлгээ хийлгэх тухай хүсэлт /албан бичиг/	Тийм	+	
Эрх бүхий байгууллагаар баталгаажуулсан ТЭЗҮ, зураг төсөл	Тийм	+	Батлагдсан зураг төсөл шаардлагатай.
Тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөрт тусгагдсан эсэх /газрын зөвшөөрөл, ТХГН-т байрлах бол Хамгаалалтын захиргааны санал/	Тийм	+	БОАЖС-ын 2018 оны 05 дугаар сарын 01-ны А/114 дугаар тушаал. БОАЖЯ-ны ТХБНУГ-ын даргаас 2018 оны 05 сарын 07-ний өдөр олгосон газар ашиглах гэрчилгээтэй №0171062.ГТБЦГХамгаалалтын захиргааны 2022 оны 08 сарын 29-ний өдрийн 22/580 тоот санал.
Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчны төлөв байдлын тодорхойлолт	Үгүй		
Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээний тайлан	Тийм	+	Төгрөг баян хангай ХХК
Төсөл хэрэгжих орчны тойм зураг (топо, сансрын)	Тийм	+	
Тухайн сум, дүүргийн Засаг даргын тодорхойлолт	Үгүй		
Аж ахуйн нэгжийн гэрчилгээний хуулбар /нотариатаар батлуулсан байх/	Тийм	+	
<p>Тусгай тэмдэглэл: ДНДХ ХХКомпанийн аялал жуулчлалын баазын төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын “Аргачлал батлах тухай” 2014 оны А-117 дугаар тушаалын хавсралтын дагуу хийлгэх шаардлагатай гэж үзлээ.</p>			
<p>Ерөнхий үнэлгээ хийлгэх хүсэлт, материалыг хянасан: БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ ШИНЖЭЭЧ</p>			

Б.БАТБАЯР

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ
ЕРӨНХИЙ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН
ХУУДАС**

Улаанбаатар хот

2022 оны 10-р сарын 07

Төслийн дугаар

Дугаар 2022/Б-57

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн нэр, хаяг: ДНДХ ХХК, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хороо, жуулчин Урт цагаан В корпус.

Холбоо барих утас, И-мэйл хаяг: 976-99115376, 86845453

Төслийн нэр: Аялал жуулчлалын бааз

Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр, байршил: Горхи-Тэрэлжийн БЦГ-н хязгаарлалтын бүс
Өвөр хүүшийн аманд хэрэгжинэ.

Газрын солбилцол:

№	Х	Ү
1	107 26 52.325	47 51 43.173
2	107 26 48.403	47 51 46.552
3	107 26 43.686	47 51 44.718
4	107 26 41.280	47 51 47.520
5	107 26 49.490	47 51 50.403
6	107 26 52.015	47 51 47.957
7	107 26 54.182	47 51 48.173
8	107 26 50.155	47 51 51.389
9	107 26 53.520	47 51 54.000
10	107 27 00.900	47 51 47.337
11	107 26 58.764	47 51 44.784
12	107 26 55.673	47 51 47.028
13	107 26 52.593	47 51 46.474
14	107 26 54.222	47 51 43.752
5.5 га		

Орон нутгийн санал: БОАЖС-ын 2018 оны 05 дугаар сарын 01-ны А/114 дугаар тушаал. БОАЖЯ-ны ТХБНУГ-ын даргаас 2018 оны 05 сарын 07-ний өдөр олгосон газар ашиглах гэрчилгээтэй №0171062.ГТБЦГХамгаалалтын захиргааны 2022 оны 08 сарын 29-ний өдрийн 22/580 тоот санал. Мөн компаниас цахим систем болох и-монголиа-р ирүүлсэн 099-2209-000301 дугаартай хүсэлтийг үндэслэв.

	Ерөнхий үнэлгээний гол шалгуурууд	Нийцсэн	Нийцээгүй	Нарийвчилсан үнэлгээ хийх шаардлагатай	Үндэслэл, тайлбар
Байгаль орчныг хамгаалах хууль тогтоомжийн нийцэл	Монгол улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа байгаль орчныг хамгаалах болон байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалт	Тийм			Нарийвчилсан үнэлгээний явцад хууль тогтоомжийн нийцлийг нарийвчлан тодорхойлох

Төрийн бодлого, шийдвэрийн нийцэл	Төрөөс баримтлах бодлогын баримт бичиг, Стратегийн үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмжийн холбогдох заалт	Тийм			Нарийвчилсан үнэлгээний явцад хууль тогтоомжийн нийцлийг нарийвчлан тодорхойлох
Төслийн байршил, түүнтэй холбогдох шалгуурууд	Хуулиар хамгаалагдсан газар нутаг байгаа эсэх (урсац бүрэлдэх эх, ойн болон усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс, хилийн хамгаалалтын бүс, орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар г.м)	Тийм			Нарийвчилсан үнэлгээний явцад хууль тогтоомжийн нийцлийг нарийвчлан тодорхойлох
	Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр нь хүний нөлөө, байгаль цаг уурын өөрчлөлтөд эмзэг, мэдрэмтгий эсэх			Тийм	
	Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр, түүний ойр орчимд улс, орон нутгийн хэтийн хөгжилд ашиглахаар төлөвлөсөн, сөрөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй газар байгаа эсэх			Тийм	
	Болзошгүй хуримтлагдах нөлөөлөл үүсгэх эсэх			Тийм	
Төслийн байгаль орчны нөлөөллийн урьдчилсан үнэлгээ	Агаарын чанар				
	Бохирдуулагч болон аюултай, хортой бодис агаар мандалд ялгаруулах, эсэх			Тийм	
	Дуу чимээ, доргио чичиргээ, гэрлийн болон дулааны нөлөөлөл, цахилгаан соронзон цацраг үүсэх, эсэх			Тийм	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Төслийн явцад орчны бохирдлыг тооцож, үйл ажиллагаанаас агаарт үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг тодорхойлох, 2. Төслийн үйл ажиллагаанаас гарах хатуу, шингэн хог хаягдлын байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг тогтоож, арилгах, бууруулах, байгаль орчинд халгүй аргаар зайлуулах арга хэмжээг төлөвлөх, 				
	Усан орчин				

Гадаргын болон газрын доорх усны нөөцийн хомсдол үүсэх, эсэх			Тийм	
Цэнгэг усны нөөцийг ашиглах, эсэх			Тийм	
Гадаргын болон газрын доорх усанд бохирдол үүсэх, эсэх			Тийм	
<ol style="list-style-type: none"> Газрын доорхи болон гадаргын усны нөхцөл байдлыг тодорхойлж, төслийн үйл ажиллагааны явцад ашиглах усны эх үүсвэр, хэмжээг тодорхойлж, түүнтэй уялдуулан нарийвчилан тооцох; Төслийн үйл ажиллагаанаас усны нөөц, горим чанарт үзүүлэх нөлөөллийг тогтоож, түүнд тавих хяналт, хугацаа, хөрөнгө зардлыг нарийвчилан тооцох; Усны алдагдлыг багасгах, усыг хэмнэлттэй ашиглах технологийн хувилбарыг судалж, тайланд тусгах; Ахуйн бохир усны хэмжээ, найрлагыг нарийвчилан тогтоож, түүнийг байгаль орчинд халгүйгээр зайлуулах арга хэмжээ, түүнд шаардагдах зардлыг тооцох; Усны тухай хууль, тогтоомж болон бусад хууль тогтоомжоор хориглосон хязгаарласан бүсийн дэглэмийг зөрчихгүй байх талаар зөвлөмж боловсруулж тайланд хавсаргах; 				
Хөрсөн бүрхэвч				
Хөрсөн бүрхэвч эвдрэх, эсэх			Тийм	
Хөрс бохирдуулах эсэх			Тийм	
Хөрс доройтох, цөлжих эсэх			Тийм	
<ol style="list-style-type: none"> Төслийн үйл ажиллагааны явцад хөрс, газрын хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл, түүнийг багасгах, арилгах, цөлжилт, хөрсний эвдрэлээс урьдчилан сэргийлэх арга зам, түүнд шаардагдах хөрөнгө зардлыг төлөвлөх; Хатуу, шингэн хог хаягдал, техник технологийн ашиглалтын явцад хөрс бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг төлөвлөх; Олон салаа зам гаргах, хөрс бохирдох, эвдрэхээс сэргийлэх, тогтсон нэг орц, гарцыг тогтоох; Эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх төлөвлөгөөг холбогдох зураг төслийн хамт боловсруулж, тайланд хавсаргах; 				
Ургамлан нөмрөг				
Ургамлан нөмрөг, ой мод өртөх эсэх			Тийм	Ургамлан нөмрөг өртөнө.
Ховор, нэн ховор ургамлын төрөл зүйлс өртөх, эсэх			Тийм	Нарийвчилсан үнэлгээгээр тодорхойлох
<ol style="list-style-type: none"> Төслийн үйл ажиллагаа явуулахад өртөх талбайн ургамлын нэр төрөл, тархалтыг тогтоох, ховор болон нэн ховор ургамал байгаа эсэх талаар дүгнэлт гаргаж, хэрэв тэдгээр нь төслийн үйл ажиллагааны явцад өртөхөөр байвал түүнийг хамгаалах, болон шилжүүлэх арга хэмжээ, түүнд шаардагдах хөрөнгө зардлыг төлөвлөх; Эдэлбэр газар, орчныг тохижуулах, ногоон байгууламж байгуулах талаар мэргэжлийн түвшний зөвлөмжийг шаардагдах зардлын хамт боловсруулж, тайланд тусгах; 				

	3. Төслийн үйл ажиллагааны улмаас сөрөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй биологийн төрөл зүйлийн бүрэлдэхүүнийг нарийвчилан тогтоож, хамгаалах арга замыг цогц байдлаар шийдэхэд заавар, зөвөлгөө өгөх, тайланд тусгах;				
	Амьтны аймаг				
	Зэрлэг амьдрах доройтуулах, эсэх	амьтдын орчинг			Тийм
	Ховор, амьтан өртөх, эсэх	нэн ховор			Тийм
Нийгмийн нөлөөллийн урьдчилсан үнэлгээ	Нутгийн оршин суугчид				
	Газар ашиглах эрх зөрчигдөх, эсэх	эзэмших,	Тийм		
	Нутгийн суугчдын байдалд нөлөөлөлтэй, эсэх	оршин нийгмийн сөрөг			Тийм
	Нөлөөлөлд болзошгүй төв, суурин газар байгаа, эсэх	өртөж			Тийм
	Нүүлгэн асуудал үүсэх, эсэх	шилжүүлэх			Тийм
	1. Нарийвчилсан үнэлгээ хийх явцад тухайн газрыг хариуцан хамгаалж буй хамгаалалтын захиргаанд төслөө танилцуулж, санал авч тайланд хавсаргах;				
	Түүх, соёлын биет өв				
	Сөрөг нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын үнэт зүйлс бий эсэх				Тийм
	Хүний эрүүл мэндэд нөлөөлөх нөлөөлөл				
	Нутгийн иргэд, оршин суугчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх эсэх				Тийм
Төслийн бүх үе шатанд хүний эрүүл мэнд, амь насанд эрсдэл үүсэх эсэх				Тийм	
	1. Төслийн үйл ажиллагаа болон байгалийн гамшгаас үүдэн гарч болзошгүй ослын үнэлгээ хийж, ослоос сэргийлэх, түүнийг багасгах, арилгах арга хэмжээг тодорхойлж тайланд тусгана.				
Нэгдсэн дүгнэлт: Ерөнхий үнэлгээний гүйцэтгэлээр уг төсөлд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын “Аргачлал батлах тухай” 2014 оны А-117 дугаар тушаалын хавсралтын дагуу хийлгэн, нарийвчилсан үнэлгээний тайланг тус яаманд 2023 оны 1 дүгээр улиралд багтаан ирүүлж, шүүмж хийлгэн, шийдвэр гаргуулах шаардлагатай гэж үзлээ.					

Онцгойлон анхаарах зүйлс:

- 1. БОАЖЯамны ТХБНУГ-т төслийг танилцуулан санал авч, Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг батлагдсан аргачилалын дагуу боловсруулах;**
- 2. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3 дахь хэсэгт “Төсөл хэрэгжүүлэгч нь холбогдох эрх бүхий байгууллагаар баталгаажсан техник-эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл...”-ийг бүрдүүлнэ гэсний дагуу зураг төсөл, ТЭЗҮ боловсруулж төрийн эрх бүхий байгууллагаар баталгаажуулан БОННУ-нд хавсаргах;**
- 3. Төслийг “Тусгай хамгаалалттай газар нутаг дахь, эко аялал жуулчлалын зориулалттай байр, сууц. Үйлчилгээнд тавих нийтлэг шаардлага” MNS 6426:2013 стандартын шаардлага хангуулах, талаар зөвлөмж боловсруулж тайланд хавсаргах;**
- 4. Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн 10, 11 дүгээр зүйлд заасан хязгаарлалтын бүсийн дэглэмийн дагуу үйл ажиллагаа явуулах, 12 дугаар зүйлд заасан хориглосон үйл ажиллагаа явуулахгүй байх;**
- 5. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг 5 жилээр боловсруулж, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг төслийн хүчин чадал, төслийн үйл ажиллагааны өрнөлтийн байдалтай уялдуулан тооцож, төлөвлөх;**
- 6. Аяллын хөтөлбөр, маршрут нь байгаль хамгааллыг зорилго, байгалийн үнэт зүйлсийг хамгаалах үндсэн чиглэлтэй хэрхэн уялдаж байгаад дүгнэлт өгч, зөвлөмж боловсруулах;**
- 7. Гэрээгээр ашиглах газрын хариуцан хамгаалах орчныг тохижуулж, зүлэгжүүлэх, ногоон байгууламж байгуулах төсөл, боловсруулж хэрэгжүүлэх;**
- 8. “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хуулийн 10¹ дүгээр зүйлд заасны дагуу байгаль орчны төлөвлөгөөт аудитыг 2 жил тутамд төслийн үйл ажиллагаанд хийх асуудлыг холбогдох зардлын хамт тайланд тусгах;**
- 9. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж, түүнийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг нарийвчлан гаргах;**
- 10. Усны хэрэглээний хэмжээг эх үүсвэртэй уялдуулан түүнээс гарах бохир усыг тус тус нарийвчилан тооцох;**
- 11. Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн газрын гүний усны судалгаа, нөлөөллийг тогтоох;**
- 12. Хог хаягдлын менежментийн асуудлыг бүлэг болгон байгаль орчинд халгүйгээр зайлуулах аргыг нарийвчилан тодорхойлох;**
- 13. Амралт сувилалын газрын үйлчилгээ MNS 4958:2000, Аялал жуулчлалын байр сууцны төрөл үндсэн шаардлага MNS 5824:2007, Амралтын газар, жуулчны бааз гэр буудалд тавих ерөнхий шаардлага MNS 6043:2009, Жуулчны баазын үйлчилгээ чанарын зэрэглэл үндсэн, шаардлага MNS 4934:2002 стандартуудыг мөрдөж ажиллах зөвлөмж боловсруулах;**
- 14. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2010 оны 156 дугаар тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны хохирлын үнэлгээ, нөхөн төлбөр тооцох аргачлал”-ын дагуу төслийн үйл ажиллагаанаас ургамал, хөрс, амьтан, агаар орчинд учруулах хохирлыг байгалийн бүрэлдэл тус бүрээр тогтоож, улмаар тухайн газрыг эвдрэлд оруулснаар учирч болох хохирлыг урьдчилан тооцож нийлбэр үнэлгээ гарган төслийг хэрэгжүүлэх байгаль орчны хариуцлагын болон эдийн засгийн үндэслэлийг тодруулж дүгнэлт гаргах;**
- 15. Төслийн үйл ажиллагааны явцад баримтлах хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа, ажиллагсадын эрүүл мэнд, ажлын байрны эрүүл ахуйн талаар зөвлөмж, дүгнэлт боловсруулах;**
- 16. Тооцоо нийлсэн акт, гурвалсан гэрээ дүгнэсэн актыг хавсаргах, ой ус, тусгай хамгаалалттай газрын кадастрын хэлтэсээс лавлагааг аван хавсаргах, БОМТ-ны хэрэгжилт.**

17. Төслийн хүрээнд баригдах дэд бүтцийн барилга, байгууламжийн батлагдсан зураг төслийг тайланд хавсаргах бөгөөд ариун цэврийн байгууламжийн шийдлийг зайлшгүй тусгах шаардлагатай ба халаалтын асуудлыг байгаль орчинд ээлтэй аргаар шийдвэрлүүэн тусгах шаардлагатай;
18. Төсөл хэрэгжих тухайн бүс нутагт ТХГНутгийн тухай хуулинд зааснаас өөр зориулалтаар газрыг ашиглахгүй байх;

Заавал хэрэгжүүлэх шаардлагатай дээр дурдсан арга хэмжээг цаг хугацаанд нь ханган биелүүлээгүй тохиолдолд ерөнхий үнэлгээний дүгнэлтийг хүчингүй болгож “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулийн дагуу хариуцлага тооцохыг урьдчилан мэдэгдье.

Бусад зүйлс:

1. Төслийн үйл ажиллагаатай холбогдуулж орон нутгийн засаг захиргааны болон байгаль орчны хяналтын байгууллага, Хамгаалалтын захиргаанаас тавигдах нэмэлт шаардлагыг цаг тухай бүрт нь ханган биелүүлж байх;
2. Байгаль орчныг хамгаалах болон байгалийн нөөц баялгийг зохистой ашиглахтай холбогдсон хууль тогтоомжийг биелүүлэх талаар байгаль орчин, мэргэжлийн хяналтын байгууллагуудтай байнга хамтран ажиллах;
3. Нарийвчилсан үнэлгээний тайланд шүүмж хийлгэн дүгнэлт, шийдвэр гаргуулах асуудлыг ерөнхий үнэлгээгээр тогтоосон хугацаанд хэрэгжүүлэх;
4. Ерөнхий үнэлгээнд заасан чиглэл, нөхцөл, болзлоос өөр үйл ажиллагаа явуулах болон төсөлд өөрчлөлт орох, эсхүл өргөтгөх, шинэ тоног төхөөрөмж, технологи нэвтрүүлэх бүрт Ерөнхий үнэлгээнд хамрагдаж байх;

Ерөнхий үнэлгээ хийсэн:

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны шинжээч

Б. Батбаяр

Б.БАТБАЯР

Ерөнхий үнэлгээний үр дүнг зөвшөөрсөн:
“ДНДХ” ХХКомпанийн захирал

С.АМГАЛАНБАТ

ХАМТРАН АЖИЛЛАХ ГЭРЭЭ

2022 оны 10 сарын 26 өдөр

Дугаар ...

Налайх дүүрэг

Гэрээний зорилго: Дүүргийн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллагад "Хөдөлмөрийн тухай", "Байгаль орчныг хамгаалах тухай", "Аялал жуулчлалын тухай", "Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай", "Хог хаягдлын тухай", "Зөрчлийн тухай" "Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай", "Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай" хууль холбогдох дүрэм, журам, дүүргийн удирдлагаас гарсан тогтоол, шийдвэрийн хэрэгжилтийг хангуулж, төр захиргааны эрх бүхий байгууллагаас дэмжлэг үзүүлэн, хяналт тавих, нөгөө талаас сайн дурын үндсэн дээр орон нутгийн хөгжилд оруулах хувь нэмрийн хүрээнд нийгмийн хариуцлагыг тодорхойлж, хамтран ажиллахтай холбогдон үүсэх харилцааг зохицуулахад оршино.

Нэг. Ерөнхий зүйл

Нэг талаас Дүүргийн удирдлагыг төлөөлж Налайх дүүргийн Засаг даргын орлогч С.Тунгалаг (цаашид "Захиргааны байгууллага" гэх), нөгөө талаас Аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төлөөж Налайх дүүргийн хорооны нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа регистрийн дугаартай, "....." ХХК-ийн захирал (цаашид "ААН, байгууллага" гэх) нар нь хамтран дараах нөхцлүүдийг хэлэлцэн тохиролцож, харилцан зөвшөөрснөөр энэхүү гэрээг байгуулав.

1.1. Талууд бие биенийхээ үйл ажиллагааг харилцан хүндэтгэж, гэрээний заалтуудыг чанд мөрдөнө.

1.2. Гэрээг 2% үйлдэж, хоёр тал харилцан тохиролцон гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болох бөгөөд талуудад гэрээний 1 хувийг хадгалуулна.

1.3. Гэрээ нь 2022 оны 10-р сарын 26-ний өдрөөс 2023 оны 10-р сарын 26-ний өдөр хүртэл 1 жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө.

1.4. Аль нэг талын санаачлагаар гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулж болох бөгөөд гэрээний нэгэн адил хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.

Хоёр. Нутгийн захиргааны байгууллагын эрх, үүрэг

2.1. Хууль тогтоомж, дүрэм, журам, төрийн захиргааны болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагаас гаргасан тогтоол, шийдвэрийг аж ахуйн нэгж, байгууллагад сурталчлах ажлыг зохион байгуулж, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч төрийн үйлчилгээг хөнгөн шуурхай үзүүлнэ.

2.2. Газар ашиглах, эзэмших үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллага байгаль орчныг хамгаалах, түүний баялагийг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх талаар хууль тогтоомжинд заасан үүргээ хэрхэн биелүүлж байгаад хяналт тавьж, гарсан зөрчлийг таслан зогсоох арга хэмжээ авах.

2.3. Захиргааны байгууллага нь гэрээний хугацаанд аж ахуйн нэгж, байгууллагын нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хийгдсэн аливаа үйл ажиллагааг орон нутгийн иргэдэд тухай бүр нь үнэн зөв мэдээлж ажиллах

2.4. Төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтарч сургалт, семинар, үзэсгэлэн худалдаа болон бусад арга хэмжээнд оролцуулах ажлыг зохион байгуулах

Гурав. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын эрх, үүрэг

3.1. Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь өөрийн үйл ажиллагаатай холбоотой хууль тогтоомж, дүрэм, журам, төрийн захиргааны болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагаас гаргасан тогтоол, шийдвэрийг чанд биелүүлж, олон нийтийг хамарсан арга хэмжээ болон нийгмийн дэг журмыг хангах, гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд идэвхи санаачлагатай оролцох

3.2. Аж ахуйн нэгж, байгууллага нь орчны 50м хүртэлх газрын ашиглалт хамгаалалт, цэвэрлэгээ, халтиргаа, гулгааг хариуцан тогтмол цэвэрлэх, мод, бут, зүлэг тарьж, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, орчны тохижилтод хувь нэмрээ оруулж, гаднах хаягаа гэрэлтдэг, товгор крилл үсгээр бичиж байршуулах, гэрэлтүүлгийг стандартын дагуу хийж гүйцэтгэх, хог хаягдлын гэрээ байгуулан ажиллах

3.3. Нийслэлийн агаарын бохирдлыг багасгах зорилтын хүрээнд өвлийн улиралд сэргээгдэх эрчим хүчний бие даасан үүсгүүр, стандартын шаардлага хангасан хийн болон цахилгаан халаагуур, бүрэн шаталттай шахмал түлш ашиглах

3.4. Зориулалтын (2-3 хоногийн багтаамжтай) хогийн савтай байж, бохир усны цооног, бие засах газрыг стандартын шаардлага хангасан хөрс бохирдуулахгүй байдлаар шийдэх

3.5. Орон нутгийн нийгмийн халамж дэмжлэг шаардлагатай өрх, иргэдэд чиглэсэн тодорхой үйл ажиллагааг санаачлан хэрэгжүүлэх

3.6. Дүүрэгт ажлын байрыг нэмэгдүүлж, ажиллах хүчний 80 хүртэлх хувьд дүүргийн харьяалалтай иргэдийг хамруулж, ажлын байраар хангах, мэргэжлийн сургалтад хамруулан, чадваржуулах ажлыг зохион байгуулж, ажиллагсдын хөдөлмөр аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн нөхцөл болон, тухайн дүүргийн иргэдийн аюулгүй байдлыг эн тэргүүнд тавьж, ажлын байран дахь аюул

эрсдлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр ажилтантай мэдээлэл солилцож, хамтран ажиллах

3.8. Ажилчдыг нийгмийн даатгал, эрүүл мэндийн даатгалд хуулийн дагуу цаг хугацаанд нь хамруулах

3.9. Насанд хүрээгүй хүнийг ажиллуулахыг хориглосон ажлын байрны жагсаалтыг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон ажиллана. /Хөдөлмөрийн сайдын 2016 оны 02 дугаар сарын 08-ны өдрийн №36 дугаар тушаалаар батлагдсан/

Дөрөв. Гэрээ дуусгавар болох

Дараах тохиолдолд гэрээ дуусгавар болно. Үүнд

4.1. Гэрээг хугацаанаас нь өмнө цуцлах талаар аль нэг тал нөгөө талдаа бичгээр мэдэгдсэн боловч нөгөө тал нь ажлын 14 хоногт багтаан асуудлыг шийдвэрлээгүй эсхүл хариу өгөөгүй тохиолдолд;

4.2. Гэрээний хугацаа дуусаж, цаашид сунгагдахгүй болсон.

4.3. Гэрээний үүргээ хангалтгүй биелүүлсэн тохиолдолд гэрээг сунгахгүй.

4.4. Давагдашгүй хүчин зүйл /тухайлбал: үер, гал түймэр, газар хөдлөлт зэрэг байгалийн гамшиг, халдварт өвчний тархалт, дайн байлдаан, зэвсэгт мөргөлдөөн, террорист үйлдэл, иргэдийн үймээн, нийтийг хамарсан ажил хаялт, эрх бүхий байгууллагаас гаргасан хорио цээр гэх мэт/-ийн нөхцөл байдлын шууд болон шууд бус үйлчлэлийн улмаас талууд гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх боломжгүй тохиолдолд гэрээг хүчингүйд тооцно.

Тав. Нэмэлт нөхцөл

1,500,000 Тогроогийн хандив өгнө
(сүүтэй)

Зургаа. Гэрээний хариуцлага, дүгнэх

6.1. Талууд гэрээний биелэлтэд тавих хяналтыг хамтран хийж, оны эцэст үр дүнг тооцож гэрээг дүгнэнэ.

6.2. Дүүргийн ойн арга хэмжээ болон дүүргийн хөгжилд оруулах хөрөнгө оруулалтын ажлуудыг талууд харилцан зөвшилцөж, тухай бүрт нь шийдвэрлэн хамтран ажиллана.

6.3. Энэхүү гэрээгээр хүлээсэн үүргээ хангалтгүй биелүүлсэн аж ахуйн нэгж, байгууллага нь Монгол Удсын "Зөрчлийн тухай", "Хог хаягдлын тухай", "Байгаль орчныг хамгаалах тухай" болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

6.4. Холбогдох хууль тогтоомж, стандарт, гэрээгээр хүлээсэн үүргээ давтан зөрчсөн, иргэдийн эрх ашгийг ноцтой хохироосон нь тогтоогдсон нөхцөлд аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагааг холбогдох хуулийн байгууллагатай хамтран бүрэн зогсоох арга хэмжээ авна.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

ДҮҮРГИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

ЗАСАГ ДАРГЫН ОРЛОГЧ

С.ТУНГАЛАГ

2022 оны 10 сарын 26 өдөр

ХҮНС, ХУДАЛДАА ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХЭЛТСИЙН ДАРГА

Ц.ТУНГАЛАГ

АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

"ДНДХ" ХХК-ИЙН

ЗАХИРАЛ

М.С.Амгаланбаатар

2022 оны 10 сарын 26 өдөр

УТАС:

"ДНДХ" ХХК-ИЙН

АЖИЛТАЙ

М.С.Амгаланбаатар

2022 оны 10 сарын 26 өдөр

УТАС

БАТЛАВ
 НАЛАЙХ ТОХИЖИЛТ ҮЙЛЧИЛГЭЭ
 ОНӨААТҮГ-ЫН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
 ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ
 Д.НАЯНБАЯР

БАТЛАВ

Тэрэнсэр
 Мөнхсэр
 БРД:
 ДИХ ХХК
 1118259928
 УЛААНБААТАР ХОТ

ХОГ ХАЯГДЛЫГ АЧИЖ ТЭЭВЭРЛЭХ ГЭРЭЭ

20...оны...сарын...өдөр

№ 2206078

Налайх дүүрэг

НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

ЗОРИЛТ: Хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд үзүүлэх хортой нөлөөллийг арилгах, ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх харилцааг зохицуулах, аж ахуйн нэгж байгууллага, ХХЭрхлэгч нэг бүрийн үүрэг хариуцлагыг тодорхойлж дүгнэх, Монгол Улсын Хог хаягдлын тухай хууль, Эрүүл ахуйн тухай хууль, Нийслэлийн ИТХ-ийн Тэргүүлэгчдийн 2009 оны 63-р тогтоолоор батлагдсан “Хот тохижилт, цэвэрлэгээний талаар албан байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн дагаж мөрдөх журам”, “Журамд өөрчлөлт оруулах тухай” Нийслэлийн ИТХ-ийн 2012 оны 61-р тогтоол, Налайх дүүргийн иргэдийн Төлөөлөнчийн Хурлын 2021 оны 07/02 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэхэд оршино.

Энэхүү гэрээг нэг талаас “Тохижилт Үйлчилгээ” ОНӨААТҮГ-ыг төлөөлж, *С.Солонгой* ААН-ийг төлөөлж *Салх.Н.Балд* бид харилцан тохиролцож 2022 оны 06 сарын 30-ны өдрөөс жилийн хугацаатай байгуулав.

НЭГ: “ТОХИЖИЛТ ҮЙЛЧИЛГЭЭ” ОНӨААТҮГ-ЫН ЭРХ ҮҮРЭГ

1. Аж ахуйн нэгж, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэдийн өөрийн тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэсэн сар бүр тогтмол өөрийн тээврийн хэрэгслэлээр түрж булах.
2. Хог тээвэрлэлтийн талаарх санал гомдлыг хүлээн авч тухай бүр нь шуурхай шийдвэрлэж байх.
3. Хог хаягдлын төлбөрийн төсөвт төвлөрүүлсэн даруйд хөнгөн шуурхай үйлчилж тогтоосон хугацаанд хогийг тогтмол дарж устгаж байх.

ХОЁР: ГЭРЭЭТ АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ЭРХ ҮҮРЭГ.

1. Хог хаягдлыг агуулах тусгай тагтай савтай байх, хогоо хогийн цэгт заасан байршилд гаргаж асгаж байх, ил задгай асгах шатаах зэргээр орчин бохирдуулахгүй байх.
2. Дүүргийн ЗДТГ-аас хариуцуулсан болон өөрийн орчны газрынхаа хог хаягдлыг байнга цэвэрлэх болон хог хаягдлыг зайлуулах олон нийтийн ажилд оролцож байх.
3. Хог тээвэрлэлтийн талаарх санал гомдлоо холбогдох байгууллагуудад гаргаж шийдвэрлүүлэх.

ГУРАВ: ТӨЛБӨРИЙН НӨХЦӨЛ

1. Хог тээврийн дундаж км 1 удаагийн ачилтын үнэ нийт байна. Гэрээний хугацаанд энгийн хог хаягдлыг 30 хоногт удаа байна. Нэмэлтээр ачуулсан тохиолдолд нэмэгдэл төлбөрийг төлнө.
2. Үйлдвэрийн гаралтай (аюултай хог хаягдал, барилга, малын гаралтай) хог хаягдлыг тусгай зориулалтын хог тээврийн авто машинаар нэмэлт төлбөрөөр ачиж тээвэрлэнэ.
3. Хог хаягдлын тухай хуулийн 10.2.3. дахь заалтын дагуу хог хаягдал гаргасан төлбөр төгрөгийг удаа бэлэн бусаар Налайх Тохижилт үйлчилгээ

С.Солонгой

ОНӨААТҮГ-ын ХААН банк 5749062084 тоот дансанд “Хог түрэлтийн хураамж” тушааж мөнгө тушаасан баримтыг үндэслэн хог хаягдлыг тээвэрлэнэ.

ДӨРӨВ: ГЭРЭЭНИЙ ХАРИУЦЛАГА

1. Хог тээврийн гэрээ байгуулахгүй, зориулалтын бус газар хог хаягдал хаясан аж ахуйн нэгж, байгууллагыг Хог хаягдлын тухай хуулийн 22.4.2 дугаар заалтын дагуу 150000-250000 төгрөгөөр торгоно.
2. Эрүүл ахуйн тухай хуулийн 22.1.2-т зааснаар энэ хуулийн 4.3.1, 4.3.2, 4.4.1, 4.4.2, 5.2, 5.3, 6.2, 7.1, 7.4, 8.2, 20.1.2, 20.1.3-т заасныг зөрчсөн бол хүнийг хоёр зуун мянган төгрөгөөр, албан тушаалтныг Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэхээр, хуулийн этгээдийг хоёр сая төгрөгөөс гурван сая төгрөгөөр хяналтын байгууллагын эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын хяналтын улсын байцаагч торгож, үйл ажиллагааг нь зогсоох 22.2-д зааснаар Энэ хуулийн 4.4.3, 4.4.4-т заасныг зөрчсөн бол хүнийг хоёр зуун мянган төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг нэг сая төгрөгөөс хоёр сая төгрөгөөр сум, дүүрэг, баг, хорооны Засаг дарга торгох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

ГЭРЭЭ ХИЙСЭН

НАЛАЙХ	ТОХИЖИЛТ	ҮЙЛЧИЛГЭЭ	ТӨЛӨӨЛЖ
ОНӨААТҮГ-ЫГ ТӨЛӨӨЛЖ			Менеджер
965612561		1	В. Саяидмалт
			94104210
СОЧИН ГЭУЭЛ			